

LUCA

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BADA

Nañ cartara Lucaba ðasia. Idjira griego basica ðaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ðaa Lucara Paulo ume nĩbasida. Mateoba, Marco bida ãdjiza carta Jesucritodebema ðapedadacarea Lucaba nañ cartara ðasia.

Lucaba nañ cartara ëberã dji droma Teopilo itea ðasia cawamãrẽã Jesudebema idjia jaradiapedadara wãrãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebudaara ðasia Borocuebari Juañ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Mañare ðá ðaa Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drõã nañabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu mĩã sẽ ðadadebemada (4:1-13). Mañare ðá ðaa Jesuba Galilea druade jaradia nĩbadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia badadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jĩrũare ðá ðaa Jesu Jerusaleñne mãwãnanebemada: Jerusaleñ puru carea jĩãnada, crude beapedadada, ãrẽbadada, idjaba idji iñã ðearã quĩrãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda ðasia ãcõrẽba cawa oidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjimaã jẽda zebãdarãda ëdra edaidebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). ðarima zocãrã ðasia cadjirua obadarã Jesuba quĩrã djuburiadada: judiorãda, judiorãẽda, Samariadebemarãda, ne neẽ quẽdeada, Rومانebema boro itea parata jãrã pebadarã sida.

Luca cartade ebuda ðaa wẽrãrã sida Jesuare panasidada. ðá ðaa Elisabedebemada (1:5-66), Mariadebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarãnebemada (8:1-3). Mañ awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadebemada naãrã cawasidaa (24:1-12).

Lucaba Teopiloa ðá diabueda

1 ¹ ãcõrẽba dadjirã tãena odadebemada zocãrãba ðá quĩrãsidaa. ² Jũma mãñ oda unupedadaba nẽbãrãsidaa idjaba jaradiasidaa. Dji carta ðapedadaba mãnda ðasidaa. ³ Ba dji droma ða Teopilo, mãã bida jũma mãñ mãwãnada bio quĩrãcuita iwidida bẽrã, mãmaarã bia ðaa ða itea aride ðá diabueida. ⁴ Mãwã ðaa cawaya bãa jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juañ todi cawabida

⁵Herode Judea druadebema boro baside sacerdote Zacariada basia.^a Mañ Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sida Abíarã abadjidaa.^b Dji quima Elisabera Aaroñ ēberārāneba yōna basía. ⁶Ādjira umena Ācōrē quīrāpita jipa panasidaa. Ācōrēba obi jaradara jūma ijā o panā bērā bié jaradi neé panasidaa. ⁷Baribara Elisabera warra toca bada bērā warra neé panasidaa. Mañ awara bio drōada panasidaa.

⁸Māwā panane Zacaria Ācōrē de dromane trajai ewarida jūesia. Mañ bērā idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida Ācōrē quīrāpita traja panasidaa. ⁹Mañne sacerdoterāba obada quīrāca ne jemenesidaa caiba Ācōrē de dromane eda incienso querada bá diaida ba cawaya. Mañne Zacaria trāda odjasia.

¹⁰Incienso quera bá diai horada jūena bērā Zacariara eda wāsia.^c Mañne puruba dajadaare Ācōrēa iwiđi panasidaa. ¹¹Māwā bađe bajānebema nezocada quera bá diabada jawā araare odjasia. ¹²Idji unuside Zacariara bio dauperapeđa abeđa cawa crīchaé basía. ¹³Baribara bajānebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarādua. Ba Ācōrēa iwiđi badara idjia ūrīsia. Ba quima Elisabeba warrada toya. Idji trāra bađua Juañ. ¹⁴⁻¹⁵Mañ warra carea zocārā baśridađia. Idjira Ācōrē quīrāpita dji droma bai bērā ba sida bio baśrida baya. Uva ba aseada, itua sida doca baya. Biteda bebara ewarideba Ācōrē Jaurera idji ume baya.^d ¹⁶Idjia zocārā israelerā Ācōrēmaa jēda zebiya. ¹⁷Elfaba erobada jaureda, laa sida ba warraba erobaya. Mañneba idjira dadjirā Boro na wāya dji zezada adji warrarā ume ibiabi carea.^e Mañ awara ijānaé bea sida carebaya jipa beaba crīchabada quīrāca crīchadamārēā. Māwā carebaya puruba dadjirā Borora bia edadamārēā.–

¹⁸Mañne Zacariaba bajānebema nezocaa iwidisia:

–¿Mā sāwā cawai ba jara bara wārāda? Māra bio drōada ba. Mā quima sida dgorada ba.–

¹⁹Bajānebema nezocaba Zacaria jarasia:

–Māra Gabriel, Ācōrē nezocaa. Idjia māra bamaa diabuesia mañ bedea biada jaramārēā. ²⁰Mā jara bara Ācōrēba bađa ewaride wārāda māwāya. Baribara ijānaé bērā bara quīrāme cara beya aba ba quima warra tobaradaa.–

²¹Mañmisa ēberārāba dajada jāa panasidaa. Adjia cawađaé panasidaa sāwāerā Zacariara jācua eda dārābarada. ²²Māwā bađe idjira dajadaa zesia baribara poya bedeaé basía. Quīrāme cara beđa bērā ababe sēyāneba bedea basia. Mañba ēberārāba cawasidaa Ācōrēba idjia ne unubisida.

a 1:5. Herode. Mañ Herodera “dji Droma” abadaa. **b 1:5.** Abía. 1 Cronica 24:10.

c 1:10. Incienso querada bá diaida ba. Exodo 30:34-38. **d 1:14-15.** Numero 6:1-5; Juece 13:2-5. **e 1:17.** Malaquía 4:5-6.

²³Idji Ācōrē de dromane trajai ewari jōnacarea Zacariara diguidaa wāsia. ²⁴Māwānacarea idji quima Elisabera biogoa ðesia. Mañ bēṛā Elisabera jedeco juesuma diguida ðesia. Nāwā crīchasia: ²⁵“Ācōrēba mālra carebasia biogoa ðemārēā. Jāwā bia odaba mñ quīṛā perara āyā ðasia. Ēberārāba mālra waa bié jaradaéa.”

Bajānebema nezocaba Mariaa jarada

²⁶⁻²⁷Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea Ācōrēba bajānebema nezoca Gabrielda Galilea druade Nazare purudaa diabuesia awērā umaquīṛā adua ða Mariamaa. Mañ Mariara Jose ume dji edadi carea bedea bia panasidaa. Josera Davideba zeda basía. ²⁸Bajānebema nezocara Mariama jūēpeda nāwā jarasia: –jMērā! Ācōrēba ðara bia erobla.^f Idjira ða ume ðla.–

²⁹Mañ bedea ūṛiside Mariaba abeda cawa crīchaé basía cārē cārēā bajānebema nezocara māwā bedea ðada. ³⁰Mañne bajānebema nezocaba idjia jarasia:

–Maria, ne wayarādua; Ācōrēba ðara careba ðla. ³¹Mañ bēṛā ðara biogoa ðepeda warrada toya. Mañ warra trālra ðadua Jesu.^g ³²Idjira dji droma baya idjaba Ācōrē dji dromaara ðaba idji Warraada aya. Ācōrēba idjira israelerā boroda ðaya idji drōāenabema Davi ðada quīṛāca. ³³Idjira Jacobodeba yōpedadarā boroda ðaya. Ewariza ādjirāra pe erobaya.–^h

³⁴Mañne Mariaba bajānebema nezocaa iwidisia:

–Mālra umaquīṛā adua ðada ¿sāwā biogoa ðei?–

³⁵Bajānebema nezocaba panusia:

–Ācōrē Jaurera ðamaa zepeda idji ððlara ða ume ðaya. Mañ bēṛā idjia dia ða warra ðla toðarāda Ācōrēba idji Warraada aya. ³⁶ða apipi Elisabe sida warra toya.ⁱ Djorada ðamīna idjaba warra tocaada abadamīna sei jedeco ða biogoa ðada. ³⁷Ācōrēba poya oēra neēa.–

³⁸Mariaba panusia:

–Mālra Ācōrē nezocaa. Bia ðla ða jarada quīṛāca idjia oida.–

Mañbe bajānebema nezocara idji quīṛāpitabemada wāsia.

Mariaba Elisabe acalde wāna

³⁹Māwānacarea Mariara isabe Elisabe purudaa wāsia. Mañ purura Judea druwa eyaida ðade ðla. ⁴⁰Mama Zacaria dede eda wāpeda Elisabea jarasia: –jMērā!–

⁴¹Elisabeba Maria bedea ūṛiðarāde idji warra ðiteda quirura domicasia. Ara mañda Elisabera Ācōrē Jauredeba ðesia. ⁴²Mañne Mariaa nāwā jīgua jarasia:

–ðara wārāda dewara wērārā cāyābara Ācōrēba biara careba ðla. ða warra sida Ācōrēba bio bia ðaya. ⁴³¿Mālra cai mñ Boro papaba jāwā acalde ze

f 1:28. *Ācōrēba ðara bia erobla.* Griego bedeadē ācāra cartade nāwā ðá ðla: “Ācōrēba ðada dewara wērārā cāyābara biara erobla.” **g 1:31.** Mateo 1:21. **h 1:33.** 2 Samuel 7:8,16. **i 1:36.** *ða apipi.* Griego bedeadē mañra ebuda ðléa.

Ɂara? ⁴⁴Ara Ɂa bedea ũrĩɁaraɁde warra mǎ biteda Ɂara Ɂasridaba domicasia.

⁴⁵Ăcōrēba jaraɁara wārāda mǎwāida iǵāna bēra Ɂara bio bia Ɂaa.–

⁴⁶Maǎne Mariaba jarasia:

Sodeba mǎa jaraya: Ăcōrēra dji dromaa.^j

⁴⁷Ăcōrē mǎ ēdra edabari ume mǎra bio Ɂasrida Ɂaa.

⁴⁸⁻⁴⁹Idjia za quiru nezocara bia eroɁaa.

Idiba ǎtaa jūmarāba jaraɁia Ăcōrē jūma poya Ɂaba mǎra bio careba Ɂada, mǎ itea ne waibɁada o Ɂa bēra.

ǎAba idjidra Ăcōrēa! ⁵⁰Maǎ bēra idji waya Ɂeara ewariza quĩrǎ djuburia Ɂaya.

⁵¹Ăcōrēba idji ɁɁaaɁeba ne waibɁada ocuasiasia.

Ara ǎdjiduba dji dromada crĩcha Ɂeara idjia memenebisiasia.

⁵²Dji droma ɁeaɁara ǎyǎ ɁacuaɁeda dji eɁaara queɁeada dji dromada Ɂacuasiasia.

⁵³Dji ne neé queɁeaa ne jūma biada diasia, baribara dji ne bara Ɂeara jɁwa bari ǎyǎ wābicuasiasia.

⁵⁴⁻⁵⁵Idji nezoca Israel purura carebasia. Idjia Abrahaǎra, idjideba yōɁaraɁ sida ewariza quĩrǎ djuburiaya dadji drōǎ naēnabemarǎa jaraɁa quĩraɁa.

⁵⁶Mariara Elisabe dede jeɁeco ũbea ɁapeɁa diguiɁaa wāsiasia.

Borocuebari Juaǎ toda

⁵⁷Idji ewari jūēside Elisabera warra tosia. ⁵⁸Idji caita panabadaba, idji ēberǎra bida maǎ ũrĩsidade idji ume Ɂasridasidaa Ăcōrēba bio quĩrǎ djuburiada bēra.

⁵⁹Warra todacarea ocho ewari ɁaɁe ǎbaa dji jaresidaa warra cacuara wēǎgodi carea.^k Maǎne ǎcaraɁba idji zeza trǎ Zacariada Ɂǎ quĩrǎa panasidaa. ⁶⁰Baribara dji papaba jarasia:

–Mǎwǎ trǎ ɁaaɁea, ǎtebala idji trǎra ɁaɁia Juaǎ.–

⁶¹Ădjirāba jarasidaa:

–ǵCārēa maǎ trǎra Ɂadi? Bārǎ ēberǎra tāēna maǎ trǎra neéa.–

⁶²Maǎbe dji zeza Zacariaa sēyāneba iwidisidaa cārē trǎda Ɂǎ quĩrǎa Ɂa cawaya. ⁶³Maǎ carea Zacariaba bacuru peweɁeada enebisiasia. MaǎgɁe nǎwǎ Ɂasiasia: “Idji trǎra ɁaɁia Juaǎ.”

Maǎ unusidade jūmarāba cawa crĩchaɁe basía. ⁶⁴Ara maǎne Zacariara quĩrǎme cara ɁaɁada waya bedeiasia. Ara maǎda idjia Ăcōrēa bia bedeiasia.

⁶⁵Jūma ǎdji caita panabadaba maǎnebema ũrĩsidade Ăcōrē waya panaba jūma Judea drua eyaɁda ɁaɁe nēbalaɁbadjidaa. ⁶⁶Jūma maǎ ũrĩpeɁadaba jarabadjidaa: “Mǎwǎ baibara, maǎgɁa warrara dji droma baya.” Mǎwǎ jarasidaa Ăcōrē ɁɁara dji warra ume Ɂa bēra.

- 67 Zacariara Ācōrē Jauredeba bepeda nāwā bedeiasia:
 68 ꞑIsraelerā Ācōrēra bio bia ɬa, idji ēberārāra ēdra edai carea ze ɬa bērā!
 69 Idji nezoca Davideba zedada diabueɬara dadji Ēdra Edabarida
 bamārēā.^l
 70 Naēna Ācōrēba idjideba bedeabadarāa mañnebemada jarabisia.
 71 Idjia jarabisia jūma dadjirā dji quīrūnebemada, dadjirā quīrāma
 pannebema sida ēdra edaida.
 72 Māwā oya dadji drōā naēnabemarāa quīrā djuburiyada ada bērā
 idjaba ādjirā ume bedea ɬadada jūma oyada ada bērā.
 73-74 Idjia dadji drōāenabema Abrahaɬa jarasia dadjirā dji quīrū
 jɬwaedabemada ēdra ɬaida.
 Māwā ne wayaa neé dadjirāba idjira poya ēpē panania.
 75 Dadjirā zocai panamisa idji quīrāpita biya, jipa nībaɬia.
 76 Mañbe Zacariaba idji warraɬebemada nāwā jarasia:
 Warra, ɬara Ācōrē dji dromaara ɬaɬeba bedeabariada adia. ɬara
 dadjirā Boro na wāya idji o jari carea.^m
 77 ɬa israelerāa cawabiya sāwā Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoapeda
 ēdra edaida.
 78 Ācōrē quīrīāra bio waɬɬa ɬa. Dadji Ēdra Edabarira bajāneba zeya
 āmādaɬu odjabari quīrāca.
 79 Mañba dji pāīmane ɬeaa, dji beudi waya ɬeaa biɬa Ācōrēra cawabiya.
 Idjaba dadjirāa cawabiya sāwā idji ume necai pananida.
 80 Dji warrara warisia idjaba Ācōrē Jauredeba zarea ɬesia. Drōā
 ɬadacarea ējūā pōāsa ewaraga ɬaɬe ɬaɬe wāsia. Mama ɬabadjia aba
 jūmarā quīrāpita bedeabara ewaridaa.

Jesu toda ewari

Mateo 1:18-25

- 2** ¹Mañ ewaride Romanebema boro Cesar Augustoba idji jɬwaeda
 ɬeaa jūma juachabisia.ⁿ Mañ bērā jarasia puru āi ɬeaa ādji
 puruɬaa wānamārēā. ²Mañ ēberārā juachabidara idjia naārā obida basía.
 Mañ ewaride Cirenioda Siria druade dji boro basía. ³Mañne jūmarāda
 juachadamārēā ādji puruza wāsidaa.
⁴Mañ ewaride Josera Galilea druade Nazare purude ɬabadjia. Idjira
 Davideba zeda bērā Judea druade Beleñ puruɬaa wāsia. Beleñra Davi
 topedada puru basía. ⁵Ādji juachadamārēā idji quima bai Maria ume
 wāsia. Mañ ewaride Mariara biogoa ɬasia. ⁶Beleñne panane Maria warra
 toi ewarira jūesia. ⁷Cāɬbada de bari ɬara neé bērā idji warra iwina todara
 wuaba ɬarapeda animarā ne cobadaɬe coquirusia.

l 1:69. 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17. **m 1:76.** Malaquia 3:1. **n 2:1.** Idjia māwā obisia
 puru ɬeaza idji itea paratara aride jara pedi carea.

Bajānebema nezoca oveja wagabadarāma odjada

⁸Mañ diamasi oveja wagabadarāba ādji ovejara Beleñ caita waga panasidāa. ⁹Cawaēne bajānebema nezocada ādjima odjasia. Mañne Ācōrē quīrāwārēa dorroddorroaba ādjima bio ānaga nūmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasidāa. ¹⁰Baribara bajānebema nezocaba ādjia jarasia:

–Ne wayarānadua. Māa bedea biada bārāa jarade ze bla. Mañ bedea carea jūmarāda bāsridadia. ¹¹Idi Davi topedada puru Beleñne bārā ēdra edabarida tosidāa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa.^o ¹²Naļgādeba bārāba cawadia māa jarabara wārada: bārāba mañ warra zaquera wuaba bārā bāda animarā ne cobadade ununia.–

¹³Ara māwā jarabara bedē bajānebema nezocarāda zocārā odjasidāa. Jūma ādjirāba Ācōrēa nāwā bia bedeasidāa:

¹⁴Ācōrē āta bajāne bla bio bia quirua! Ĵēberārā Ācōrēba bia unu bla naļ ējūāne necai beadia!^p

¹⁵Mañbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsidāa. Ara mañda oveja wagabadarāba jarasidāa:

–Māēteara dadjirā Boroa cawabidara Beleñnaa acāde wānia.–

¹⁶Ara mañda wābārsidāa. Jūēsidade Mariada, Joseda, dji warra zaque sida unusidāa. Warra zaquera animarā ne cobadade basia. ¹⁷Mañ unupedadacarea bajānebema nezocaba warradebema jaradara ādjia jūmarāa nēbārsidāa. ¹⁸Oveja wagabadaba jara panā ūrīsidade jūmarāba cawa crīchadaē panesidāa. ¹⁹Baribara dji papa Mariaba maļgādebemada idji sođe jūma quīrācuīta crīcha bābadjia. ²⁰Oveja wagabadarā jēda wābādade ādjia unupedada carea idjaba ūrīpedada carea Ācōrēa bia bedeasidāa. Bajānebema nezocaba jarada quīrāca wārada jūma māwāsia.

Jesu Ācōrē de dromanaa edepedada

²¹Warra todacarea ocho ewari bāde dji warra cacuara wēāgosidāa. Mañne idji trāra bāsidāa Jesu, dji papa biogoai naēna bajānebema nezocaba jarada quīrāca.

²²Warra toda carea dji papaba wagaida bla ewarira wagsia Ācōrēba Moisea diada leyde bā bla quīrāca.^q Mañ ewari jōnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusaleñnaa edesidāa Ācōrē quīrāpita bādi carea. ²³Māwā osidāa Ācōrē leyde nāwā bā bla bēra: “Jūma warra iwinara Ācōrēa diadida panāa.”^r ²⁴Mañ awara Ācōrē quīrāpita bia bei carea

o 2:11. *Crito.* Maļgara trāēa, ātebāra griego bedēaa. Arameo bedēade jarabadaa “Mesías.” Jara bla “Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bāmārēa bāda.”

p 2:14. *Ĵēberārā Ācōrēba bia unu bla naļ ējūāne necai beadia!* Griego bedēade maļra ebuda bāēa. **q 2:22.** Levítico 12:1-8. **r 2:23.** *Warra iwinā.* Exodo 13:2.

dji papaba puchirãda babue diabisia Ñcõrẽ leyde nãwã b́l b́l bẽrã:
 “Puchirãda wa putujuda umé diaida b́la.”^s

²⁵Mañ ewaride ēberã Simeoñ abadada Jerusaleñne basia. Mañ Simeoñra jipa basia idjaba Ñcõrẽba jara b́ara quĩrãcuita ijã obadjia. Idjia jãã basia Ñcõrẽba Israel puru sobiabi ewarida.^t Ñcõrẽ Jaurera idji ume basia. ²⁶Naēna Ñcõrẽ Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naēna Ñcõrẽba ēdra edabari diai jarađara unuida. ²⁷Ñcõrẽ leyde b́l b́l quĩrãca ođi carea djibarirãba Jesura Ñcõrẽ de dromanaa edesidade Ñcõrẽ Jaureba Simeoñra araa wābisia. ²⁸Simeoñba dji warra unuside bara edapeda Ñcõrẽa nãwã bia jarasia:

²⁹Mã Boro, jãlbebarã b́a nezocara idu necai beubidua b́a jarađa quĩrãca oda bẽrã.

³⁰B́a ēdra edabari diai jarađara ḿla unubisia.

³¹B́a idjira b́asia jūma puru beaba ununamãrẽã.”

³²Idjira ñnaa quĩrãca b́aya judiorãēba b́adebemada cawađamãrẽã.

Idji carea b́a puru Israelera bia jarađia.”

³³Simeoñba ādji warradebema jara b́a ũrĩsidade Jesu djibarirãba cawa crĩchadaē basia. ³⁴Mañne Simeoñba ādjira bia jara b́apeda Mariaa nãwã jarasia:

–Ñcõrẽba nañ warrara diasia israelerã zocãrã bia b́amãrẽã idjaba zocãrã biē b́amãrẽã. Cawabiya idjira Ñcõrẽneba ze b́ada, māvāmĩna idjira biē jarađia. ³⁵Māvã zocãrãba ādji sode mērã erobeara unubidia. Idjaba b́ara bio sopua b́aya mĩasuba subada quĩrãca.–

³⁶Arima Ñcõrẽneba bedeabari Ana abadada basia. Idjira Aserdeba yōna Panuel cau basia. Idjira djorada basia. Awērã quiruda quima edapeda siete poa b́ade pēdra basia. ³⁷Idji pēdra b́edara 84 poa basia.” Ewariza āsa, diamasi bida Ñcõrẽ de dromanaa wābadjia Ñcõrẽa bia jarai carea, ne codaca ewari oi carea idjaba Ñcõrẽa iwidi carea. ³⁸Mañ djorara Jesu djibarirã caita wāpeda Ñcõrẽa bia bedeiasia. Mañbe Ñcõrẽba Jerusaleñ puru ēdra edai ewari jãã beaa dji warra zaquedebemada bedeiasia.”^x

³⁹Ñcõrẽ leyde b́l b́l quĩrãca jūma opedadacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaredaa jēda wāsidaa. ⁴⁰Dji warrara cacua b́ba warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ñcõrẽba ne jūmane idjira carebadjia.

Jesu Ñcõrẽ de dromane b́ada

⁴¹Poaza Jesu djibarirãra Jerusaleñnaa wābadjidaa judiorã Egiptodeba ēdrapedada quĩrãnebabada ewari ođi carea.”^y ⁴²Jesu doce poa b́aside

s 2:24. Levítico 12:6-8. **t 2:25.** Isaía 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3. **u 2:31.** Isaía 40:5; 52:10. **v 2:32.** Isaía 42:6; 46:13; 49:6. **w 2:37.** *Idji pēdra b́edara 84 poa basia.* Griego bedeadē ebuda b́aēa. Ἀγαμαρὰ jara b́a Anara 84 poa basida. **x 2:38.** Isaía 52:10. **y 2:41.** Exodo 12:1-27.

ãdjira wãsidaa mañ ewari droma badi carea jũma judiorãba obada quĩrãca. Jesu sida ãdji ume wãsia. ⁴³Mañ ewari droma jõnacarea ãdjira jẽda wãsidaa. Baribara ãdji warra Jesura Jerusaleãne ðesia. Mañra ãdjia adua panasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵Crĩaha panasidaa Jesura ëberãrã tãena nĩda. Mãwã ewari aba nĩbasidaa. Qewwara idji jarasidade ãdji ëberãrã tãena ununaé basía. Ara mañda jẽda Jerusaleãnaa Jesu jarade wãsidaa.

⁴⁶Ewari ùbea babarade idjira unusidaa Æcõrẽ de droma dajadaare judiorã ley jaradiabadarã tãena chũmada. Ædjia jaradia panara ùrĩ basia idjaba ãdjia iwidiabadjia. ⁴⁷Mañne ãdjia iwidiabadade idjia aride panubadjia. Jũma idji ùrĩ panaba cawa crĩchadaé panasidaa necawaadeba panu ba bẽrã.

⁴⁸Djibarirãba idji unusidade cawa crĩchadaé basía. Dji papaba idjia iwidiisia:

–Warra, ¿baa cãrẽ cãrẽ jãwã osi? ¿Cãrẽ cãrẽ nama ðesi? Bio sopua panaba mña, ba zeza bida bara jarã panasidaa.–

⁴⁹Jesuba panusia:

–Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽ mñra jarã panasida? ¿Mñ Zeza dede ðaida ðada adua panaca?–

⁵⁰Baribara Jesuba jaradara djibarirãba cawadaé basía. ⁵¹Mañbe Jesura ãdji ume Nazaredaa wãsia. Ædjia jarabadara idjia jũma ijã obadjia.

Jũma Jerusaleãne mãwãnara dji papaba bio quĩrãcuita crĩaha ðabadjia.

⁵²Jesura cacua ãba warisia idjaba ewariza ne cawaara wãsia. Æcõrẽba, ëberãrã bida idjira bia unusidaa.

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juañ 1:19-28

3 ¹Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro ðade Poncio Pilatoda Judea druađe dji boro basía. Herodeda Galilea druađe dji boro basía.^z Dji djaba Pelipeda Traconite druađe idjaba Iturrea druađe dji boro basía.^a Lisaniada Abilene druađe dji boro basía. ²Anãda idjaba Caipáda sacerdote dji dromarã basía.^b

Mañ ewaride ejũã põasa ewaraga ðade Æcõrẽba Zacaria warra Juaña bedeiasia. ³Mañ bẽrã Juañra jũma Jordañ do caita ðearãa jarade wãsia ãdji cadjiruara igaradapeda Æcõrẽmaa zedamãrẽã. Idjia jaradisia mãwã osidara Æcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaida. Dji ijãbadara idjia doeda borocuebadjia. ⁴Jũma mañgara mãwãsia Æcõrẽneba bedebari Isaiaba naena ðada quĩrãca:

z 3:1. Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa. Idjidebemada bedea ãba Mateo 14:1-10đe, Marco 6:14-28đe, Luca 3:19đe, 9:7-9đe, 13:31-33đe, 23:6-12đe. a 3:1. Mañga Pelipedebemada aba nañ versícúlode bñ ãba. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3đe, Marco 6:17đe, idjaba Luca 3:19đe. Herode dji Droma abadara ãdji zeza basía. Antipa ume dji djabarã basía. b 3:2. Caipára Aná wigu basía. Anára sacerdote dromada basia poa 6đeba aba 15đaa. Caipára sacerdote dromada basia poa 18đeba aba 36đaa.

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga ɓaɗe jīgua beɗea ɓa:

Ora jaridada dadjirā Boro bia edadamārē. Ora idji itea jipa jaridada.

⁵ Jogoa ɓeara jūma daucha ocuaya. Eya ʼtɒ ɓeara, eya jewedeɗa ɓe
sida daucha ocuaya.

O jūrē ɓeara jipa jariya, o bié ɓeara jūma biya ocuaya.

⁶ Māwā jūmarāba ununia sāwā Ācōrēba ēɗɒ edabarida.^c

⁷ Zocārā ēberārāda zebadjidaa Juaɓba borocuemārē. Baribɒɒ Juaɓba
ʼɒɒɒ jarabadjia:

–Dama ēberārā, ɓaiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbidebemada poya
mīrūnida? ⁸Bārāba o panɒneba unubidada wārāda Ācōrēmaa zesidada.
Crīcharānada Abrahāɓ warrarā bēra Ācōrēba cawa oéda. Mā bārā
ebuda jaraya: Ācōrēba quīrāibɒɒ za tabea mōgarara Abrahāɓ warrarā
babicuaya. ⁹Maɓ awara mā jaraya Ācōrēba zagarada eroɓa bacuru
tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapēda tɒɒɗe
ɓatacuaya. Ara maɓ quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.–

¹⁰ Maɓ carea ēberārāba idjīa iwīɗibadjidaa:

–Māēteara daiba ɓcārēda oɗida panɒ?–

¹¹ Juaɓba panusia:

–Cacuade jɒɒada umé eroɓa dji neé quirūa aba diaida ɓa. Dji coi
eroɓa dji coi neé quirūa diaida ɓa.–

¹² Māwā ɓaɗe Romanebema boro itea parata jɒɒ peɓadarāda borocuedi
carea zesidaa. Maɓbe ādjia iwīɗisidaa:

–Jaradiabari, dairāba ɓcārēda oɗida panɒ?–

¹³ Juaɓba ādjia jarasia:

–Bārāba parata jɒɒ peɗida panɒ auɗu diabirānada.–

¹⁴ Maɓne sordaorā arima duanɒba Juaɓa iwīɗisidaa:

–Dairāba ɓcārēda oɗida panɒ?–

Juaɓba panusia:

–Bārā trajubari parata dia panɒneba necai ɓeadaɗa. Waraga panɒneba
djārā paratara jārīrānada idjaba sewadeɓa djārā bié jararānada.–

¹⁵ Arima duanɒba maɓ ūrīsidade bio quīrācuɗa duanesidaa cārēda
sāwāi cawaya. Ara āɗuɓa nāwā crīcha panasidaa: “ɓJuaɓra Ācōrēba ēɗɒ
edabari diai jaradaca?”

¹⁶ Baribɒɒ Juaɓba jūmarāa jarasia:

–Wārāda mā bārāra baidoba borocue ɓa. Baribɒɒ mɓ cāyābara
dji dromaara ɓaɗa zeya. Idjia jīrūne jɒ ɓa ērāi carea mɓra bia ɓléa.
Idjiabɒɒ Ācōrē Jaureda diaya.^d Baribɒɒ ijānaéɓɒ cawa oya.^e ¹⁷Ezoai
careabemara idji jɒwade eroɓa porara dji ta umeɓemada āyā ɓa carea.
Maɓbe dji tara wagaya baribɒɒ dji porara tabɒ uruade babueya.–

c 3:4-6. Isaia 40:3-5. **d 3:16.** Ācōrē Jaureda diaya. Griego beɗeade ɓɒ ɓa: “Ācōrē
Jaureba borocueya.” **e 3:16.** Cawa oya. Griego beɗeade ɓɒ ɓa: “Uruaba borocueya.”

¹⁸Ara mañ quĩrãca ne quĩrãtanoaneba Juaãba bedea bia dadji ědrãđidebemada jaradia ðapeda jarabadjia iñanamãrẽã. ¹⁹Baribãrã Juaãba Galileadebema boro Herodera quẽãbadjia idjia wẽrã eroðã Herodía carea. Mañ Herodíara ara Herode djaba Pelipe quima basía. Mañ awara Juaãba idjira quẽãbadjia ne jũma cadjirua o ðã carea. ²⁰Herodeba mañ cadjirua o ðã awara naãgã cadjirua sida osia: Juaãra preso ðabisia idji quẽã ðã carea.^f

Juaãba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

²¹Juaãba ěberãrã borocuecua ðaside Jesu sida borocuesia. Mañne Jesuba Ācõrẽa bedebãrãđe bajãda ewasia. ²²Ewapeda Ācõrẽ Jaureda bajãneba puchirã quĩrãca idji ãrã zesia. Mañne Ācõrẽba bajãneba edaa nãwã bedeasia:

–Bãra mã Warra quĩrĩã ðãã. Bã carea mãra bio ðãsrĩda ðãã.–^g

Jesu drõã naẽnabemarã trã

Mateo 1:1-17

²³Jesuba jaradia ðeside treinta poa ðasica ðãã. Ēberãrãba idjira Jose warrada crĩcha panasĩdaa. Josera Eli warra basía, ²⁴Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía. ²⁵Josera Matatía warra basía, Matatíara Amó warra basía, Amóra Nahuã warra basía, Nahuãra Esli warra basía, Esliira Nagai warra basía. ²⁶Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatíara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía. ²⁷Judara Johanañ warra basía, Johanañra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía. ²⁸Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosañ warra basía, Cosañra Elmodañ warra basía, Elmodañra Ere warra basía. ²⁹Erera Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Joriñ warra basía, Joriñra Matá warra basía. ³⁰Matára Levi warra basía, Levira Simeoñ warra basía, Simeoñra Juda warra basía, Judara Jose warra basía, Josera Jonañ warra basía, Jonañra Eliaquiñ warra basía. ³¹Eliaquiñra Melea warra basía, Meleara Mainañ warra basía, Mainañra Matata warra basía, Matatara Natañ warra basía, Natañra Davi warra basía.

³²Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmoñ warra basía, Salmoñra Naasoñ warra basía. ³³Naasoñra Aminadá warra basía, Aminadára Arañ warra basía, Arañra Esroñ warra basía, Esroñra Paré warra basía, Paréra

f 3:20. Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28. **g 3:22.** Bã carea mãra bio ðãsrĩda ðãã. Griego bedeadẽ maãba idjaba jara ðãã: “Mãa bãda jãrã edasia.”

Juda warra basía. ³⁴Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abrahañ warra basía, Abrahañra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía. ³⁵Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebere warra basía, Heberera Sala warra basía. ³⁶Salara Cainañ warra basía, Cainañra Arpaxa warra basía, Arpaxara Señ warra basía, Señra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía. ³⁷Lamera Matusaleñ warra basía, Matusaleñra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra basía, Majalaleelera Cainañ warra basía. ³⁸Cainañra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Adañ warra basía, Adañra Ācōrē warra basía.

Diauruba Jesu mīā sē ɓaɗa

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

4 ¹Jesura Ācōrē Jaureɗeba ɓaɗa Jordañ dodeba jēda wāsia. Mañne Ācōrē Jaureba idjira ējūā pōāsa ewaraga ɓaɗɗaa edesia. ²Cuarenta ewari mama ɓasia. Mañne diauruba idjira mīā sē ɓasia Ācōrēda igarabi carea. Mañ ewaride Jesuba ni cārē sida coé ɓa bēra jarra ɓasia. ³Māwā ɓaɗe diauruba Jesua nāwā jarasia:

–ɓaɗa wārāda Ācōrē warrabara, nañ mōgarada pañ babidua.–

⁴Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ɓá ɓa: ababe ne co ɓaɗeɓa ēberāra zocai ɓaéa, [ātebala jūma Ācōrēba jara ɓa iñā ɓaɗeɓa zocai ɓaya].–^h

⁵Māwānacarea diauruba Jesura eya āta ɓaɗe edesia. Mamaɓa nañ ējūāne ɓea puruda jūma acɓbitasia. ⁶Mañne diauruba jarasia:

–Nañ ējūāne ɓea purura, mañ purude ne bia ɓea sida jūma ɓa jawaeɗa ɓaya. Māre bēra mla dia quīrīābarla diaida ɓa. ⁷Mā quīrāpita chīrāborode cobepeda mla bia bedeaiɓara mla jūma diaya.–

⁸Baribara Jesuba jarasia:

–Satana, āyā wādua. ⁱ Ācōrē cartade nāwā ɓá ɓa: “Aba bārā Boro Ācōrēabara bia bedeadadua. Idjia jara ɓara iñā o pananadua.”–^j

⁹⁻¹⁰Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleñnaa edesia Ācōrē de droma boro ālara ɓamaa. Mañbe jarasia:

–ɓaɗa wārāda Ācōrē warrabara, namaɓa uɗu jāɗraɗua. Ācōrē cartade nāwā ɓá ɓa:

Ācōrēba idji nezocarāda ɓamaa diabueya careɓadamārēā.

¹¹Bara ādji jawade edadia ɓa jīrūra mōgaraba puarāmārēā.^k

¹²Baribara Jesuba jarasia:

h 4:4. Deuteronomio 8:3. Griego bedeade ācara cartade bedea corchetede ɓara neéa. **i 4:8.** *Satana, āyā wādua.* Griego bedeade ācara cartade mañra neéa.

j 4:8. Deuteronomio 6:13. **k 4:11.** Salmo 91:11,12.

–Idji bedeadē nañ sīda ʔá ʔaa: “Barīduada orānadua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”¹

¹³Māwā mīā sē ʔapeda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia aba dewara ewarīdaa.

Jesuba jaradia ʔeda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

¹⁴Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure ʔʔaʔeʔa ʔada Galilea druadaa jēda wāsia. Jūma mañ druade idjira bio trā ʔagasia. ¹⁵Judiorā dji ʔarebada deza idjia Ācōrē beʔeara jaradia ʔabadjia. Mañ bēra jūmarāba idjira bia jarabadjīdaa.

Jesu Nazarede ʔada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

¹⁶Māwānacarea Jesura idji warīda puru Nazaredaa wāsia. Ānāūbada ewarīde idjia obari quīrāca judiorā dji ʔarebada dede eʔa wāsia. Mañbe idjira piradrāsia Ācōrē Beʔeada nocoare lei carea. ¹⁷Mañne Ācōrēneba beʔebari Isaía cartada idjīa diasīdaa. Mañra ewara edapeda nañ beʔeada ʔaʔapeda jīgua lesia:

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrē Jaurera mñ ume ʔaa. Idjia mñra edasia dji ne neé queʔeaa jaramārēā Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia mñra diabuesia sopua ʔeada sobiabicuamārēā,^m jida

edepedaʔarā ēdrāʔida jaramārēā,

dauberrea beaa unubimārēā, djārā ʔaʔaʔeʔa mīga ʔeara bia ʔacuamārēā, idjaba jaramārēā Ācōrēba ēdra edai ewarira jūēsida.”

²⁰Ledacarea cartara ʔaʔapeda dji wagabarīa diasia. Mañbe chūmesia jaradīa carea. Jūmarāba idjira aca duanasīdaa. ²¹Mañne Jesuba jarasia:

–Mañ beʔeaba jara ʔara idi bārā quīrāpita māwāʔaʔaa.–

²²Jūmarāba idjīdebemada bia beʔeasīdaa. Idjia bia jaradia ʔa carea cawa crīchadaé basía. Ara ādjīduba jara duanasīdaa: “¿Idjira Jose warrada jāwā ʔaéca?”

²³Jesuba jarasia:

–Bārāba nañ beʔeada mñā jaradīa: “Nēārā diabari, ara badjida biabīdua. ʔaa Capernaūne oʔara daiba ūrīsīdaa. Nama ʔa purude bīda aʔarīca odua.”–

²⁴Mañ awara jarasia:

–Mñā bārāa wārāda jaraya: ni aʔaa Ācōrēneba beʔebarīda ara idji druade bia edaʔacaa. ²⁵Quīrānebaʔadua, Elía ʔasi ewarīde Israel druade pēdra wērārāra zocārā panasīdaa. Mañ ewarīde poa ūbea ēsīdra cue zeé

1 4:12. Deuteronomio 6:16. **m 4:18-19.** *Sopua beada sobiabicuamārēā.* Griego beʔeade ācaʔa cartade mañra neéa. **n 4:18-19.** Isaía 61:1-2; 58:6.

baða bẽrã jarabada zesia. ²⁶Baribara Ācõrẽba Eliara ni abaa pẽdra wẽrã Israeldebema carebaðe wãbiẽ basía. Ātebara pẽdra wẽrã Sidoã druade Sarepta purude ðamaa wãbisía. ²⁷Ara maã quĩrãca Eliseo basi ewaride aida bara beada Israel druade zocãrã panasidaa baribara ãdjirãnebema ni abaa idjia biabiẽ basía. Ātebara Siria druadebema Naamaãda biabisía. ²⁸

Maã ũrĩsidade jũma dji jarebada dede duanara quĩrũbucasidaa. ²⁹Ara maãda Jesura puru dajadaa errebari ededapeða eya edaa tuca jira ðaðe ðatabuedi carea edesidaa. ³⁰Baribara Jesura ara ãdji daidu necai wãsia.

Jesuba eberã jai bara ða biabida

Marco 1:21-28

³¹Mãwãnacarea Jesura Galilea druade Capernauã purudaa wãsia. Ānãũbada ewaride idjia jaradia basía. ³²Bio cawa ðaðeba ebuða jaradia ða bẽrã jũmarãba cawa crĩchadaẽ basía. ³³Judiorã dji jarebada dede eberã jai bara ða ða basía. Cawaẽne idjia jĩgua jarasia:

³⁴—¡Jesu Nazaredebema! ¿Cãrẽ cãrẽa दौरा मीã sẽ ða? ¿Dai biẽ ðai carea zesica? Mãa cawa ða ða caida: ¡Bãra Ācõrẽba diabueðaa!—

³⁵Maã carea Jesuba idjia jarasia:

—Chupeadua. Idji cacuaðebemada eðraðua.—

Ara maãda jaiba eberãra egode ðaebipeða eðraasia. Baribara maã eberãra ni cãrẽ sida biẽ oẽ basía. ³⁶Maã unusidade jũmarãba cawa crĩchadaẽ basía. Ādjiza iwidi duanesidaa:

—Idji bedeaba ¿sãwã jãwã o ða? Idjia jarabara jairãba jĩbadaa. Idjira ða ða bẽrã bedeabara jaira eðra cuabadaa.—

³⁷Maã bẽrã idjira puru caita beaza bio trã ðagasia.

Jesuba Simoã Pedro pãcõrẽ biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

³⁸Judiorã dji jarebada dedeba eðrapeða Jesura Simoã dedaa wãsia. Mama Simoã pãcõrẽda bio cawa nũmasía. Maã carea Jesua bedeada jũburiasidaa biabimãrẽa. ³⁹Jesuba edaa acãpeða dji cawamiara quẽãsia. Ara maãda cawamiara dugusia. Maãbe wẽrãra piradrapeða ãdjira ne cobisia.

Jesuba zocãrã biabicuada

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

⁴⁰Queubara zocãrã quĩrãtanoa cacua biẽ beada Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jawara ãdjirã ãrã ðapeða biabicuasía. ⁴¹Ara maã quĩrãca zocãrã jairãda eberãra cacuaðebemada eðra biacuasia. Eðra ðadaðe nãwã ða jarasidaa: “¡Bãra wãrãda Ācõrẽ warraa!” Ādjia cawa panasidaa idjira Ācõrẽba ðai jarada eðra edabarida. Maã carea Jesuba ãdjira quẽãbadjia chupeadamãrẽa.

Galileade jaradia nĩbada

Marco 1:35-39

⁴²Diapededa Jesura puru dajadaa wāsia ēberā neēmaa. Baribara ēberārāba idjira jara panasidaa. Unusidade jarasidaa ādji purude bemārēā. ⁴³Baribara Jesuba ādjia jarasia:

–Māa dewara puru beade jaradiaida bla Ācōrēra zebārada ādji Boro bai carea. Mañ bedea bia jaramārēā Ācōrēba māra diabuesia.–

⁴⁴Mañ bēra Jesuba judiorā druade dji jarebada deza jaradia wāsia.^q

Beda quenapedada

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

5 ¹Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa basia.^r Mañne Ācōrē bedea jaradia bla ūrini carea ēberārāra zocārā idjima powua duanasidaa. ²Arima do icawa jābada umé ū panasidaa. Mañ jāba djibarirāba ādji beda jidabadada caita sarga panasidaa. ³Mañne Jesura Simoñ Pedro jābade badopeđa jarasia quēsaarabe edemārēā. Mañbe jābade chūmepedə jūma arima duanara jaradia besia. ⁴Jaradiadacarea Jesuba Simoña jarasia:

–Jāābe bla jābara do quēsaara edepedə beda baridadua.–

⁵Baribara Simoñba panusia:

–Jaradiabari, दौरा diamasi beda bari panada ānadrāsidaa.

Māwāmīna ni cārē sida jidadaē basia. Baribara bla māwā jara bla bēra ijāya.–

⁶Ara maāda ādjira beda barisidaa. Bio zocārā jidabada bēra dji beda jidabadara cōābara basia. ⁷Mañ carea dewara jābade beada jawaba trāsidaa carebade zedamārēā. Zedapedə jābara umena bedaba birasidaa. Mañba biru baebodəda basia. ⁸⁻¹⁰Simoñ Pedroba idji ume pana bida beda zocārā jidapedada unusidade cawa crīchadaē basia. Idji ume panara Santiago idjaba Juañ basia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Mañne Simoñra Jesu caita wāpedə chirāborode cobepedə jarasia:

–Mā Boro, biara bla bara mā caitabemada āyā wāida, māra cadjirua obari bēra.–

Jesuba Simoña jarasia:

–Dauperarādua, idiba ātaa bara mā itea ēberā enebarida beya.–

¹¹Ādjirāba jābara doyaa enenapedə jūma amesidaa. Mañbe Jesu ume wāsidaa.

q 4:44. *Judiorā druā.* Griego bedede ācara cartade Judea druada wa Galilea druada bla bla. **r 5:1.** Genesare amenera idjaba Galilea abadaa.

Jesuba aida bara ɓa biabida

Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

¹²Ewari aba Jesura purude ɓasia. Maɓne ɛberā aidaba jūma bira ɓada jūɛsia.* Maɓ ɛberāba Jesu unuside idji quĩrāpita chirāborode ɓarru cobepeɗa nāwā quĩrā djuburiada iwiɗisia:

–Mɓ Boro, ɓa quĩrā ɓaɓara, mɓra poya biabida ɓa.–

¹³Maɓne Jesuba jawa ɓrɓ ɓaɓaraɗe jarasia:

–Māwā o quĩrā ɓa. jBiadua!–

Ara maɗda aidara anisia. ¹⁴Maɓne Jesuba idjia jarasia:

–Ba biadara ni abaa jararādua. Āteɓara sacerdotemaa wādua ɓara biasida unumārēā. Jāɓbe Ācōrē quĩrāpita bia bei carea Moiseba jarada quĩrāca ne diacuadua.† Māwā ɛberārāba cawaɗia ɓara wārāda biasida.–

¹⁵Baribara Jesura trɓ ɓagaara wāsia. Maɓ bēra ɛberārāra zocārā zebadjidaa idjia jaradia ɓa ũrini carea. Cacia bié ɓeara zebadjidaa biabicuamārēā.

¹⁶Baribara Jesura eɗaude ɛberā neémaa wābadjia Ācōrēa bedeai carea.

Jesuba ɛberā cacua beu ɓa biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

¹⁷Ewari aba Jesuba jaradia ɓaɗe pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima duanasidaa. Ādjirāra Galilea druadeba, Judea druadeba idjaba Jerusaleɓ purudeba zepedada basia. Maɓne Ācōrē ɓaɗadeba Jesuba cacua bié ɓeara biabibadjia. ¹⁸Māwā ɓaɗe ɓaraɓa ɛberā cacua beu ɓada idji cɗade enenapeɗa eɗa ede quĩrā panasidaa Jesu quĩrāpita ɓadi carea. ¹⁹Baribara ɛberārā cābana nūma bēra poya Jesuma jūɛbidaé basia. Maɓ carea ādjirāba dji cacua beu ɓara de ɓrɓ edesidaa. Maɓbe de ɓrɓbemada ogadapeɗa dji cacua beu ɓara dji cɗadeba eɗa ɓasidaa. Ēberārā ɛsi Jesu quĩrāpita ɓasidaa. ²⁰Jesuba unusia ādjia wārāda iɓa panada idjia cacua beu ɓara poya biabida. Maɓ carea dji cacua beu ɓa nāwā jarasia:

–Ache, ɓa cadjirua oɗara mɓa quĩrādoasia.–

²¹Maɓ ũrisiɗade arima duana pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida nāwā crīchasidaa:

“Idjira ¿caida crīcha ɓa? ¿Cārē cārēā māwā Ācōrē quĩrāpita bié bedeai ɓa? Aɓa Ācōrēɓara ɛberāba cadjirua oɗara poya quĩrādoaya.”

²²Baribara Jesuba ādjia crīcha panara cawaɗa bēra nāwā iwiɗisia:

–¿Cārē cārēā bārā sode jāwā crīcha panɓ? ²³Bārāmaara ¿sāɓɓaɗa zareara ɓa? ¿Cadjirua oɗara quĩrādoayaɗa aida wa naɓ ɛberā cacua beu

s 5:12. Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā ɓasida dadjirāba cawaɗaé panla. Baribara judiorāmaara aba Ācōrēɓara poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Maɓ awara aba aidaba jidasira āyā ɓaɗe wāida ɓasia (Levitico 13:45-46). t 5:14. Levitico 14:1-32.

Ɂara piradrɁbipeda nĩbabida? ²⁴Ăcõrẽba mǎ, Naǎ Djara Edadara Ɂasia naǎ ějũãne duanɁba cadjirua obadara quĩrãdoamãrẽã. Maǎra bãrãa unubiya.–

Ara maǎda dji cacua beu Ɂla nãwã jarasia:

–PiradrɁdua. Ba cɁɁara edapeda diguidaa wãdua.–

²⁵Ara mãwã jarabɁrɁde cacua beu Ɂadara pirabɁripeda idji cɁɁara edapeda jũmarã quĩrãpita nĩbade wãsia. Maǎbe Ăcõrẽra bio bia jara Ɂada diguidaa wãsia. ²⁶Maǎ unusidade jũmarãba cawa crĩchadaẽ basia. Maǎ bẽrã Ăcõrẽra bio bia jarasidaa. Ăcõrẽ wayaadeba jarasidaa:

–Idi wãrãda ne ununaca waiɁlada unusidaa!–

Jesuba Levi trǎna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

²⁷Mãwãnacarea Jesu wãbɁrɁde parata Romanebema boro itea jɁrɁ pebarida unusia. Idji trǎra Levi abadjidaa. Maǎ ěberãra parata diabada dede chũmasia. Jesuba unupeda jarasia:

–Mǎ ume zedua.–

²⁸Ara maǎda Levira piradrɁpeda idjia o Ɂadara amepeda Jesu ume wãsia.

²⁹Maǎbe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waiɁlada osia. Zocãrã Romanebema boro itea parata jɁrɁ pebadarãda, dewara ěberãrã sida ãdji ume ne co panasidaa. ³⁰Maǎ unusidade judiorã ley jaradiabadarãba, pariseorã bida Jesu ume nĩbabadarãa nãwã biẽ jarasidaa:

–¿Cãrẽ cãrẽã parata jɁrɁ pebadarã ume idjaba dewara cadjirua obadarã ume bida ãbaa ne co panɁ?–

³¹Jesuba ãdjia jarasia:

–Cacua bia Ɂeaba nẽãrã diabarira jɁrɁɁacaa. Ababe cacua biẽ ɁeabɁrɁ jɁrɁbadaa. ³²Mǎra jipa Ɂea trǎi carea zeẽ Ɂla, ãtebɁrɁ cadjirua obadarãda trǎ Ɂla Ăcõrẽmaa zedamãrẽã.–

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

³³ĂcɁrɁba Jesua jarasidaa:

–Borocuebari Juaǎ ume nĩbabadarãba Ăcõrẽa iwidibɁdade ara cadrɁa ne codaca ewarira obadaa. Ara maǎ quĩrãca pariseorã ěpẽbadarã bida obadaa. BaribɁrɁ ba ume nĩbabadarãba ¿sãwãẽrã odaca?–

³⁴Jesuba ãdjia jarasia:

–Mãwãra wẽrã edabɁrɁba Ɂsrida ewari o Ɂade ¿idjia edodarãa ne codaca ewarida obica? ³⁵BaribɁrɁ ewari aba dewara ěberãrãba idjira ãyã ededia. Maǎ ewaridebɁrɁ idjia edodarãba ne codaca ewarira odia.–

³⁶Maǎ awara Jesuba ãdjia ne jara Ɂadeba nãwã jarasia:

–Ni abaɁba wua djiwidida tɁapeda wua sorede capirudacaa. Mãwã odibɁrɁ wua djiwidira ãriya. Maǎ awara dji wua djiwidi tɁɁara dji sore ume bia Ɂeã. ³⁷Idjaba ni abaɁba uva Ɂa djiwidira animarã e

oda dji sorede tɔɔacaa. Māwā odibara aseabaraɔde animarā e oda dji sorera cōāya. Mañbe uva bara, animarā e oda sida aduaya. ³⁸Mañ carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tɔɔida panla. Māwā umena dārā droadia. ³⁹Idjaba uva ba asea dji drōā dobara djiwidira do quĩrĩacaa. Ātebala jarabaria: “Uva ba dji drōāra djiwidi cāyābara biara bla.”–

Jesura ānāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

6 ¹Ānāūbada ewaride Jesura idji ume nībabadarā sida ējūā trigo udade nībasidaa. Mama nīnane Jesu ume nībabadarāba trigora tɔɔadapeɔa jɔwaba caratɔɔapeɔa co nībasidaa.”

²Ācala pariseorāba mañ unusidade iwidisidaa:

–¿Bārāba cārē cārēā ānāūbada ewaride ocara panla o panl?–

³Jesuba panusia:

–¿Bārāba Ācōrē Beɔeara acɔɔacaca? Davi, idji ume nībabadarā sida jarra panasidade ¿sāwā osida?– ⁴Davira Ācōrē dede eɔa wāpeɔa Ācōrē quĩrāpita baɔa paɔa edasia. Mañ paɔra ¿ababe sacerdoterāba codida panasidaēca? Baribala Daviba copeɔa idji ume nībabadarāa diasia.–

⁵Idjaba Jesuba jarasia:

–Mā, Nañ Djara Eɔaɔara ānāūbada ewari djibaria.–

Jesuba ānāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶Dewara ānāūbada ewaride Jesura judiorā dji jarebada deɔa wāpeɔa jaradia basia. Mama ēberā jɔwa ara beu baɔa basia. ⁷Judiorā ley jaradiabadarāda, pariseorā sida panasidaa. Ādjia Jesura acɔɔ panasidaa ānāūbada ewaride ēberā jɔwa beu baɔa biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa. ⁸Baribala ādjia crīcha panara Jesuba cawa baɔa bēra dji ēberā jɔwa beu bla nāwā jarasia:

–Piradrɔpeɔa ēsi nūmane zedua.–

Ara maɔa dji ēberāra piradrɔpeɔa ēsi nūmane wāsia. ⁹Mañbe Jesuba ādjia jarasia:

–Māa bārāa iwiɔiya: ānāūbada ewaride ¿cārēda oɔida panl? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djārā carebaida wa idu beubida?–

¹⁰Mañbe arima panara acɔpeɔa dji ēberāa nāwā jarasia:

–Jɔwa jiradua.–

Māwā jirabarɔde idji jɔwara biasia. ¹¹Mañ carea arima panara bio quĩrūnapeda ādjiduba iwiɔi duanesidaa Jesura sāwā oɔi cawaya.

Jesuba ēberā doce edada
Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹²Ewari aba Jesura eyadaa wāsia. Mama Ācōrēa iwidi ɓada ɓnadɓasia.
¹³Āsa badacarea idji ēpē ɓeara ābaa trācuapeda doce edasia. Mañ doce edadara idjia trā ɓasia “māa diabuedarā.”^w ¹⁴Ādji trāra naḷgla: Simoḷ (Jesuba idjira trā ɓasia Pedro), dji djaba Andre, Santiago,^x Juaḷ, Peliipe, Bartolomé,
¹⁵Mateo, Tomá, Alpeo warra, Santiago, Simoḷ Zelote abada, ¹⁶Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jīrūare maḷgla Jesura jidabisia.

Jesuba cābana duanla jaradiada
Mateo 4:23-25

¹⁷Mañbe Jesura idjia edadarā ume eyadeba edaa zesidaa. Jewedade idji ēpē ɓea zocārā panɓ ume idjaba ēberārā cābana zɓɓada ume ɓesia. Mañ ēberārāra Judea druadeba, Jerusaleñeba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba Sidoñeba zesesisdaa Jesuba jaradia ɓa ūrīni carea idjaba cacua bié ɓeara biabicuamārēa.
¹⁸Mañ awara Jesuba jai ɓeara ēberārā cacuadebemada āyā jarecuasia. ¹⁹Jūma dji cacua bié ɓeaba idjira tā quīrīā panasidaa Ācōrē ɓɓadeba biabi ɓa bēṛā.

Dadji bia ɓeadi Jesuba jarada
Mateo 5:3-12

- ²⁰Jesuba idji ēpē ɓea acɓpeda nāwā jarasia:
Bio bia ɓeadia bārā dji ne neé panɓra Ācōrēba bārāra pe eroɓa bēṛā.
²¹Bio bia ɓeadia jarra ɓeara Ācōrēba jāwūābi bēṛā.^y
Bio bia ɓeadia sopuaba jīā ɓeara Ācōrēba ɓasridabi bēṛā.^z
²²Bio bia ɓeadia ēberāba mḷ, Naḷ Djara Edada carea bārā quīrāmabɓade, igarabɓade idjaba bié jarabɓade.
²³Bārā bié obɓade bio capipiɓadua, bārāba nebia waiɓɓada bajāne eropanani bēṛā.^a
Ādji drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedeabadarāra ara mañ quīrāca bié obadjidaa.
²⁴Baribara mīā djuburi ɓeadia bārā dji ne bara ɓeara.
Bārāba eropanɓeba necai panɓ bēṛā nocoarebema ewaride necai pananaéa.
²⁵Mīā djuburi ɓeadia bio ne co panɓneba jāwūā ɓeara, nocoarebema ewaride jarra panani bēṛā.

w 6:13. *Māa diabuedarā.* Cāpūrīā bedede jara ɓa “apóstoles.” **x 6:14.** Mañ Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedede Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabɓadeba. **y 6:21.** Jeremia 31:25. *Bio bia ɓeadia jarra ɓeara Ācōrēba jāwūābi bēṛā.* Mañba naḷ crīcha sida dia ɓa: “Bio bia ɓeadia sodeba Ācōrē cawa quīrīā ɓeara, Ācōrēba cawabi bēṛā.” **z 6:21.** Salmo 126:5-6; Isaia 57:18; 61:2-3; Apocalipsi 7:16-17. **a 6:23.** 2 Cronica 36:16.

Mĩã djuburi ðeadia ara nawena ipiða ðeara nocoarebema ewaride jĩani bẽrã idjaba sopuadi bẽrã.

²⁶ Mĩã djuburi ðeadia ãberãrãba bãrãda bia jaradibãrã.

Bãrã drõã naẽnabemarãba ãberãrã Ācõrẽ trãneba sewa jaradia ðeara bia jarabadjidãa.

Dadji dji quĩrũrã quĩrĩãnida pana

Mateo 5:38-42,44

²⁷ Baribãrã mĩa jara ðã ũrĩ panãa jaraya: bãrã dji quĩrũra quĩrĩãnadua. Bãrã quĩrãma panãra bia oɔadua. ²⁸ Bãrã biẽ jarabadara bia jaradadua. Bãrã biẽ obada carea Ācõrẽa iwididadua ãdjirãra carebamãrẽã. ²⁹ Aɓaɓba ɓɓda uridarrãde uibãrã, dewarabema uridarrãde idu ubidua. Aɓaɓba ɓa cacuade jã ðãdebemada aɓa jãrĩbãrã, dewarabema ɓa jã ðã sida idu edebidua.

³⁰ Aɓaɓba ɓãa ne iwidibãrã, wãgarãdua. Maã awara ɓa erobãdebemada aɓaɓba jãrisira iwidirãdua jẽda diamãrẽã. ³¹ Bãrãba quĩrĩã panãa djãrãba bãrãra bia odida. Ara maã quĩrãca bãrãba djãrãra bia oɔadua.

³² Aɓabe bãrã dji biarãdrã quĩrĩã panãbãrã, ¿caiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã biða ãdji dji biarãra quĩrĩãbadaa. ³³ Maã awara aɓabe bãrã dji biarãdrã bia oɔibãrã, ¿caiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã biða ara maã quĩrãca obadaa. ³⁴ Maã awara bãrãba aɓabe dji poya jẽda diadida ðeaa diadibãrã ¿caiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã biða ara maã quĩrãca obadaa ãdjia diapedadara waya jẽda edadida crĩcha panã bẽrã.

³⁵ Maã carea bãrã dji quĩrũra quĩrĩãnadua. Ādjirãra bia oɔadua. Ādjirãa ne diadadua. Baribãrã diabɓdade ãdjirãneba edadida crĩcharãnadua. Mãwãbãrã bãrãba Ācõrẽneba edadira bio waiɓa ɓaya idjaba unubidia wãrãda bãrãra Ācõrẽ dji dromaara ðã warrarãda. Idjia cadjirua obadarãda, idjia bia ðada adaca sida idji biadeba carebabaria. ³⁶ Ara maã quĩrãca bãrãba quĩrã djuburia ðeadiada panãa bãrã Zeza bajãne ɓa quĩrã djuburiabari quĩrãca.

Djãrã biẽ jarabadaðebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djãrãra biẽ jararãnadua Ācõrẽba bãrã biẽ jararãmãrẽã. Ni aɓaɓda bedeadẽ ðada arãnadua, Ācõrẽba bãrãda bedeadẽ ðeada arãmãrẽã. Bãrã biẽ opedadara quĩrãdoadadua. Mãwã bãrãba biẽ opedadara Ācõrẽba quĩrãdoaya. ³⁸ Djãrãa ne diadadua. Mãwãbãrã Ācõrẽba bãrãa bio aɗuba diaya ẽ bio birapeda cuguzoa ðã quĩrãca. Idjia diaya bãrãba djãrãa diabada quĩrãca.–

³⁹ Maã awara Jesuba jarasia:

–¿Dauberrea ɓa dewara dauberrea ɓa poya eronĩbaica?

¿Eronĩbaibãrã, ãdjira umena uriade ðaedaẽca? ⁴⁰ Ne cawa quĩrĩã ɓãra dji jaradiabari cãyãbara ne cawaara ɓaẽã. Baribãrã idjia bio cawaðacarea dji jaradiabari quĩrãca ɓeya.

⁴¹Bārāba ɟcārē cārēā nejarra djārā daude ɛada acɔbada? ɟSāwāērā bacuru waiɓla bādji daude ɛada acɔɔaca? ⁴²Bacuru waiɓla bādji daude ɛada ununaé panɔɔara ɟsāwā djārāa nāwā jaradi? “Nejarra ɔa daude ɛara mɔa aubariya.” ɟBārāba jarabada quīrāca oɔacaa! Naārā bacuru waiɓla bādji daude ɛada aubaridada. Māwā poya ununia nejarra djārā daude ɛara aubaridi carea. Ara maɔ quīrāca ɔa cadjirua o ɛara naārā idu ɛada. Maɔbeɔara djārāa carebaida ɛa.—

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³Bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. Ara maɔ quīrāca bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa. ⁴⁴Bacurura dji nejōneba cawabadaa. Ara bara ɛaba higojōda zaucaa. Idjaba jūichichiba uvada zaucaa. ⁴⁵Ara maɔ quīrāca ēberā biaba idji soɔe ne bia eroɔɔɔe ne biada jarabaria. Baribara ēberā cadjiruaba idji soɔe ne cadjirua eroɔɔɔe ne cadjiruada jarabaria. ēberāba idji soɔe crīcha ɛa quīrāca beɔeabaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶Mɔa jara ɛara bārāba oɔacaa. Maɔda ɟcārē cārēā mɔra bārā boroda abada? ⁴⁷Mɔmaa zɛɔara mɔ beɔeada ūrīɔeɔa iɟa oibara mɔa jaraya idjira cai quīrāca ɛada. ⁴⁸Idjira ēberāba de oɔara quīrāca ɛa. Maɔ ēberāba bio ɔdu corosia aba mōgara zarea unubaraɔaa. Maɔ ɔrɔ de jīrūra u nūmasia. Maɔ dera bio zarea nūma bēra do waiɓla zɛɔaraɔe cora eɔeɔ basía. ⁴⁹Baribara mɔ beɔeada ūrīɔeɔa iɟaera naɔ quīrāca ɛa. ēberāba deda osia baribara de jīrūra ɔdu ué basía. Maɔ bēra do waiɓla zɛɔaraɔe idji dera cora wāsia. Abeda jūma ārīsia.—

Jesuba sordaorā boro nezoca biabiɔa

Mateo 8:5-13

7 ¹Jesuba ēberārāa māwā jaradacarea Capernaḡnaa wāsia. ²Mama sordaorā boroda basia. Idjia nezoca bio quīrā ɛada erobasia. Baribara maɔ nezocara cacua bié ɛa bēra jūācāyā nūmasia. ³Dji sordaorā boroba Jesuɔebema ūrīside ɔara judiorā dji dromarāda Jesumaa diabuesia idji nezoca biabiɔe zemārēā. ⁴Adjirāra wānapeda nāwā beɔe dɟuburiasidaa: —Jāɔ sordaorā borora ēberā bīaa. Maɔ bēra bia ɛa ɔa carebaida. ⁵Idjia dadji judiorā bio quīrā ɛa bēra dadjirā dji jarebada deda o diasia.— ⁶Māwā jarapeda bēra Jesura ādji ume sordaorā boro deda wāsia. Baribara de caita jūēɔadaɔe sordaorā boroba idji dji biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:

—Mɔ Boro, mɔra dji biaé bēra, biara ɛa ɔa mɔ dede ɔa zeéda. ⁷Maɔ carea mɔra ɔmaa wāé basía. Baribara mɔ nezoca biamārēā ɔa jāmaɔba

jaraibara biaya. ⁸Ma boroba jara bara ma ijaida ba. Idjaba ma jara bara sordaora ma jawaeda beaba ijanida pana; ma abala zeduada aibara zebaria; waduada aibara, wabaria; idjaba ma nezocaa nawaduada aibara ara maada idja obaria.—

⁹Ma uriside Jesuba idjidebemada bia crichasia. Ma carea idji epe pana acapeda jarasia:

—Ma jaraya: na eberaba bio ija ba quiraca israelera taena ni aba bida unucaa.—

¹⁰Sordaora boroba diabuedara jeda wasideade unusidaa nezoca cacua bie badara biasida.

Jesuba pedra werä warra biabida

¹¹Mawānacarea Jesura, idji ume nibabadarä sida Nai puruäa wäsidaa. Adjirä ume eberärara zocärä wäsidaa. ¹²Jesu dji purude eda wabada caita juēside unusia eberäraba cūdra jaidadada tbaride edebadada. Dji papara pēdra werä basia. Ababe ma warrada erobasia. Dji pēdra werä ume eberärara cābana duanasidaa. ¹³Jesuba dji pēdra werära miā djuburi unupeäa nawä jarasia:

—Waa jiarädua.—

¹⁴Ma be caita wapeda dji bewärä edebada bacuruda täsia. Ma carea dji edebadarä nūpanesidaa. Ma ne Jesuba jarasia:

—Cūdra, ma bā jaraya, piradrädua.—

¹⁵Ara maada dji beu badara piradrapeda bedeasia. Ma be Jesuba idjira dji papaa diasia. ¹⁶Ma carea dji arima duanara bio dauperasidaa. Jumaräba Acōrera nawä bia jarasidaa:

—Wäräda Acōreneba bedebari dji dromada dadjirä taena juēsia. Acōreba idji purura carebade ze ba.—

¹⁷Ma bērä Jesura jūma Judea druade idjaba mama caita bea purude bida trā bagasia.

Jesuba Borocuebari Juañnebema jarada

Mateo 11:2-19

¹⁸⁻¹⁹Jua ume nibapedadaba Jesuba odara Juaña jūma nēbarasidaa. Ma carea Juaña umē trāpeda Jesua nawä iwidide wābisia: “¿Bāra dji zeida badaca, wa dewarada jānida pana?”

²⁰Ara maada Jesumaa wānapeda iwidisidaa:

—Borocuebari Juaña दौरā bāma diabuesia. Idjia nawä iwidibisia: “¿Bāra dji zeida badaca, wa dewarada jānida pana?”—

²¹Ara ma ewaride Jesuba cacua bie beada, jai bara beada, dauberrea bea sida zocärä biabica basia. ²²Ma bērä Jesuba adjia nawä panusia:

—Bārāba unu panāda idjaba urī panāda Juaña jarade wānadua: dauberrea beadaba unu pana, jirū bie beadara bia nīnaa, aida bara beadara biasidaa, cawara qui beadaba urī pana, idjaba beupedadara

ãrêbacuasidaa. Mañ awara ne neé quedeaba bedea bia Æcôrêba carebaidebemada ùrĩ panla.^b 23 Mñ igaraé ijã Ælra bio bia Æaya.–

24 Juañba diabuedarã wãpedadacarea Jesuba arima duanãa Juañnebemada nãwã jarasia:

–Ëjũã pãasa ewaraga Ædaa bãrãba Juañ acãde wãsidade ¿cãrêda ununida crĩchasida? ¿Nãũrãba cha ureurea eronũmãda ununida crĩchasidaca?^c 25 Mãwã crĩchadaé basía. Mañda ¿cãrêda ununida crĩchasida? ¿Ëberã bio djio Æada ununida crĩchasidaca? Mãwãéa; dji bio djio Æea, jũma nebia erobeara dji bororã de dromane panabadaa. 26 Mañda ¿cãrêda ununida crĩchasida? ¿Æcôrêneba bedebarida ununida crĩchasidaca? Mãe, Æcôrêneba bedebarida acãde wãsidaa. Juañra Æcôrêneba bedebari dji dromaa. 27 Idjidebemada Æcôrê Bedeade nãwã Æl Æla:

Bedeã jarabarida mñã Æa na diabueya Æa o jarimãrẽã.^d

28 Mñã jaraya: nañ Ëjũãne ni aãalda Juañ cãyãbara dji dromaara Ælãe.^e Baribarl Æcôrê purudebema dji edaara quiruda idji cãyãbara dji dromaara Æla.^f

29 Jesuba jara Æa ùrĩsidade ëberãrãba, Romanebema boro itea parata jarl pebadarã bida jarasidaa Æcôrêba o Ælra jipa Æada, Juañba ãdjirãra borocueda bẽrã. 30 Baribarl pariseorãba, judiorã ley jaradiabadarã bida Æcôrêba ãdji itea o quĩrĩã Æadara igarasidaa. Mañ carea Juañba ãdjirãra borocueé basía.

31 Dadjirã Boro Jesuba idjaba jarasia:

–Idibema ëberãrãra ¿cãrê quĩrãca panl? 32 Purude warrarã jemene panlne nãwã ijarabada quĩrãca panla:

Daiba chiru zasidade bãrãra caridaé basía.

Sopuadebema trããbi trããsidade bãrãra jĩãnaé basía.

33 Bãrãra ara mañ quĩrãca panla. Juañ zeside bariduada coca basía idjaba uva Æa aseada doca basía. Mañne bãrãba jarasidaa idjira jai bara Æada. 34 Mañbe mñ, Nañ Djara Edadara ze Æla. Mñã ne jũmada cobaria idjaba ne jũmada dobaria. Mañne bãrãba jarabadaa mñra ne coya Æada idjaba itua awua Æada. Mañ awara jarabadaa mñra cadjirua obadarã ume, Romanebema boro itea parata jarl pebadarã ume bida nĩbabarida. 35 Baribarl cawa panla Æcôrê necawaara jipa Æada idji ijã panlba jipa obada bẽrã.–

Pariseo Simoñ dede Jesu ne codã

36 Pariseoda Æasia. Mañ pariseoba Jesura edosia idjima ne code wãmãrẽã. Ara mañda Jesura wãpeda ne co chũmesia. 37 Mañ purude wẽrã bio cadjirua obarida Æasia. Mañ wẽrãba Jesu pariseo dede ne co Æada

b 7:22. Isaías 29:18-19; 35:5-6; 26:19. **c 7:24.** Nãũrãba cha ureurea eronũmãda. Mañba jara Æla “ëberã peramiãda Æada.” **d 7:27.** Malaquias 3:1. **e 7:28.** Nañ Ëjũãne ni aãalda. Griego bedeade nãwã Æl Æla: “Wẽrãrãba topedadadebemada.” **f 7:28.** Æcãrãmaarã Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia.

cawaside alabastro mōgara oðade querada enesia.^{g 38} Jesu caita cobepeda jĩã ðaba idji daubaba Jesu jĩrũra sɔɔasia. Mañbe idji budaba jarepeda Jesu jĩrũra isõpeda idjia quera enenaba parasia.

³⁹Mañ unuside Jesu edoda pariseoba nãwã crĩchasia: “Nañ ãberãda wãrãda Æcõrẽneba bedebari baðabara cawacasia cadjirua obari wẽrãba jãwã o ðada.”

⁴⁰Mañ carea Jesuba nãwã jarasia:

–Simoñ, mña bña ne jara quĩrĩa ða.–

Simoñba jarasia:

–Mãẽteara jaradua, Jaradiabari.–

Jesuba jarasia:

⁴¹–Ëberãda umẽ panasidaa. Ædjia ãberã bara ða diai bara panasidaa. Aðalba quiniento ewari trajabaraðe edabari quĩrãca diaida ðasia.^h Dewarabemaba cincuenta ewari trajabaraðe edabari quĩrãca diaida ðasia. ⁴²Baribara Ædjia poya diaðeãda cawaða bẽrã, dji bara ða ãberãba Ædjia diaðida panara quĩrãdoasia. Mña bña iwiðiya: ¿sãlɔba dji bara ða ãberãra biara quĩrĩai?–

⁴³Simoñba panusia:

–Mñmaarã dji auðuara diaida ðadaba biara quĩrĩaya.–

Jesuba jarasia:

–Bla aride panusia.–

⁴⁴Mañbe wẽrãmaa acãpeda Simoñba jarasia:

–¿Bla nañ wẽrãra unu ðaca? Ba dede jũeside mñ jĩrũ sɔɔamãrẽã bla baidoda diaẽ basía, baribara nañ wẽrãba ara idji daubaba mñ jĩrũra sɔɔapeda idji budaba pōasa jaresia. ⁴⁵Mñ jũeside bia edai carea bla isõẽ basía, baribara nañ wẽrãba mñ jĩrũra isõ jõẽ ða. ⁴⁶Mñ bia edai carea bla mñ boro ãrã olivo dragara weaẽ basía, baribara nañ wẽrãba mñ jĩrũra queraba parasia. ⁴⁷Mañ bẽrã mña nãwã jaraya: idjia cadjirua zocãrã oðara mña jũma quĩrãdoasia. Mañ carea idjia mñra bio quĩrĩa ða. Baribara aðalba mãcua cadjirua oðeãda mña quĩrãdoabara mãlba mñra mãcua quĩrĩa ðaẽ.–

⁴⁸Mañbe idjia wẽrãa jarasia:

–Bla cadjirua oðara mña jũma quĩrãdoasia.–

⁴⁹Baribara dewararã arima ne co chũmeaba nãwã jara duanesidaa:

–Nañra ¿caida crĩcha ða? ¿Mãwãra dewaraba cadjirua oðara idjia poya quĩrãdoaida ðaca?–

⁵⁰Mañne Jesuba wẽrãa jarasia:

–Bla mñra iñãna bẽrã cadjiruadebemada ãdrasia. Necai wãdua.–

g 7:37. Alabastro mōgarara cuaracuara ða. Mãcua zareã ða bẽrã ne obadaa.

Judiorãba alabastora Egipto druadeba enebadjidaa. Jũma alabastro oðara nẽba ða.

h 7:41. *Quiniento ewari trajabaraðe edabari quĩrãca.* Griego bedeaðe ða ða “quinientos denarios.”

Wērārāba Jesu careba panana

8 ¹Māwānacarea Jesura puru waibla beaza idjaba puru zaque beaza wāsia. Mañe jarabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebalada. Mañ bedea bia jaradia nīne idjia doce edadarāda idji ume nībabadjidaa. ²Mañ awara wērārāda idji ume nībabadjidaa. Mañ wērārā ācala cacua bié beadada Jesuba biabisia idjaba ācala jai bara beadada Jesuba dji jaira āyā jaretasia. Aba Maria Magdalena basia.ⁱ Jesuba idji cacuadebemada jairāda siete āyā jaretasia. ³Cuza quima Juana sida basia. Cuzaba Herode dedebemada jūma cawa obadjia.^j Susana sida basia. Mañ awara dewara wērārāda zocārā panasidaa. Ādjirāba Jesu carebadi carea ne diabadjidaa.

Pea podadebema ne jara ba

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

⁴Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesidaa. Mañe ne jara baḍeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradisia:

⁵–Ēberāda idji ējūāne ne poḍe wāsia. Māwā po nīne ācala tara ode baecuasias. Mañ bēra ēberārāba ārl tagasidaa idjaba ībanaba mīcuasidaa. ⁶Ācala tara mōgara ārl egoro nāūcha baḍe baecuasias. Tununacarea mācua baido neē ba bēra jūma purrubasias. ⁷Ācala tara ējūā arlida baḍe baecuasias. Tununacarea jācara arl bara baḍa barā quenasia. ⁸Baribarl ācala tara ējūā biade baecuasias. Mañ tara bia waridapeda bio zausidaa.^k

Māwā jarapeda Jesuba jīgua jarasia:

–Dji calwara bara baḍa quīrācuia ūrīdua.–

Pea podadebema Jesuba cawa jaraḍa

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

⁹Mañ carea Jesu ume nībabadarāba idjia iwīdisidaa:

–Bla māwā ne jara baḍeba jaradiadaba cārēda jara ba?–

¹⁰Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobaḍebemada jūmarāa cawabié baḥmīna bārāa cawabi bla. Baribarl dewararāa mā ne jara baḍeba bedea bla Ācōrē cartade jara bara māwāmārēā. Nāwā jara bla:

Na ēberārāba ūrī panḥmīna cawadaéa. Unu panḥmīna cawadaéa.^l

¹¹Mā ne jara baḍeba jaraḍara naḡla: dji tara Ācōrē bedea. ¹²Ta ode baedaba naḡda jara bla: ācala ēberārāba Ācōrē bedea ūrīnapeda diauruba mañ bedea ādji sode jūēnara quīrādoabibaria ījārānamārēā. Māwā ādjirāra cadjiruadebemada ēḍraḍaca. ¹³Ta mōgara ārl egoro nāūcha baḍe baedaba

i 8:2. Maria Magdalenara Magdala puruḍebema bēra māwā trl jarabadjidaa. **j 8:3.** Mañ Herodera Antipa trl jarabadjidaa. **k 8:8.** Bio zausidaa. Griego bedeaḍe ba bla: “Ta aba quīruba cien tada diasia.” **l 8:10.** Isaías 6:9.

naŋda jara ɓaa: Ƶcɾɾɾ ɛberārāba Ācōrē bedeada bio ɓasriɗa edabadaa baribɾɾɾ bio carra jidaɗaca bēra soɗeba iŋanacaa. Mañ bēra dārāēne bia mīgabaɗade idu ɓabadaa. ¹⁴Ta ɛjūā ɾɾɾɾa ɓaɗe ɓaedaba naŋda jara ɓaa: Ƶcɾɾɾ ɛberārāba Ācōrē bedeada ūrīnapeda nañ ɛjūāne sāwā bia ɓeadiɗa, ne jūma erobeadiɗa, sāwā ɓasriɗadi siɗa biara crīchabadaa. Mañ bēra ādjia ūrīpedaɗara igaraɗapeda waridaɗaa. ¹⁵Baribɾɾɾ ta ɛjūā biade ɓaedaba naŋda jara ɓaa: so jipa ɓeaba idjaba crīcha bia ɓeaba Ācōrē bedeara ūrīnapeda wārāda iŋabadaa. Ādjia iŋa panɾa idu ɓaɗaca bēra ne biada obadaa.

Ībīrānebema ne jara ɓa

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶Ni ɓaɓɓa iŋbīrāda coaɗapeda mēra nūmɾnacaa wa epeɗeco droma edre ɓaɗacaa.^m Āteɓɾɾɾ ɾɾɾ dji iŋbīrā ɓabadaɗe nūmɾbadaa dji dede eɗa zebadaɗa ɾnaa ununamārēā. ¹⁷Ara mañ quīrāca ne jūma ebuda ɓléra mēra ɓééa. Dadjia cawaɗaé panɾa Ācōrēba ebuda cawabiya. ¹⁸Mañ bēra bio quīrācuɿa ūrī pananadua. ɓaɓɓa wārāda cawaibɾɾɾ, Ācōrēba auɗuara cawabiya. Baribɾɾɾ adua ɓaɓa cawa ɓaɗa crīchaibɾɾɾ idjia crīcha ɓa siɗa Ācōrēba jārīya.

Jesu ɛberārā idjimaa zepedaɗa

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹Ewari ɓa Jesu papaba, idji djabarā biɗa idjira acɾɗe wāsidaa. Baribɾɾɾ poya araa jūēnaé basía ɛberārāda zocārā duanɾ bēra. ²⁰Mañ carea Ƶcɾɾɾɓa idjia jarasiɗaa:

–ɓa papara, ɓa djabarā siɗa ɗajadaare panɾa. Ādjia ɓa acɾɗe ze panɾa.–

²¹Jesuba jarasia:

–Ācōrē beɗe ūrīnapeda iŋa ɓeada mɿ papaa idjaba mɿ djabarā.–

Jesuba amene bogozoara tumabiɗa

Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

²²Ewari ɓa Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Amene wa quīrārē wānadɾ.–

Ara mañɗa jābaɗe ɓaɗoɗapeda wāsidaa. ²³Chāɓaɗade Jesura cāi ɓasia. Māwā ɓaɗe nāūrāda dji cābāyā puá nūmesia. Mañ bēra jābara baidoba biru ɓaebodasia. ɓeɗa minijīchiade panasidaa. ²⁴Mañ carea Jesura ɾɾɾmanapeda nāwā jarasiɗaa:

–jJaradiabari, Jaradiabari, ɗadjirāra ɓarrubododaa!–

Jesura pirabaripeda nāūrāa, baido bogozoa biɗa jarasia tumanamārēā. Ara mañɗa jūma tuma nūmesia. ²⁵Mañbe idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Bārāba iŋa panɾa ɿsāwāsi?–

m 8:16. *Mēra nūmɾnacaa.* Griego beɗeade ɓá ɓaa: “Cɾɾa edre ɓaɗacaa.”

Baribara idji ume n̄babadarāba ne wayaaba cawa cr̄ichadaé basía. Ara ādjiduba iwidi duanesidaa:

–¿Naḡlara caida jāwā Ɂa? Idji bedeara nāūrāba, baido bogozoa bida ijābadaa.–”

Jesuba jai zocārā āyā jaretada

Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20

²⁶Amene chānapeda Gerasa druade jūēsidaa.^o Gerasara Galilea amene wa quīrārē Ɂaa. ²⁷Jesu drua Ɂadobarāde ēberā maḡ purudebemada idjima zesia. Maḡ ēberāra jai bara Ɂada dārābala basía. Idjia cacuade ni cārē sida jāca basía. Dede bida Ɂaca basía, ātebala beudarā t̄baribada uriade Ɂabadjia. ²⁸Idjia Jesu unuside biasia. Maḡbe Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jigua jarasia:

–Jesu, Ācōrē dji Dromaara Ɂa Warra, ¿cārē cārēā m̄ra mīā sē Ɂa? jMḡ djuburia m̄ra bié Ɂarādual!–

²⁹Jaiba māwā jarasia Jesuba maḡ ēberā cacuadebemada ēdramārēā jarada bēra. Dārābala basía maḡ jaiba ēberāra bié o erobada. Dewararāba dji ēberāra carenaba jānapeda quīrācuiteda wagabadjidamīna carenara tucupeda ēberā neēmaa jaiba edebadjia. ³⁰Maḡne Jesuba idjia iwidiisia:

–¿Bala casa tr̄a jarabada?–

Idjia panusia:

–M̄ra Cābana abadaa.–^p

Idjia māwā jarasia ādjira ēberā cacuade bio cābana panla bēra. ³¹Maḡne ādjia Jesua bedea djuburiasidaa uria dau care Ɂadaa diabuerāmārēā.^q

³²Māwā panlne ādji caita eya zaquede chinada zocārā ne co duanasidaa. Maḡ carea jairāba Jesua bedea djuburiasidaa maḡ china cacuade idu eda wābimārēā. Maḡne Jesuba iduaribisia. ³³Ara maḡda jairāra ēberā cacuadebemada ēdradapeda china cacuade eda wācuasidaa. Maḡbe cawaēne chinara pirapodapeda perawadeba daiḡu tēūcuadapeda nābala quinisidaa.

³⁴Maḡ unusidade dji china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādjia unupedadara purude beaa, puru jīga beaa bida nēbarasidaa. ³⁵Ēberārāba acade zesidade dji ēberā jai zocārā erobadara Jesu caita chūmāda unusidaa. Quīrā Ɂapeda cacuade jābadara jā basia. Maḡ carea ēberārāra dauperasidaa. ³⁶Dji unupedadaba nēbarasidaa sāwābala idjira biasida. ³⁷Maḡba jūma Gerasadebemarāra ne wayadapeda Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā. Ara maḡda Jesura wayacusa jābade

n 8:25. Salmo 107:28-30. **o 8:26.** *Gerasa.* Griego bedede ḡcala cartade “Gadara” Ɂa Ɂaa. **p 8:30.** *Cābana.* Griego bedede “Legiōn” Ɂa Ɂaa. Maḡba jara Ɂaa sei mil sordaorāda. **q 8:31.** *Uria dau care Ɂadaa.* Griego bedede Ɂa Ɂaa “abismo.” Mama Ācōrēba jairāra cawa o Ɂacārīa. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3.

ɓadopeɗa Galileadaa wāsia. ³⁸Wāi naēna ēberā jai bara ɓadaba Jesua bedea djuburiasia idji ume wāi carea. Baribara Jesuba nāwā jarasia:

³⁹–Diguidaa wāpeɗa jūmarāa jaradua Ācōrēba ɓa ume ne waiɓla oɗada.–

Ara maŋda ēberāra idji puruɗaa wāsia. Mama jūmarāa nēbarasia Jesuba idji ume ne waiɓla oɗada.

Jesuba wērācau ārēbabida

Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

⁴⁰Galilea druade ēberārā cābana panɓa Jesura jǎa panasidaa. Idji jūēside ādjirāba bio capipia edasidaa. ⁴¹⁻⁴²Maŋne ēberā Jairo abadada idjima zesia. Maŋ Jairoa judiorā dji jarebada dede dji boro basía. Idjia cauda ababe eroɓasia doce poa ɓada. Maŋ wērācaura jūācāyā nūmasia. Jairoa Jesu jirū caita cobepeda bedea djuburiasia idji diguidaa wāmārēā.

Ara maŋda Jesura wāsia baribara wāɓaraɗe ēberārāba idjira pēsua eropanasidaa. ⁴³Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida ɓada nībasia. Maŋ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diaɗoasia,^r baribara ni abaɓa poya biabidaé basía. ⁴⁴Wērāra jēdaareba zepeda Jesuba cacuade jǎ ɓa ide maāri tāsia. Ara maŋda oara poasia. ⁴⁵Maŋne Jesuba iwidisia:

–¿Caiba mǎra tāsī?–

Jūmarāba panusidaa tānaé panɓa. Maŋ carea Pedroba jarasia:

–Jaradiabari, ēberārāba ɓara pēsua eropana. ¿Sāwā ɓa iwidī ɓa caiba ɓara tāsida?–^s

⁴⁶Baribara Jesuba jarasia:

–Abaɓa mǎra tāsia. Mǎ cawa ɓa mǎ ɓɓaɗeɓa idjira biasida.–

⁴⁷Wērāba oɗara poya mērāēda cawaɗa bēra ne wayaaba ure nūmaɗa wāpeɗa Jesu jirū caita chīrāboroɗe cobesia. Maŋbe jūmarā quīrāpita idjia jarasia cārē cārēā Jesura tāsida idjaba ara maŋba biasida. ⁴⁸Maŋne Jesuba jarasia:

–Cau, wārāda biaida ijāna bēra ɓara biasia. Necai wāɗua.–

⁴⁹Wāɗi mama bedea panɓne Jairo dedeɓa aba zepeda Jairoa nāwā jarasia:

–ɓa caura jaidasia. Jaradiabarira waa mǎ sērāɗua.–

⁵⁰Maŋ ūriside Jesuba jarasia:

–Ne wayarāɗua. ɓa soɗeɓa ijāibara, idjira ārēbaya.–

⁵¹Jairo dede jūēpeɗa Jesuba Pedroda, Santiagoda,^t Juaɗa, dji wērācau zezada, dji papa siɗa eɗa edesia. Waa dewarada eɗa wābié basía. ⁵²Maŋne ēberārāda dji wērācau carea aujīā duanasidaa. Maŋ carea Jesuba jarasia:

–Jīārānada, naŋ wērācaura beué ɓa, āteɓara cāi ɓa.–

r 8:43. Maŋ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diaɗoasia. Griego bedeaɗe ɔ́ara cartade maŋra neéa. **s 8:45.** ¿Sāwā ɓa iwidī ɓa caiba ɓara tāsida? Griego bedeaɗe zocārā cartade maŋra neéa. **t 8:51.** Maŋ Santiagora trǎ jarabadaa Jacobo.

⁵³Mañ carea ēberārāba Jesumaa ac̣aḍapeda ipidasidaa, wērācaura wārāda beusida cawa panana bēřā. ⁵⁴Baribara Jesuba dji wērācau jawade jidapeda jarasia:

–iCau zaque, pirabaridua!–

⁵⁵Māwā jarabarade wērācaura ārēbapeda pirabarisia. Mañbe Jesuba jarasia wērācaura ne cobidamārēā. ⁵⁶Mañ unusidade djibarirāba cawa crīchadaē basía. Baribara Jesuba ādjía jarasia ni ābala jararānamārēā.

Jesuba idji ume nībabadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

9 ¹Jesuba idji ume nībabadarā doce panara ābaa trāpeda ābada diasia jaida āyā jaretaḁamārēā idjaba cacua biē bea sida biabidamārēā. ²Mañbe ādjía jarasia:

–Ācōrēra dji Boro bai carea zebārada jarade wānadua idjaba cacua biē beada biabidadua.–

³Wāni naēna Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārā wābadaḁe ni cārē sida ederānadua. Bardonada, buchacada, codida, parata sida ederānadua. Cacuade jā panā awa edeḁadua.

⁴Djārā puruḁe jūēnapeda ābaaba bārāda bia edasira mañ dedebemada āyā wārānadua āba puruḁeba ēḁrābadaḁaa. ⁵Baribara puruba bārāda bia edaēbāra mamaaba ēḁrāḁadua. Ēḁrābadaḁe egoro pora bārā jirūne bāra jārāpetadaḁua. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panā carea idjia cawa oida.–

⁶Ara mañda wānapeda puru beaza jarasidaa Ācōrēra ādji Boro bai carea zebārada. Mañ bedea bia jaradia panane cacua biē beada biabicuabadjidāa.

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

⁷Herodeda Galilea druadebema boro basía. Mañ Herodeba jūma Jesuba o bāda ūrīsia. “Idjia cawa crīchaē bāsia ācāraba nāwā jara panā bēřā:

–Borocuebari Juaāda ārēbasia.–

⁸Mañne dewararāba jara panasidaa:

–Elíada waya dadjirā tāēna zesia.–

Dewararāba jara panasidaa:

–Ācōrēneba bedeabari naēna baḁada ārēbasia.–

⁹Mañ carea Herodeba jarasia:

–Māa Borocuebari Juaāra oḁlā tā beabisia. Māēteara za jara panara ğcaida māwā bā?–

Mañ carea Jesura unu quīrīā bāsia.

u 9:7. Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidāa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juañ 6:1-14

- ¹⁰ Jesuba diabuedarã jêda zesidade ãdjia opedadada jũma nêbarasidaa. Mawānacarea Jesuba ãdjirãra Betsaidã puru caita êberã neẽmaa edesia.
- ¹¹ Baribara êberãrãba idjira mama bada cawadapeda araa wabarasidaa. Mañne Jesuba ãdjirãra bia edapeda jaradia besia Ācōrēra ãdji Boro bai carea zebara. Mañ bedea bia jaradia bade dji cacua biẽ quẽdeara biabicusia.
- ¹² Queubarade Jesuba doce edadarãra idjima wānapeda jarasidaa:
 –Êberãrãa jaradua puru beamaa idjaba de beamaa wānamãrẽã.
 Mamabara poya cãinia idjaba codida nẽdodia. Namara ne neẽa.–
- ¹³ Jesuba jarasia:
 –Bãrãbara ne cobidada.–
 Baribara ãdjirãba panusidaa:
 –Dairãba ne nẽdode wānaẽbara, nañ êberãrã cãbana panara poya ne cobidaẽa. Pañda juesumabe idjaba bedada umẽbe eropanla.–
- ¹⁴ Mama panara umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca bla. Mañ bẽrã Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:
 –Ādjirãa jaradada cincuenta awara awara egode chũpanenamãrẽã.–
- ¹⁵ Idji ume nĩbabadarãba idjia jara da quĩrãca osidaa. Êberãrãa jũma chũpanesidaa. ¹⁶ Jesuba pañ juesuma panara, beda umẽ panla sida idji jawade edapeda bajānaa acapeda Ācōrēa bia jarasia. Mañbe cōrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa jarasia jedecadamãrẽã. ¹⁷ Jūmarãda ne codapeda jawũasidaa. Dji adubadada jara pesidade doce jamara birasidaa.

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-28; Marco 8:27–9:1

- ¹⁸ Ewari aba Jesura êberãrãnebemada ãyã wãpeda Ācōrēa iwidi basia. Idji ume nĩbabadarãda arima panasidaa. Ācōrēa iwidiacarea Jesuba ãdjia nãwã iwidiisia:
- ¿Êberãrãba mãra caiada a panla?–
- ¹⁹ Ādjirãba panusidaa:
 –Ācãrãba jara panla bara Borocuebari Juañda. Dewararãba jara panla bara Elĩada. Dewararãba jara panla bara naẽnabema Ācōrēneba bedebari badada ãrẽbapeda jawã bada.–
- ²⁰ Mañne idjia waya iwidiisia:
 –Bãrãba mãra ¿caida crĩcha panla?–
 Pedroba panusia:
 –Bãra Ācōrēba edra edabari diai jara da.–
- ²¹ Jesuba bio jara basia mañgãra ni abala jararãnamãrẽã.
- ²² Mañ awara jarasia:

—Mā, Nañ Djara Edadara bio bia mīgaida ɓaa. Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, dadji judiorā ley jaradiabadarā biɗa mālra igaradapeda beabidía. Baribara mālra ewari ūbeade ārēbaya.—

²³ Jesuba jūmarāa jarasia:

—Abaaba mālɗa ēpē quīrīā ɓabarɗa, idjia o quīrīā ɓara igarapeda ewariza bia mīgai carea ɓaida ɓaa.^v Mañbe mālra ēpēida ɓaa. ²⁴ Abaaba nañ ējūāne bia ɓaida jara ɓabarɗa, jīrūare bia ɓaéa. Baribara abaaɗa māl carea beuibara Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya. ²⁵ Bio crīchadadua: ēberāda nañ ējūāne ne jūma eroɓɗe beupeda tabɗa uruadāa wāibara, ɗidjia eroɓadaba carebaica? ²⁶ Abaaba mālra, māl bedea sida adua ɓaada aibara, māl, Nañ Djara Edada ɓaa bara zebaraɗe mañ ēberāra adua ɓaada aya. Mañ ewaride māl Zeza Ācōrē ɓaa bara idjaba idji bajānebema nezocarā ɓaa bara zeya. ²⁷ Mālā wārāda jaraya: ālara nama panɗa beuɗi naēna Ācōrēba mālra jūmarā Boro ɓadada ebuda ununia.—^w

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jaradacarea ocho ewari ɓaɗe Jesura eyade ātaa Ācōrēa iwidide wāsia. Pedroda, Juaɗa, Santiago sida edesia. ²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwidide idji quīrādarara dorroorroa nūmesia. Idjia cacuade jā ɓa sida totroaba dorroorroa nūmesia. ³⁰ Cawaéne ēberāda umé odjadapeda Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basía. Dewarabemara Elía basía. ³¹ Ādji sida Ācōrē quīrāwārēāneba dorroorroa panasidaa. Ādjia bedea panasidaa Jesu Jerusaleñe beadiɗebemada.^x

³² Māwā ɓaɗe Pedrora dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaé basía. Mañne Jesura dorroorroa ɓaɗa idjaba ēberā umé idji caita panɗa sida unusidaa. ³³ Mañ ēberāra Jesu ume pananada wāɓaɗaɗe Pedroba Jesua jarasia:

—Jaradiabari, bio bia ɓaa dairā nama panɗa. De zaqueda ūbea oɗia: aba ɓa itea, aba Moise itea idjaba aba Elía itea.—

Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaé bēra. ³⁴ Māwā ɓaɗe jārārāda edaa zepeda ādjirāra ānēbari edasia. Mañ carea ādjira bio ne wayasidaa.

³⁵ Ara māwāɓaraɗe bedeada jārārāne ūrīsidaa. Mañba nāwā jarasia:

—Nañɗa māl Warraa. Māl idjira edasia. Idjia jara ɓara ūrīnadua.^y

³⁶ Mañ bedea chupeadacarea Jesura iduba nūmɗa unusidaa. Ādjia unupedadara dārāsidaa ni abaa nēɓaraɗaé panɗa.

v 9:23. *Bia mīgai carea ɓaida ɓaa.* Griego bedeade nāwā ɓā ɓaa: “Idji crura atau edeida ɓaa.” w 9:27. *Ebuda ununia Ācōrēba mālra jūmarā Boro ɓadada.* Ebuda ɓléa cārēda ununida. Ālaraɗaɗa jara ɓaa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewarāɗaɗa jara ɓaa Jesu ārēbaɗebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida. x 9:31. *Jesu Jerusaleñ beadiɗebemada.* Griego bedeade ɓā ɓaa: “Jesu wāinebemada.” y 9:35. *Isaía 42:1. Idjira edasia.* Griego bedeade ālara cartade nāwā ɓā ɓaa: “Idjira bio quīrīā ɓaa.”

Jesuba warra jai bara ɓa biabida

Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷Nurēma eyadeba edaa zesidade ēberārā zocārāba Jesura aɓɓe zesidaa. ³⁸Mañne ɓaɓba nāwā jīgua jarasia:

–Jaradiabari, mñ djaburia mñ warrada aɓɓdua. Mñra waa warra neé ɓa. ³⁹Idjira jai bara ɓa. Mañba cawaéne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepea nūmebibaria. Idjia mñ warrara idu ɓɓaa. ⁴⁰Mñ ɓa ume nībabadarāa jarasia jaira āyā jɓretadamārēā, māwāmīna poyadaé basía.–

⁴¹Mañ carea Jesuba panusia:

–jBārāba Ācōrēra ijānacao! jBārāra dji cadjiruarāa! Bārāba ijānamārēā ɓaba sāɓbe mñ droai? ɓa warrara namaa enedua.–

⁴²Warrara Jesumaa wāɓɓɓe jaiba egode ɓaebipeɓa biara wawabisia. Baribɓɓa Jesuba jaira āyā jɓretasia. Warrara biabipeɓa dji zezaa diasia.

⁴³Ācōrē ɓɓadeba māwāna unusidade jūmarāba cawa crīchadaé basía.

Jesuba waya idji beuidebema jarada

Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o ɓa carea ēberārāba waɓibida bio crīcha duanɓne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁴–Mñ bārāa jarabɓɓa bio quīrācuɓa ūrīnɓdua. Mñ, Nañ Djara Edadara ɓaɓba ēberārāa jidabiya.–

⁴⁵Baribɓɓa ādjirāba cawaɓaé basía cārē cārēā Jesura māwā bedebɓɓa. Ācōrēba waɓibida ādjirāa cawabié basía. Mañne ādjia Jesua iwididida waya panasidaa.

ɓCaida dji dromaara ɓai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

⁴⁶Māwā panɓne ara ādjiduba bedea duanesidaa caida dji dromaara ɓai cawaya. ⁴⁷Baribɓɓa Jesuba māra cawaɓa bēra warra zaqueda edapeɓa idji caita nūmɓsia. ⁴⁸Mañne nāwā jarasia:

–Bariduaba mñ ijā ɓadeba warrarāda bia edaibɓɓa, mñda bia edabɓɓa. Idjaba mñ bia edabɓɓa mñ Diabuedada bia edabɓɓa. Bārānebema dji edaara quirura Ācōrē quīrāpita dji dromaara ɓa.–

Dadjirā dji quīrūéra dadjirāare ɓa

Marco 9:38-40

⁴⁹Mañbe Juañba nāwā jarasia:

–Jaradiabari, daiba ēberāda unusidaa ɓa trāneba jaida āyā jɓreta ɓa. Baribɓɓa dadjirā ume nībaca bēra daiba idjía jarasidaa waa māwā orāmārēā.–

⁵⁰Jesuba jarasia:

–Bārāba māwā jaradié panasidaa. Dadjirā dji quīrūéra dadjirāare ɓa.–

Jesuba Juañ, Santiago sida quēāna

⁵¹ Jesu bajānaa wāi ewari jūēbodosite wārāda Jerusaleñnaa wāida crīchapeđa wāsia. ⁵² Wābārāde ācārāda Samaria druadaa na diabuesia. Puru zaquede jūēnapeda sāma cāñida jarāsidāa. ⁵³ Baribārā mañ purudebemarāba cawasidaa Jesura Jerusaleñnaa wābārāda. Mañ carea idjira bia edadaē basia. ⁵⁴ Mañ bērā Juañba, Santiago bida Jesua jarasidaa:

–Dai Boro, Elíaba oda quīrāca ĵĀcōrēa iwididica t̄ab̄a urua bajāneba diabuebārāba ādjirāra jūma quenamārēā?–^z

⁵⁵ Jesuba ādji acāpeda quēāsia. [Nāwā jarasia:

–Bārāra ĵcārē cārēā māwā bedea panā?–^a ⁵⁶ Mñ, Nañ Djara Edadara zeē Ĵla ēberārā biē Ĵai carea ātebārā ze Ĵla ēd̄ra edai carea.–]^b

Mañbe dewara purudaa wāsidaa.

Jesu ēpēni carea zarea Ĵla

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Ode wābādade abāb̄a Jesua jarasia:

–Jaradiabari, b̄a wābārāza mñra b̄a ume wāya.–

⁵⁸ Jesuba jarasia:

–Usa pāra de bara Ĵla, ĩbana sida de bara Ĵla, baribārā mñ, Nañ Djara Edadara sāma cāi sida neē Ĵla.–

⁵⁹ Mañne Jesuba dewara ēberāa jarasia:

–Mñ ume zedua.–

Dji ēberāba panusia:

–Mñ Boro, b̄a ume wāi naēna idu mñ zezada t̄abaribidua.–^c

⁶⁰ Jesuba idjía jarasia:

–Beu beārāba beudarāra t̄abaridida panāa. Baribārā bla ēberārāa jarade wādua Ācōrēra ādji Boro bai carea zebārāda.–

⁶¹ Mañne dewaraba Jesua jarasia:

–Mñ sida b̄a caidu wāya, baribārā naārā mñ ēberārāmaa jarade wāida bla.–

⁶² Jesuba panusia:

–Abāda trajade wāpeda waya jēda crīchaibārā, idjira bia Ĵléa Ācōrē purude trajai carea.–

z 9:54. 2 Rey 1:9-16. *Elíaba oda quīrāca.* Griego bedeadē ācārā cartade māñra

neēa. **a 9:55.** Griego bedeadē Ĵl Ĵla: “Bārāba ĵcārē jauredeba māwā jara panā?”

b 9:55-56. Griego bedeadē ācārā cartade bedea corchetedē Ĵara neēa. **c 9:59.** *Idu mā zezada t̄abaribidua.* Mañba griego bedeadē nañ crīcha sida dia Ĵla: “Mñ jāñida Ĵla aba mñ zeza jañdabarādaa.”

Jesuba setenta ēberārā diabueda

10 ¹Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ēpē beada setenta edasia Ācōrē bedea jarade wānamārēā. ^dIdji wāida Ɂa puruza umé uméa wābisia. ²Ādjirāa nāwā jarasia:

–Zocārāba mǎ bedeara ijāni carea panla. Mañ ēberārāa néu waiɁla waraga taɁa quírāca beaa. BariblaɁ dji ewabadarāda zocārāēbe panla. Mañ bēra Néu Djibaría iwidiɁadua ewabadarāda idji néumaa diabuemārēā.

³Wānadua! Mǎa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueblaɁ. Ādjirāba bārāra bié odia usa cadɁlaba oveja zaque orrabari quírāca. ⁴WāɁadade buchacada, parata sida ederānadua. Bārāba jirūne jǎbadara dewara ederānadua. Wānane ni abaɁ ume ode bedearānadua.

⁵Dede eda wāɁadade mañ dedebemarāa nāwā jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.” ⁶Mañ dedebemarāba bārāda necai edaɁiblaɁ, bārāba bedeapedada quírāca ādjirāa necai panania. Necai edaɁaéblaɁ, ādjirāa necai pananaéa. ⁷Bārāra necai edaɁiblaɁ, mañ dede panenadua. Deza cāirānadua. Bārāba o panlari ne edaɁida panl bēra mama panl misa ādjia diabɁdara coɁadua.

⁸Purude jūēɁadade ēberārāba bārāda bia edaɁiblaɁ, ādjia bārāa diabɁdara coɁadua. ⁹Mañ awara dji cacua bié beara biabicuadadua. Ādjia nāwā jaradadua: “Ācōrēra bārā Boro bai carea zebraɁa.”

¹⁰BariblaɁ purude jūēɁadade ēberārāba bārāda bia edaɁaéblaɁ, ādjia nāwā jaradadua: ¹¹“NaɁ purudebema pora dai jirūnebemada bārā quirāpita jārāpetabadaa unubiɁi carea Ācōrēba cawa oida. Bio cawadadua Ācōrēra dji Boro bai carea zebraɁada.” ¹²Mañ bēra mǎa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride idjia mañ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara.”^e

Jesuba idji ijāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

¹³CoraziɁnebemarāa, Betsaidadebemarā sida mǎa djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bēra! Mǎa ne ununaca bārā tāēna odara Tirode, SidoɁne biɁa odabara, mañ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ijācasidaa. Mañ carea taɁa porade chūpanecasidaa idjaba sopuadebema jǎbadara jācasidaa. ¹⁴Mañ bēra Ācōrēba cawa oi ewaride Tirodebemarā idjaba SidoɁnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

¹⁵¿CapernauɁnebemarāa bajānaa wānica? ¡Wānaéa! ¡Ācōrēba bārāra beudarā panabadamaa Ɂatabueya!—^f

¹⁶MaɁbe idji ume nǐbabadarāa jarasia:

–Bārā bedea ijā Ɂaba mǎ bedeada ijā Ɂaa. Bārā igara Ɂaba mǎda igara Ɂaa. Idjaba mǎ igara Ɂaba mǎ Diabuedada igara Ɂaa.—

d 10:1. *Setenta.* Griego bedeade ἄλλα cartade Ɂá Ɂaa “setenta y dos.” **e 10:12.** *Genesi 18:16deba aba 19:29daa.* **f 10:15.** *Beudarā panabadamaa.* Griego bedeade Ɂá Ɂaa “Hades.”

Jesuba setenta diabueda jêda zepedada

¹⁷ Jesuba setenta diabuedara jêda bio ðasrida zesidaa.⁸ Mañbe ãdjia Jesua nãwã jarasidaa:

–¡Dai Boro, ba trãneba jairã äyã jãretabãdade ãdjirãba ijãbadaa!–

¹⁸ Mañ carea Jesuba ãdjia jarasia:

–Mãe, mña unu basia diaurura bajãneba baa purepurea quĩrãca baebãrãda. ¹⁹ Mña bãrãa lãlãda diasia diauru poyãdamãrẽã idjaba dama ãrã, drusõrẽ ãrã bida poya tãgadãmãrẽã. Ni cãrẽ bida bãrãra poya bié oéa. ²⁰ Baribãrã ababe ðasridadié panla bãrãba jairã äyã jãretabãdade ãdjia ijãbada bãrã, ãtebãrã biara ðasridadida panla Æcõrẽba bãrã trãrã bajãne ðã erõba bãrã.

Jesu ðasridada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹ Mãwã bedeã panlne Jesura Æcõrẽ Jauredeba bio ðasrida nũmesia. Mañ bãrã Æcõrẽa nãwã jarasia:

–Zeza, bãra bajãnebema Boroa idjaba nañ ãjũãnebema Boroa. Bla ne adua ðeaa mña jaradiadara cawabida bãrã mña bãra bia jaraya. Ne cawa ðeaa bla cawabié basía. Mãe, Zeza, bla mãwã o quĩrĩasia.

²² Mñ Zezaba mña ara idjidebemada jũma cawabisia. Ni abãlba adua panla mñ, dji Warrara sãwã ðada; aba mñ Zezabãrã cawa ðla. Ara mã quĩrãca ni abãlba adua panla mñ Zezara sãwã ðada; ababe mñ, dji Warrabãrã cawa ðla. Mña abãla mñ Zezada cawabisira, mã ãberã bida cawaya.–

²³ Mañbe idji ume nĩbabadarãra awara edepeda nãwã jarasia:

–Bãrãra bio bia panla mña o ðada unu panl bãrã. Dewaraba unusira mã ãberã sida bio bia ðaya. ²⁴ Wãrãda zocãrã Æcõrẽneba bedeabadarãba, ãberãrã bororã bida bãrãba unu panlãda unu quĩrĩã panasidaa, baribãrã ununaé basía. Idjaba bãrãba ùrĩ panlãra ùrĩ quĩrĩã pananamĩna ùrĩnaé basía.–

Samariadebema ãberã bia

²⁵ Ewari aba Jesu wãrãda ne cawa ðã cawaya judiorã ley jaradiabarida piradrãpeda nãwã iwidisia:

–Jaradiabari, ¿mña cãrẽda oida ðã Æcõrẽ ume ewariza zocai ðai carea?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Æcõrẽ leyde ¿cãrẽda ðã ðã? ¿Bãmaarã cãrẽda jara ðã?–

²⁷ Judiorã ley jaradiabariba panusia:

g 10:17. *Setenta.* Griego bedeade Æcãrã cartade ðã ðla “setenta y dos.”

–Jūma bɫ soɖeba, jūma bɫ jaureɖeba, jūma bɫ ɭbɭaɖeba idjaba jūma bɫ crɪchadeba bɫ Boro Ācōrēra quĩrĩadua.^h Idjaba djārara quĩrĩadua ara bɫdji quĩrĩ bɫ quĩrāca.–ⁱ

²⁸Mañne Jesuba jarasia:

–Bɭa ariɖe panusia. Mañ quĩrāca bɭa osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.–

²⁹Baribɭɭ judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa bɫda unubi quĩrĩasia. Mañ carea Jesua iwiɖisia:

–Baribɭɭ djārā a bɫɖe ɔcaida jara bɫ?–

³⁰Jesuba panusia:

–Ewari aba ēberāda Jerusaleñeba Jericoɖaa wāsia. Wābɭɭɖe ne drɭabadarāba idjira jidadaɖeɖa bio puoɖeɖa beuda quĩrāca tabɭsidaa. Idjia eroɖadara jūma jārɪnaɖeɖa wāsidaa.

³¹Māwā bɫɖe sacerdoteda abarɪ oɖe zesia. Dji ēberāra tabɫda ununamĩna wāyā wāsia. ³²Ara mañ quĩrāca Leviɖeba yōnada mañ oɖe zesia.^j Idjia biɖa ēberā tabɫda ununamĩna wāyā wāsia. ³³Mañare ēberā Samariadebemada mañ oɖe zesia. Dji ēberā tabɫ unusiɖe sopuasias. ³⁴Araa wāɖeɖa dji ēberā cacua cōɭɭɭcuapeɖadara olivo dragaba, uva bɫ biɖa soapeɖa wuaba bɭrasia. Mañbe idji burro ɭɭ bɫɖeɖa cāibada ɖeɖaa edesia. Mama dji ēberāra biara carebasia.

³⁵Nurēma Samariadebemaba de djibaría paratada ɖapeɖa nāwā jarasia: “Idjira bio carebadua.^k Za mɭa ɖiɖa parataba araēbɭɭ, bɫ parataba carebadua. Mɭ jēda zebɭɭɖe bɫ parata bɫɖara mɭ jūma jēda ɖiaya.”–

³⁶Māwā nēbɭɭɭɖeɖa Jesuba iwiɖisia:

–Ēberā ũbeabemaba dji ne drɭabadaba puoɖeɖadara unusidaa.

Bɭmaarā ɔsāɭɭa idjira quĩrĩasi?–

³⁷Mañne judiorā ley jaradiabariba panusia:

–Dji quĩrā djuburiadaba.–

Jesuba idjía jarasia:

–Ara mañ quĩrāca djārara quĩrĩadua.–

Jesu Marta ɖeɖaa wāna

³⁸Nocodaa wābɫɖade puru zaquede jūēsidaa. Mama wērā Marta abadada bɫbadjia. Mañ Martaba Jesura idji ɖeɖe bia edasia. ³⁹Martaba djabawērāda eroɖasia Maria abadada. Mariara Jesu jĩrū caita chūmasia idjia jaradia bɫ ũrɪ carea. ⁴⁰Māwā bɫɖe Martara jawa tābɭra bɫ bērā sobiē besia. Jesu caita wāɖeɖa jarasia:

–Jaradiabari ɔbɭmaarā bia bɭca mɭ djabawērāba mɭra carebaē bɫda? Idjía jaradua mɭ carebamārēā.–

h 10:27. Deuteronomio 6:5. **i 10:27.** Levítico 19:18. **j 10:32.** Leviɖeba yōpeɖadaba Ācōrē de dromane carebabadjidaa. **k 10:35.** Paratada. Griego bedeade bɫ bɭa “dos denarios.”

⁴¹ Jesuba jarasia:

–Marta, Marta, bla ne zocārā oida ɓa carea jūmawāyā crīcha ɓa.

⁴²Baribarɓa ɗĀcōrē beɗea ūrīda biara ɓaĕca? Maġġaɗa Mariaba o ɓa. Ni abaɓa idjia maġra ocara ɓaɗa aɗaĕa.–

Ācōrēa iwidiɗidebema

Mateo 6:9-15; 7:7-11

11 ¹Ewari aba Jesuba Ācōrēa iwidi ɓasia. Māwānacarea idji ume nībabari abaɓa nāwā iwidiisia:

–Dai Boro, daiba Ācōrēa ariɗe iwidiɗi carea jaradiadua Juaɓa idji ume nībabadarāa jaradiɗa quīrāca.–

²Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēa iwidiɓaɗaɗe nāwā beɗeaɗadua:

Dai Zeza bajāne ɓa, jūmarāba ɓara wayaɗida panɓa.¹

Daiba quīrīā panɓa ɓara jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

[Idjaba quīrīā panɓa naġ ėjūānebemarāba ɓa quīrīā ɓara oɗida bajānebemarāba obada quīrāca.]^m

³Codira ewariza daia diadua.

⁴Daiba cadjirua opeɗaɗara quīrāɗoadua djārāba dai bié opeɗaɗara quīrāɗoabada quīrāca.

Daira idu cadjiruade ɓaebirādua, āteɓara cadjiruadeɓemada ēɗra ɓadua.ⁿ

⁵Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

–Āībērā bārānebemaba ariquētra dji biamaa wāpeɗa nāwā jaraisicada: “Ache, mġa paɗa ūbea diadua. ⁶Naġ diamasi abaɓa cawaĕne mġ dede jūĕsia baribarɓa ne cobi carea mġa neĕ ɓa.” ⁷Maġne dji eɗa ɓaba nāwā panuisicada: “Ache, mīā sērādua. Mġ dede eɗa wāɓadara jūātra eroɓa. Daira jūma cɗaɗe duanɓa, mġ warrarāra cāī duanɓa. Maġ bērā mġa ni cārē sida poya diaĕa.” ⁸Mġa jaraya: idjia paġra diaĕa ɓa ume dji bia bērā, āteɓara diaya ɓa mīā sē ɓa bērā.

⁹Mġa jaraya: ara maġ quīrāca Ācōrēa iwidi pananadua; maġne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jaɓa pananadua; maġne ununia. Dedede eɗa wāɓadamalɓa trānadua; maġne dji eɗa wāɓadara ewaya diai carea. ¹⁰Dji iwidi ɓaba edaya. Dji jaɓa ɓaba unuya. Dji trā ɓa itea dedede eɗa wāɓadara ewaya ne diai carea.

¹¹Warraba paġ iwidiɓaraɗe ɗdji zezaba mōgarada diaica?^o Warraba ɓeda iwidiɓaraɗe ɗdji zezaba damada diaica? ¹²Warraba ne āmġa iwidiɓaraɗe ɗdji

l 11:2. *Bajāne* ɓa. Griego beɗeaɗe Ācōra cartade maġra neĕa. **m 11:2.** Griego beɗeaɗe Ācōra cartade beɗea corchetede ɓara neĕa. **n 11:4.** *Āteɓara cadjiruadeɓemada ēɗra ɓadua.* Griego beɗeaɗe Ācōra cartade maġra neĕa. **o 11:11.** *ɗPaġ iwidiɓaraɗe...mōgarada diaica?* Griego beɗeaɗe Ācōra cartade maġra neĕa.

zezaba drusõrêda diaica? ¹³Bārã dji cadjiruarāba bārã warrarāa ne biada dia cawa panabara, çbārã Zeza bajāne ðaba idji Jaureda dji iwiði panāa diaéca?—

Jesu bié jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴Ewari aba Jesuba jaida āyā jaretasia. Mañ jaiba ēberāda quĩrāme cara eroðasia. Jai ēdradacarea dji ēberāra beðeasia. Mañ unusidade ēberārāba cawa crīchadaé panesidaa. ¹⁵Baribara ācāraba jarasidaa:

—Jāñ Jesuba jaira āyā jaretabaria, jairā boro Beelzebúba mañ ðlada diada bēra.—

¹⁶Mañne Jesu Ācõrēneba ze ða cawaya dewararāba idjia iwiðisidaa ne ununacada omārēā. ¹⁷Baribara Jesuba ādji crīchara cawa ðada bēra nāwā jarasia:

—Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibara, āduba dji quinia. Ara mañ quĩrāca abari dede ðada djō pananibara dārā pananaéa. ¹⁸Bārāba jara panāa mña jaira Beelzebú ðladeba āyā jaretabarida. Mañ carea mña bārāa iwiðiya: Satanada ara idji jairā ume djō ðabara çsāwā idjia poya ðara dārā erobai?

¹⁹Bārāmaarā mña Beelzebúdeba jairāda āyā jareta ðla. Māwāra bārā ēpē ðeaba çcaideba jaira āyā jaretabada? Ādjirāba cawabidia bārāba āi crīcha panāda. ²⁰Baribara Ācõrē ðladeba mña jairāda āyā jareta ðabara, Ācõrēba bārāa unubi ðla idjira jūēsida bārā boro bai carea.

²¹Ēberā mēsrā ðaba djōbada necoba bio waga eroðabara, idjia erobara ni abaaba poya dradaéa. ²²Baribara idji cāyābara ēberā ðlara ðada zepeda idjira poyaibara, idji djōbada necora jārīya. Mañbe jūma idjia erobadara jārīpeda dji biarā ume jeðecaya.

²³Māare ðléra mñ ume dji quĩrūa. Mñ ume ēberārā careba jara peé ðaba dji jara pedara ējizoabibaria.

Jai jēda zeda

Mateo 12:43-45

²⁴Ēberā cacuadebemada ēdradacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga ðade ānāui carea jara ðabaria. Unué bēra idjiduba nāwā jarabaria: “Mādjī ðadamaa jēda wāya.” ²⁵Jūēðarade mañ ēberā sora de bia ima ða quĩrāca unubaria. Ne jūma bia nūmeada unubaria. ²⁶Mañbe siete jai idji cāyābara cadjiruara ðada mañ ēberāmaa enepeda dji ēberā soðe eða panebadaa. Mañ bēra dji ēberāra idji naārā ðada cāyābara wetara bié ðebaria.—

çCairāda wārāda bia ðea?

²⁷Jesuba māwā jara ðade wērā ēberārā tāēna ðaba jīgua jarasia:

—jBa toða idjaba ju dawada wērāra bio bia ða!—

²⁸Baribara Jesuba jarasia:

—Mañ cāyābara Ācõrē beða ũrīnapeda jīā obadarāda biara ðeaa.—

Jesuba Jonánebema jarada
Mateo 12:38-42; Marco 8:12

²⁹Ēberārā zocārā idjima zebada unuside Jesuba jarasia:

–Idibema ēberārāra dji cadjiruarā. Bārāba m̄ra bajāneba ze ɓada cawadi carea quīrīā panla m̄la ne ununacada oida. Baribara m̄la ne ununacada oéa. Bārāba ababe Joná m̄wāna quīrāca ununia. ³⁰Joná m̄wānaba Ninivedebema ēberārā cawabisia idjira Ācōrēneba ze ɓada.^p Mā, Naḷ Djara Edadara ara maḷ quīrāca m̄wāya idibemarāba cawadamārēā Ācōrēneba ze ɓada.

³¹Salomoḷ ewaride Sabá druadebema borora wērā basía. Idjira drua tamlaba zesia Salomoḷ necawaa ūrī carea.^q Baribara naḷ ewaride Salomoḷ cāyābara dji dromaara ɓada nama ɓamīna bārāba iḷānaé panla. Maḷ carea Ācōrēba cawa oi ewaride maḷ wērāba pirabaripeda bārāra bié jaraya. ³²Ācōrēba cawa oi ewaride Ninivedebemará sīda pirabaridapeda idibemarāra bié jaradia.^r Jonába jarada ūrīsidade ādjirāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zesīdaa. Baribara bārāba nama aba eropanla Joná cāyābara dji dromaara ɓada. Māwāmīna iḷānaca.

Daura dadji cacuadebema iḷirā
Mateo 5:15; 6:22-23

³³Ni abaḷba iḷirāda coadapeda mērā nūmlnacaa wa epedeco droma edre ɓadacaa. Ātebala ḷṭa dji iḷirā ɓabadade nūmlbadaa dji dede eda zebadarāba ḷnaa ununamārēā. ³⁴Ba daura iḷirā quīrāca ɓa. Maḷ bēra ba dauda bia ɓabara, ḷnaane ɓa. Baribara ba dauda bié ɓabara, pāīmane ɓa. ³⁵Maḷ carea bio quīrācuīta ɓadua. Ba ḷnaa quīrāca crīcha ɓara pāīmanebemasicada. ³⁶Baribara bada wārāda ḷnaane ɓabara, pāīmane ni maārī bīda ɓalēbala, wārā bedeara ebuda cawaya iḷirāba bio ḷna eroḷa quīrāca.–

Jesuba pariseorā bié jarada
Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

³⁷Jesuba m̄wā jaradacarea pariseo abaḷba idjira edosia idji ume ne coḷe wāmārēā. Ara maḷda Jesura maḷ ēberā dedaa wāpeda ne coi carea chūmesia. ³⁸Baribara Jesu ne coi naēna jalwa saglé basía ādjia obada quīrāca. Maḷ unuside pariseoba cawa crīchaé basía. ³⁹Maḷne Jesuba idjía jarasia:
–Bārā pariseorāba tazara, epedeco sīda ḷrāḷbemada quīrācuīta sagabadaa, baribara bārā sode ne jūmada awuabadaa idjaba cadjirua sīda crīchabadaa. ⁴⁰Bārāra crīcha neé panla quīrāca panabaria. ¿Dji ḷrāḷbema odaba dadji so sīda oé basica? ⁴¹Sobiadeba ne neé quedearāa bārāba eropannebemada diadadua. Māwābala wārāda bārāra bia saga ɓeadia.

42 ¡Bārā pariseorā mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba menta queduada, ruda queduada, idjaba néudebema sida die ewabɔdaza aba Ācōrēa diabadaa. Māwāmīna djārā ume jipa oɔcaaa idjaba Ācōrēa quīrīānacaa. Bārāba Ācōrēa ne diabada awara ɔcārē cārēā mañ sida oɔaé panɔ?

43 ¡Bārā pariseorā mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba judiorā dji jɔrebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa. Mañ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida.

44 ¡Mīā djuburi beaa Ācōrēba bārāba cawa oi bērā! Bārāba bēwārā joupedada ējūā quīrāca beaa.* Dji boromeada neé bērā dji ɔrɔ wā duanɔba adua panɔa bēwārāda tɔga panɔda. Ara mañ quīrāca bārāba obadara ēberārāba ēpēbadaa baribɔrɔ ādjia adua panɔa mañneba cadjirua obɔdada.–

45 Mañne judiorā ley jaradiabari abaɔba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, māwā jarabɔrɔde dairā sida bié jara ɔla.–

46 Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

–¡Judiorā ley jaradiabadarā, bārāba mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ne poya odié beada ēberārāa obibadaa. Baribɔrɔ māwā oɔamārēā bārāba ni maārī bida carebadacaa.

47-48 ¡Bārāba mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārā drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedebadarāda beasidaa. Mañbe ādji tabaripedadama bārāba ɔrɔbemada bia quiruda obadaa. Māwā o panɔneba unubibadaa bārā drōā naēnabemarāba opedadada bia unubadada.

49 Mañ carea Ācōrēba idji necawaadeba nāwā jarasia: “Māneba bedebadarāda idjaba māa diabuedarā sida bārā israelerāmaa wābiya. Mañne ɔcɔrɔ beadia idjaba dewararāda bié odi carea ēpēnia.” 50-51 Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya bārā drōā naēnabemarāba jūma idjideba bedebadarā beapedada carea. Māē, māa jaraya: nañ ējūā oɔadeba ɔtaa beapedadarā carea Ācōrēba bārāba cawa oya; Abel beapedada carea, Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararā beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.^t

52 ¡Judiorā ley jaradiabadarā, bārāba mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ēberārāa Ācōrēra idu wārāda cawabidacaa. Bārāba adua panɔa Ācōrēra wārāda sāwābɔrɔ ɔɔda. Mañ awara dewararāba cawa quīrīā panɔa sida bārāba idu cawabidacaa.–

53 Jesu ēdrɔɔacarea pariseorāba, judiorā ley jaradiabada bida caicayadeba Jesua auɔuara zarea beada iwiɔi panesidaa. 54 Ādjia quīrīā panasidaa Jesuba āñ panuida idji bié jaradi carea.

s 11:44. Griego bedeadē ɔcɔrɔ cartade mañ versículode nañ sida ɔɔ ɔla: “Pariseorā, dadjirā ley jaradiabadarā, bārā dji biaca ɔearā.” t 11:50-51. Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

Pariseorāba bié obadadebema

12 ¹Māwā panane ēberāra bio zocārā ābaa powua nūmesia. Bio pēsua nūma bēra djārāra ta chābari duanasidaa. Maāne Jesuba naārā idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida quīrācuitadadua. Ādjirāra dji biaca beaa. ²Ne jūma mērā odara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaé panlra mērā beéa. ³Bārāba pāīmane jarapedadara ēberārāba ānaane jūma ūrīnia. Bārā diguida djārā cawara caita jarapedada sida ābaaba de ālāba jīgua jaraya jūmarāba cawadamārēā.–

¿Caida wayadida panla?

Mateo 10:26-31

⁴Mā dji biarā, māla bārāa jaraya: naā cacua beabadarāda wayarānadua, ādjia beapedadacarea waa poya odaé bēra. ⁵Māla bārāa jaraya caidra wārāda wayadida panlāda. Bārāba wayadida panla naā cacua beapeda poya dadji jaure talā uruādaa diabueida bādra. Māla wārāda jaraya idjidra wayadida panla.

⁶Ībana zaqueda juesuma nēdodi carea parata pichida umé diabadaa. Baribara Ācōrēba ībanara jūma wagabaria. ⁷Maā awara Ācōrēba cawa āla bārāba budara jūmasāwā eropanlāda. Ācōrēba bārāra ībana zocārā panl cāyābara biara waga āl bēra ne wayadié panla.

Jesu carea quīrā peraié āla

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸Māla naāda jaraya: ābaaba ēberārā quīrāpita māda ījā ādaa aibara, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita mā, Naā Djara Edadaba idjira mālreana aya. ⁹Ara mā quīrāca ābaaba ēberārā quīrāpita māda adua ādaa aibara, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita māla idjira adua ādaa aya.

¹⁰Ābaaba mā, Naā Djara Edadada bié jaraibara, Ācōrēba māra quīrādoaya. Baribara ābaaba Ācōrē Jaureda bié jaraibara Ācōrēba māra quīrādoāa.

¹¹Bārāda mā ījā panl carea judiorā dji jarebada dedaa, wa dji cawa obadarā quīrāpita, wa dji bororāmaa cawa ode ededibara, sopuarānadua sāwā bedeādida. ¹²Cawa obadade Ācōrē Jaurebāra bārāa cawabiya cārēda jaraēda panlāda.–

Ne bara ādebeba ne jara āla

¹³Maāne ēberārā tāēna āba nāwā jarasia:

–Jaradiabari, mā djabaa jaradua dai zezadeba edadada māla bida diamārēā.–

¹⁴Baribara Jesuba idjia jarasia:

–Ache, ¿caiba māra āsi bārā nēbara cawa omārēā?–

¹⁵Mañne idjia jūmarāa jarasia:

–¡Quirācuita beadadua! Paratada awua bearānadua. Parata bara badeba dadjira zocai bacaa.–

¹⁶Mañne Jesuba ne jara badeba nāwā jaradiasia:

–Ēberāda basia bio ne bara bada. Mañ ēberāba ne uđara bio zausia. ¹⁷Mañ carea nāwā crīchasia: “¿Māa sāwā oi? Nałgłara wagai carea neé bla.” ¹⁸Mañbe crīchasia: “Nāwā oya. Māa ewada wagabari dera ēgapetapeda waibłara oya. Mama eda ne jūma mla erobłara wagaya. ¹⁹Māwānacarea ara młdjiduba jaraya: mla waga erobłara poa zocārā droaya. Jālbe bio necai baya. Młdjia quirīa bada co baya idjaba bāsrida baya.”

²⁰Baribłł Ācōrēba idjia jarasia:

“¡Błara crīcha neé tabł! Ara nał diamasi błara beuya. Mañbe bla waga erobłara ¿cai itea bei?” ²¹Abałba nał ējūānebemada auđuara edaida crīcha błbłł, baribłł Ācōrēnebemada mācua crīchaé błbłł, mañ quirāca māwāya.–

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Mateo 6:25-34

²²Mañ carea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Bārā sāwā beadida, codi careabemada, cacuade jłni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua. ²³Dadji zocai baida djico cāyābara biara bla. Dadjida dadji cacuade jłbada cāyābara biara bla. ²⁴Acłdadua, įbanara ne uđaca idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida ođacaa. Baribłł Ācōrēba ādjira ne cobibaria. ¿Bārāra įbana cāyābara biara beaéca? ²⁵Jūmawāyā crīcha badeba ni abałda dārāara zocai baéa.” ²⁶Dārāara zocai baébłł, ¿cārē cārēā codira, cacuade jłbada sida jūmawāyā crīchabada?

²⁷Acłdadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. Baribłł mla jaraya: dadji drōāenabema boro Salomołra bio ne bara badamīna nepōnō quirāca quirāwārēā djioa basía.” ²⁸Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba wađibida pōnōbibaria. Mañ bēra ¿idjia biara bārāba įnamārēā diaéca? Małgłara ¿sāwāērā poya įjānaé? ²⁹Mañ carea ababe codi careabemada, dodi careabema sida jłrłrānadua. Jūmawāyā crīcharānadua. ³⁰Jūma małgłara nał ējūānebemarāba jłrłbadaa, baribłł bārā Zeza Ācōrēba cawa bla bārāba cārēda erobeadıa panłda. ³¹Mañ bēra Ācōrēra bārā Boroda bładadua. Mañne idjia jūma małgłara diaya.–

Nebia bajāne erobaidebema

Mateo 6:19-21

³²Bārāra cābana panłémīna ne waya bearānadua. Ācōrēba quirīāna bēra bārāra bia pe erobesia. ³³Mañ carea bārāba erobeadebemada nēdobuedapeda

u 12:25. Dārāara zocai baéa. Ācłłłmaarā małba jara bla “drasoara waridaéa.”

v 12:27. 1 Rey 10:4-7, 23-25.

ne neé quedeaa diadadua. Nebiada bajāne erobeadi careabara jaradadua. Bajānebemara jōcaa. Chimia bida cocaa. Ne drabadarā bida poya dradacaa. ³⁴Bārāmaara dji biara bara sodeba awuabadaa.

Nezoca biadebema

³⁵⁻³⁶Nezoca bia quīrāca Ācōrēba jara bara iā odi carea beadadua.” Nezoca biaba ībīrāda coa erobabaria idji boro zebara de bia edai carea. Quima edabada basīdaa o panamaaba zepeda dji boroba trābara de nezoca biaba ara maāda dede eda wābadara ewaya. ³⁷Nezocaba jāā bada dji boroba unune zeibara, wārāda maā nezocara bio bia baya. Māa wārāda jaraya: ara maāda idji borora nezoca quīrāca djiopeda idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobi carea. ³⁸Nezoca biaba ariquetra, āsabode bida dji borora jāāya. Dji boroba idji jāā bada unune zeibara maā nezocara bio bia baya.

³⁹Naāda cawadadua: de djibariba ne drabarira sāābe zeida cawa balbara, cāīē bacasia nī cārē sida drabi amaaba. ⁴⁰Ara maā quīrāca bārā bida jāā beadadua. Bārāba mā, Naā Djara Edada zeēda crīcha panane zeya.–

Nezoca umé pananeba ne jara ba

Mateo 24:45-51

⁴¹Pedroba Jesua iwidisia:

–Dai Boro, ¿maāgara baa dairāa jara baa, wa jūmarāa jara ba?–

⁴²Jesuba panusia:

–Nezocaba crīcha cawaadeba jipa o balbara, de djibariba idji dede bea nezocarāa maā nezoca jawaeda baya ādjia coāra aride diamārēā.

⁴³Nezocaba māwā o bada idji boroba unune zeibara, idjira bio bia baya.

⁴⁴Māa wārāda jaraya: dji boroba jūma idjia erobara maā nezoca jawaeda baya.

⁴⁵Baribara maā nezocaba idji sode mā boro zeira dārāyana aibara, waabema nezocarāda, nezoca wērārā sida bié o beya, basīda ne cobada ewarida o beya idjaba ituaba beu nībaya. ⁴⁶Abeda idji boro zeida jāāē baya. Māwā bade idji borora cawaēne zeya. Maā nezocara bio cawa opeda dji iānaca ume bié baya.

⁴⁷Nezocaba idji boroba obi bara cawa bada oēbara, dji boroba maā nezocara dji cābāyā uya. ⁴⁸Baribara nezocaba adua badeba dji boroba jara ba āi osira maā nezocara mācua uēa. Wārāda Ācōrēba ācāra waiāla dia bala idji itea odamārēā. Dji waiāara edadarāba idji itea waiāara odida panā.–

w 12:35-36. *Iā odi carea beadadua.* Griego bedede nāwā bā baa: “Cārrara bio trājā cobadadua.”

Jesu carea nēbala odjaidebema

Mateo 10:34-36

⁴⁹Māra zesia nañ ejũa cawa oi carea.^x Ara nawena māwā obalɿɿbara bio bia bacasia. ⁵⁰Baribara nañrā māra bio bia mīgaida bla.^y Mañ carea bio sopua babaria aba mañ ewari jũebalɿɿdaa. ⁵¹¿Māa ēberārā ābaa necai ðaɿ carea zesida crīcha panɿca? Māa jaraya mañ carea zeé bla, ātebala ze bla ēberārāda ābaa bia panarānamārē. ⁵²Namaɿba ātaa abari dedebemada mā carea dji quĩrũda beadia. Juesuma panɿne umébemada dewara ũbea panɿ ume dji quĩrũda beadia. ⁵³Dji zezada dji warra ume dji quĩrũda beadia. Dji warrada dji zeza ume dji quĩrũda beadia. Dji papada dji cau ume dji quĩrũda beadia, dji cauda dji papa ume dji quĩrũda beadia. Dji pācōrēda dji āigu ume dji quĩrũda beadia. Idjaba dji āigura dji pācōrē ume dji quĩrũda beadia.

Ewari sãwã baida cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

⁵⁴Mañ awara Jesuba ēberārāa nãwã jarasia:

–Bārāba jārārā pāimada āmādaɿ baebariare unubadaɿ jarabadaa cuera zeida. Mañne wārāda cuera zebaria. ⁵⁵Baribara nãurāda ejũa pōasa ewaraga blaareba puásira jarabadaa ewarira bio jãwɿɿlā baida.^z Mañne ewarira wārāda jãwɿɿlābaria. ⁵⁶Bārā dji biaca beara ba ewari quĩrāra cawa panɿmĩna Ācōrēba nañ ewaride o bala cawaɿcaaa.

⁵⁷Bārāba ¿sãwãērā poya cawaɿaca cārēda jipa ðada? ⁵⁸Ba dji quĩrũba bada ēberārā cawa obarimaa edeibara, wābadaɿ jũma odua ibiaɿi carea. Māwā oēbala idjia bala dji cawa obari jawade baya. Mañbe dji cawa obariba bala dji zarraa jidabiya preso ðamārē. ⁵⁹Māa jaraya: bala jāmabemada ēdrāéa aba bla diaida ba parata jũma diabalɿɿdaa.–

Ācōrēmaa zedaébara beudia

13 ¹Māwā panɿne ēberārāba Jesua jarasidaa ācala Galileadebemarāba animarā Ācōrēa babue dia panɿne Pilatoba ādjirāra quenabisida. ²Mañ carea Jesuba jarasia:

–Mañ ēberārāra bia mīga beupedaɿ bēra ¿bārāba crīcha panɿca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemarāba obada cāyābara? ³Māa jaraya: māwāéa. Baribara bārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedaébara bārā sida beudia. ⁴Siloeɿe de āɿa drasoa ðada dieciocho ēberārā ārā ðaeside jũma beusidaa. Māwā beupedaɿ

x 12:49. Griego bedeaɿe nãwã ðá bla: “Māra zesia talɿ uruada nañ ejũanaa ðatabuei carea.” y 12:50. *Māra bio bia mīgaida bla*. Griego bedeaɿe nãwã ðá bla: “Māra waɿi borocueida bla.” z 12:55. *Ējũa pōasa ewaraga blaareba*. Griego bedeaɿe ðá bla: “Surdeba.”

bērā ģbārāba crīcha panlca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Jerusaleāne ģeaba obada cāyābara? ⁵Mā jaraya: māwāēa. Baribarl bārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedaēblarl, bārā sida beudia.–

Higojō zaucadebema ne jara ģa

⁶Maļbe ne jara ģadeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradiasia:

–Ēberāba idji néude higojō bacuruda erobasia. Ewari aba maļ bacuru zau ģa cawaya acāde wāsia baribarl zauē ģasia. ⁷Maļ carea djibariba idji néu wagabarā nāwā jarasia: “Naļ bacuru zau ģa cawaya naļba poa ūbea acāde ze ģla baribarl zaucaa. Maļ bērā biara ģla tutabueida. ģCārē cārēa bacuru zaucada erobai?”

⁸Baribarl dji néu wagabariba jarasia: “Mā boro, biara ģla poa aba jāānida. Mā dji carrade egorora bogajupeđa ne ģaya. Āibērā maļba zauisicada. ⁹Za zei poade zausira idu ģaya. Zauēblarl tutabueya.”–

Ānāūbada ewaride Jesuba wērā biabida

¹⁰Ānāūbada ewaride Jesuba judiorā dji jrebada dede jaradia ģasia. ¹¹Mama wērāda ģasia. Maļ wērāra dieciocho poa jaiba ejūrēa erobasia. Maļ bērā poya jipa jirūca ģasia. ¹²Jesuba idji unuside caita trāpeđa nāwā jarasia:

–Wērā, ģa cacua biē ģadebemada biadua.–

¹³Māwā jarapeđa Jesuba idji jlwara ārl ģasia. Ara maļda wērāra jipa āta nūmepēja Ācōrēa bia jarasia. ¹⁴Baribarl Jesuba ānāūbada ewaride biabida bērā dji jrebada dedebema borora quīrūsia. Maļne jūmarāa nāwā jarasia:

–Ānāūbada ewari awara sei ewarida eropanla trajadi carea. Maļgl ewarideblarl zedadua bārāra biabidamārēa. Baribarl ānāūbada ewaridera zerānadua.–

¹⁵Maļ carea Jesuba jarasia:

–ģBārāba jaradiabada quīrāca odacaa! ģĀnāūbada ewaride bārā pacada wa burroda ērānapēja baido dode ededacaca? ¹⁶Māwā baibarl ģbiē ģaca naļ wērāra, diauruba dieciocho poa biē erobadadebemada ānāūbada ewaride biabida? ģIdji sida Abrahāneba yōnaēca?–

¹⁷Jesuba maļ jaraside idji biē jara panlra bio perasidaa, baribarl idjia ne bia o ģa carea purura bio ģasrida panasidaa.

Mostaza tadebema ne jara ģa

Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

¹⁸Maļbe Jesuba jarasia:

–Ācōrēba ēberārā pe eroblara ģcārē quīrāca ģa? ¹⁹Mostaza ta quīrāca ģla. Ēberāba maļ tada idji ējūāne ūsia. Tunupeđa warisia aba bacuru waitabe nūmeblarādaa. Maļ bērā ībanara dji jlwatede de ocuade zesidaa.–

Paļ ēsābaridebema ne jara ɓa

Mateo 13:33

²⁰Maļ awara jarasia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobara ɿcārē quīrāca ɓa? ²¹Paļ ēsābari quīrāca ɓa. Maļ paļ ēsābarira wērāba maārī edapeda harina waiblade abuesia. Maļbe bio puerapeda chūmlasia aba jūma ēsābarlada.–

Eda wābada pēsua ɓa

Mateo 7:13-14, 21-23

²²Jerusaleļnaa wābarlade Jesuba puru waiblade, puru zaquede bida jaradisia. ²³Maļne abalɓa idjía iwidisia:

–Mļ Boro, ɿĀcōrēba zocārēbe ēdra edaica?–

Jesuba panusia:

²⁴–Ne jūma odadua dji eda wābada pēsua ɓalde eda wāni carea. Wārāda eda wāni carea ɓeara zocārā panla baribara poya jūma eda wānaēa. ²⁵De djibariba dji eda wābadara jūatrl nūmlnacarea dji dajada panlɓa ewamārēa nāwā trļ jaradía: “Dai boro, dai boro, ewadua.” Baribara de djibariba panuya: “Mļa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua ɓa.” ²⁶Dji dajada panlɓa nāwā jaradía: “Dairāra ɓa ume ābaa ne cosidaa, idjaba ɓa dai purude jaradia nībaside arima panasidaa.” ²⁷Maļne idjía bārāa jaraya: “Mļa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua ɓa. Cadjirua obadarā, āyā wānadua.”

²⁸Bārā dji dajada ɓeara aujīā panania idjaba puaba quida ɿchia panania. Abrahaļda, Isada, Jacoboda idjaba Ācōrēneba bedeabadarā sida Ācōrē purude ununia, baribara bārāda Ācōrēba idu edaa wābiēa. ²⁹Maļ ewaride drua āibemarāda āmāda u odjabariareba, āmāda u ɓeabariareba, ļawa acłareba, ļawa aradeba bida zedía. Maļgarāra Ācōrē purude ne co chūpanenia. ³⁰Maļne dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadía, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadía.–^a

Jesu Jerusaleļ carea sopuada

Mateo 23:37-39

³¹Maļ ewaride ācłara pariseorāda zedapeda Jesua jarasidaa:

–Namabemada isabe wādua. Herodeba bara bea quīrā ɓa.–^b

³²Maļne Jesuba ādjía jarasia:

–Jāļ ēberā usa pā quīrāca ɓla nāwā jarade wānadua: “Nane, nu bida mļa cacua biē ɓeara, jai bara ɓea sida biabicuaya. Mļa oida ɓara ewari ūbeade jūma o erobaya.” ³³Baribara idi, nu, nu nurēma bida ode nībaya Jerusaleļne

a 13:30. Dji jīrūarebema abarlade judiorāda jara ɓa. Dji nabemarā abarlade judiorāda jara ɓa. **b 13:31.** Maļ Herodera Antipa trļ jarabadjidaa. **c 13:32.** *Jāļ ēberā usa pā quīrāca ɓla.* Crīchada ūbea dia ɓa: ēberā crīcha cawa ɓada, ēberā cadrā ɓada, wa ēberā sirīē ɓada.

jüēi carea. Ācōrēneba bedēabadarāda Jerusaleāne beabada bērā mama wāida ɓla.

³⁴Jerusaleā, Jerusaleā, bārāba Ācōrēneba bedēabadarāda beabadaa! Ācōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! Māa ɓarima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā ɓasia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaé ɓasia. ³⁵Maā carea Ācōrēra waa bārā ume ɓaéa. Bārāba mālra waa ununaéa aba mā bia edabadaadaa. Maā ewaride nāwā jaradīa: “ĴBio bia ɓla dadji Ācōrē trāneba zebārara!”—

Jesuba ēberā ogoro ɓa biabida

14 ¹Ānāūbada ewaride Jesura pariseo dji droma dede ne code wāsia. Maāne dewara pariseorāba bio aca panasidaa idjia bié oi cawaya. ²Jesu caita ēberā ogoro ɓada ɓasia. ³Jesuba judiorā ley jaradiabadarāa, pariseorāa bida nāwā iwidisia:

—ĴBārāmaa bia ɓaca ānāūbada ewaride cacua bié ɓeara biabida?—

⁴Baribarā ādjirāba ni cārē sida jaraɗaé ɓasia. Maā carea Jesuba dji cacua bié ɓara jidapeda biabipeda diguida wābisia. ⁵Maābe Jesuba ādjīa jarasia:

—Ānāūbada ewaride bārā warrada wa pacada baido juebada uriade ɓaesira ɓara maāda erreɓari ēdra edadaéca?—^d

⁶Baribarā ādjirāba ni cārē sida panunaé ɓasia.

Edaara ɓaidebema

⁷Jesuba unusia ne code zepedadarāda bugue dji droma ɓea careabemane chūmeɓadada. Maā carea Jesuba ne jara ɓadeba ādjīa nāwā jarasia:

⁸—Ēberāba quima edabarāde bāa ɓasida ne code wāmārēā jaraibarā, dji droma chūmeɓadama chūmerādua. Āībērā ɓa cāyābara dji dromaara ɓada jūēisicada. ⁹Māwāra djiɓariba bāa jaraya: “Āyā wādua. Za ɓa ēberāda nama chūmeya.” Māwā obārāde ɓara bio quīrā peraya dji edaara ɓea ume chūmei bērā.

¹⁰Maā bērā ɓada edodibarā dji edaara ɓeama chūmedua. Māwāra ɓa edodaba unubarāde nocodaa trāpeda jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā ɓa edodaba jūma dji chūmea quīrāpita ɓara dji dromada unubiya. ¹¹Bariduada dji dromaara ɓa quīrīā ɓabarā Ācōrēba edaara ɓaya. Abaaba ara idjida edaara ɓabarā Ācōrēba dji dromaara ɓaya.—

¹²Maābe Jesuba idji edodaa nāwā jarasia:

—Baa ēberārā ne code trāɓarāde ɓa dji biarāda, ɓa djabarāda, ɓa ēberārā sida trārādua. Ne ɓara ɓea ɓa caita panabada sida trārādua. Ādjirāda trāibarā dewara ewaride ādjia ēberārā trāɓadade ɓa sida trānia. Māwā ɓa odabari ne edaya. ¹³Maā bērā ɓa ēberārā trāɓarāde biara dji ne neé ɓeada, dji nacanaca ɓeada, jīrū bié ɓeada, dauberrea ɓea sida trācuadua.

d 14:5. *Warra.* Griego bedēade ācara cartade “burro” ɓā ɓla.

14Māwābala wārāda bara bio bia bayā. Ādjia ni cārē sida blā poya diadaē bēṛā, dji jipa bea ārēbabada ewaride Ācōrēba blā nebiada diaya.–

Ne cobada waibadeba ne jara ba

Mateo 22:1-10

15Jesu ume chūpanba mañ ūrīsidade aḅalba jarasia:

–Ācōrē purude ne cobada ēberāra bio bia beadia.–

16Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

–Ewari aba ēberāba ābaa ne codi waibada obala bēṛā zocārā jarasia ābaa ne codida. 17Djico wibode djibariba idji nezocaa nāwā jarade wābisia: “Zedadua, djicora wisia.”

18Baribala ēberārāba wāna amaaba jarasidaa jawa tābara panada. Aḅalba jarasia: “Aretewa mā ējūāda nēdosia. Mañda acade wāida ba bēṛā poya wāēa. Mā djuburia mañ carea bié crīcharādua.” 19Dewaraba jarasia: “Mā aretewa pacada die nēdoḁa bēṛā poya wāēa. Mañ pacada acade wābala wārāda bia bea cawaya. Mā djuburia mañ carea bié crīcharādua.” 20Mañne dewaraba jarasia: “Mā aretewa quima edada bēṛā poya wāēa.”

21Dji nezocara jēda wāpeḁa ādjia jarapeḁara de djibarīa jarasia. Mañ carea djibarira bio quīrūpeḁa idji nezocaa jarasia: “Purūdaa isabe wādua. Mañbe dji ne neé beada, dji jīrū bié beada, dji dauberrea beada, dji nacanaca bea sida jūma zebicuadua.”

22Dji nezocaba māwā oḁacarea jarasia: “Ba jarada quīrāca mā osia, māwāmīna wadi dera bari coḅaa.”

23Mañ carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jiga o beaza wādua. Ēberārāda unusira isabe zebicuadua mā dera bio bira coḅemārēa. 24Mā jaraya: mā naārā trācuadarāba mā waibala djubidara ni maārī bida codaēa.”–

Jesu ēpēira zarea ba

Mateo 10:37-38

25Ēberārāda Jesu caidu zocārā nībabadjidaa. Mañ carea Jesuba ādjimaa acapēda nāwā jarasia:

26–Aḅalba māda ēpē quīrīa ḅabala, naārā bio crīchaida ba. Idji djibarirāda, quimada, warrarāda, djabarāda, djabawērārāda, wa idji zocai ḅaida mā cāyābara biara quīrīa ḅabala, poya mā ume nībaēa. 27Bia mīga ḅai carea ḅlēḅala, poya mā ume nībaēa.”

28Aḅalba de waibada o quīrīa ḅabala, naārā quīrācuīta crīchaida ba idjia eroḅa parataba jūma pārāi cawaya. 29Āībērā de jīrū jouḁacarea cawaisicada poya pārāēda. Dewarārāba mañ ununapeḁa nāwā ipida jaradia: 30“¿Jāā acheba aba poya oi quīrāca nañ dera jāwā jawa osica?”

e 14:27. Mā carea bia mīga ḅai carea ḅlēḅala. Griego bedeadē nāwā ḅā ba: “Aḅalba idji crura atau edeḅala.”

³¹Abaa druadebema boroba sordaorãda die mil erobabara, maãne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorã bara idji ume djõne zeibara, djõni naëna ñidjia quĩrãcuita crĩchaéca poyai cawaya? ³²Idjia poyaéda cawasira dewarabema wadi tãma ðade ñãlara diabueéca idji ume bedead wãnamãrẽã?

³³Ara maã quĩrãca mã ëpëni naëna bãrãba bio crĩchadapeda ne jũma igaradi carea ðeadaébara mã ume poya nĩbadaéa.

Tãda cãyaa jõibara

Mateo 5:13; Marco 9:50

³⁴Wãrãda tãra bio bia ða, baribara cãyaa jõibara ñsãwã wayacusa cãya bei? ³⁵Maã tãra egorode jĩapoĩ carea ni animarã ñcaca ñrã ðaĩ carea abeda bié ða. Biara ða batabuecida. ñDji cãwara bara ðaba quĩrãcuita ùridua!–

Oveja aduadadebema ne jara ða

Mateo 18:10-14

15 ¹Ewari aba Romanebema boro itea parata jara pebadarãda, cadjirua obadarã sida Jesuba jaradia ða ùrĩni carea zesidaa. ²Maã carea pariseorãba, judiorã ley jaradiabadarã bida idjira nãwã bié jarasidaa:

–Idjia cadjirua obadarãda bia edapeda ñdji ume ne cobaria.–

³Maã carea Jesuba ñdjia ne jara ðadeba nãwã jarasia:

⁴–Abaaba cien oveja erobadebemada aba aduaibara ñsãwã oi? ñDji 99 panra ëjũã ewaraga ðade amepeda dji aduadada jara ðe wãéca aba unubaraãda? ⁵⁻⁶Unusira idji equiade edapeda bio ðasridaa diguida eдея. Maãbe idji dji biarãra, idji caita panabadarã sida trãcuapeda jaraya: “Bãrãra mã ume ðasridadadua. Mã oveja aduadara unusia.”

⁷Ara maã quĩrãca mã bãrãa jaraya: 99 jipa ðe carea bajãnebemarãra ðasridabadamĩna, biara ðasridabadaa ëberã aba cadjirua obarida Ñcõrẽmaa zebara ðe.–

Parata torro aduada

⁸Wẽrãba parata torro die erobadebemada aba aduaibara, ñĩbĩrã coapeda idji dera bio imaéca aba dji parata unubaraãda? ⁹Unusira idji dji biarãra, idji caita panabadarã sida trãcuapeda jaraya: “Zedadua, mã ume ðasridadadua. Mã parata aduadara unusia.” ¹⁰Mã jaraya ara maã quĩrãca cadjirua obarida aba Ñcõrẽmaa zebara ðe Ñcõrẽa bajãnebema nezocarã ume bio ðasridabadaa.

Warra cadjiruade nĩbadadebema ne jara ða

¹¹Maã awara Jesuba jarasia:

–Ëberãda ðasia. Maã ëberãba warrada umé erobasia. ¹²Ewari aba dji tẽãbemaba dji zezaa jarasia: “Zeza, ða erobadebema mã edaida ðara

m̃la diadua.” Mañ carea dji zezaba erobara ãdjiza diasia. ¹³Dārãēne dji tēabemaba edadara jūma nēdobuepeda taml dewara druadāa wāsia. Mama ne jūma cadjiruada o ñesia aba dji parata jōb̃ar̃l̃daa.

¹⁴Ni cārē sida neē ñedacarea mañ druade jarraba waib̃lada zesia. Mañ bēra warrara bio jarra ñabadjia. ¹⁵Mañ carea idjira mañ druadebema ne bara ña ēberāmaa traju jar̃l̃de wāsia. Mañg̃aba chinada idjia wagabisia. ¹⁶Bio jarra ñada bēra chinaba co pañnebemada idjia bĩda co quĩr̃iã ñabadjia. Māwām̃ina ni abal̃ba idjia diadaca basia ne comārēã.

¹⁷Mañbe cawasia biē õda bēra māwā ñada. Mañne ara idjiduba jarasia: “M̃l zeza itea trajabadarāra bio ne cobadaa mañne m̃lra nama jarrababa beubod̃oa. ¹⁸Biara ñla ara nawena idjima wāida. Jūēnacarea m̃la idjia jaraya: Zeza, wārada m̃la Ācōrē quĩr̃apita, ña quĩr̃apita bĩda cadjiruada osia. ¹⁹Mañ bēra biara ñla m̃lra waa ña warraada aēda. Ātebar̃l̃ m̃lra ña nezocada ñadua.” ²⁰Ara mañda dji zezamaa wāsia.

Dji zezaba idjira taml zeb̃ar̃l̃da unusia. M̃iã djuburi unupeda idjima pira wāsia. Idjira bar̃l̃peda uridarrade isōsia. ²¹Mañne dji warraba jarasia: “Zeza, wārada m̃la Ācōrē quĩr̃apita, ña quĩr̃apita bĩda cadjiruada osia. Mañ bēra biara ñla m̃lra waa ña warraada aēda.” ²²Baribar̃l̃ dji zezaba idji nezocarāa jarasia: “Djio biyaara quiruda edadapeda idjia j̃ab̃idadua. Idji jawade sortijada j̃ab̃idadua. Mañ awara jir̃une j̃ab̃ada sida j̃ab̃idadua. ²³⁻²⁴Mañbe paca zaque boreguea ñada beadadua ne codi carea. j̃̃asridada odia! M̃l warraba beu ñadada ārēbasia; adua ñadada dadjirāba waya unusidaa.” Mañbe bio ñasrida duanesidaa.

²⁵Mañne dji djaba nabemara traja ñadada diguidaa zeb̃ar̃l̃ basia. De caita jūēbar̃l̃de ūr̃isia chiru zá pañl̃da idjaba cari duañl̃da. ²⁶Mañ carea nezoca aba tr̃l̃peda iw̃idisia cārē cārēã māwā o pañl̃ cawaya. ²⁷Dji nezocaba jarasia: “Ña zezaba paca zaque boreguea ñada beabisia ña djabada jēda bia zeda bēra.”

²⁸Mañ ūr̃iside quĩr̃upeda dji dede eda wā quĩr̃iãē basia. Māwā ñade dji zezara idjima wāpeda bedea djuburiasia eda wāmārēã. ²⁹Mañne dji warra nabemaba dji zezaa jarasia: “Ewari ze nūm̃l̃za m̃lra ña itea bio trajabar̃ia. Baa jarab̃ar̃l̃ara jūma o ñabar̃ia. Māwām̃ina wad̃ibĩda ñla chiwatu zaqueda aba bĩda m̃l̃a diacaa m̃l̃ dji biarā ume ābaa ñasrida ne codi carea. ³⁰Baribar̃l̃ badji warraba ña paratara wēr̃ār̃ audua ñea ume jūma cosia. Mañbe ñamaa zeb̃ar̃l̃de ña idji itea paca zaque boreguea ñada beabisia ābaa ñasrida ne codi carea.”

³¹Mañne dji zezaba jarasia: “Warra, bara ewariza m̃l̃ ume ñabar̃ia. Jūma m̃la erobara barea. ³²Baribar̃l̃ bia ñla ña djaba waya dadjima zeb̃ar̃l̃ carea ñasridada odida. Idjira beu ñadada ārēbasia; adua ñadada dadjirāba waya unusidaa.”—

Parata cawa obaridebema ne jara ña

16 ¹Jesuba idji ume ñibabadarāa nāwā jarasia:
—Ēberā bio bara ñla nezoca dji dromada erobasia. Mañne
āc̃ar̃l̃ba dji boroa jarasidaa mañ nezocaba idji paratara āi o ñada. ²Mañ

carea dji boroba idjira trãpeda nãwã quẽãsia: “Bla mĩ parata ãi o ßara mĩa ùĩrsia. Bla sãwã odara cartade acãbidua. Mĩa ßara ßatabueya.”

³Maã ùĩrside nezocaba ara idjiduãa jarasia: “Mĩ boroba mĩra ßatabuebãrãa. ¿Jããbe mĩa sãwã oi? Mĩra traju zarea oi carea ãbãe ßa; maã awara bio pera ßaya djãrãa ne iwidi carea. ⁴Mĩa cawa ßa sãwã oida mĩ wã naẽna. Mãwãra dewararãba mĩra ãdji dede bia edadia.”

⁵Ara maãda idji boroa diadi bara ßeada aba aba trãcuasia. Dji naãrãbema iwidiãia: “¿Bla jũmasãwã mĩ boroa diaida ßa?” ⁶Maãba panusia: “Mĩa olivo dragada mil galoã diaida ßa.”^f Maãne nezocaba jarasia: “Mãẽteara isabe chũmepeda ßa cartade ßã ßara quĩrã awara odua. ßãdua ßa quinientobe diaida ßãda.”

⁷Maãbe dewaraa iwidiãia: “¿Bla jũmasãwã diaida ßa?” Maãba panusia: “Mĩa trigoda cien ã diaida ßa.”^g Nezocaba jarasia: “ßa cartade ßã ßara quĩrã awara odua. ßãdua ßa ochentabe diaida ßãda.”

⁸Nezoca cadjiruaba mãwã oda carea dji boroba jarasia idjira crĩcha cawa ßãda. Wãrãda Æcõrẽ eberãrã cãyãbara naã ejũãnebemarãba ne edadi carea ãdji abaricarã ume biara crĩcha cawaadeba obadaa.^h ⁹Ara maã quĩrãca mĩa bãrãa jaraya: naã ejũãnebema parataba zocãrã eberãrãda carebadadua. Mãwã bãrã dji biarãda zocãrã eropania. Maãbe bãrã beubadade bajãne bia edadia.ⁱ

¹⁰Abãlba maãrĩ eroßãda bia o cawa ßãbãrã, waĩßã eroßã sida bia o cawa ßaya. Idjaba maãrĩ eroßãda bia ocabãrã, waĩßã eroßã sida bia oca ßaya. ¹¹Ara maã quĩrãca bãrãba naã ejũãnebema nebiada jipa odaẽbãrã ¿Æcõrẽba bajãnebema nebiada bãrãa diaica? ¹²Idjaba Æcõrẽba naã ejũãne diadada bãrãba jipa odaẽbãrã ¿idjia bãrã itea bajãne eroßãra diaica?^j

¹³Ni abãl nezocaba poya idji boroda umẽ erobaẽa. Umẽ eroßãbãrã aba biara quĩrãya. Aba epẽya maãne dewarabemara igaraya. Ara maã quĩrãca ne bara ßai awua ßãba poya Æcõrẽda epẽea.–

¹⁴Jesuba jara ßara pariseorãba jũma ùrĩ duanasidaa. Ædjirãra parata awua ßea bẽrã isudapeda ipidasidaa. ¹⁵Maãne Jesuba Ædjirãa jarasia: –Bãrãra dewararã quĩrãpita eberã bia quĩrãca panabadaa. Baribãrã Æcõrẽba cawa ßa bãrãra wãrãda sãwã ßeada. Eberãrãba bia unubadara Æcõrẽba bia unucaa.

Æcõrẽ purudebema

¹⁶Juaã zeĩ naẽna Æcõrẽba Moisea diada leyda, Æcõrẽneba bedeabadarãba ßapedada sida dadjirãba eropanasidaa. Mamaãba ãtaa

f 16:6. *Mil galoã.* Griego bedeade ßã ßa “cien barril.” Maã jẽda diai carea mil ewari trajaida basia. **g 16:7.** *Cien ã.* Maã jẽda diai carea 2500 ewari trajaida basia. **h 16:8.** *Æcõrẽ eberãrã.* Griego bedeade ßã ßa “ãnaanebema warrarã.” **i 16:9.** *Bãrã beubadade.* Griego bedeade ßã ßa: “Bãrã parata jõbãrãde.” *Bajãne bia edadia.* Maãba ãĩbẽrã jara ßa: “Æcõrẽba bãrãra bajãne bia edaya.” **j 16:12.** Griego bedeade nãwã ßã ßa: “Bãrãba djãrãneda aride odaẽbãrã, ¿caiba bãrãa ne diai?”

daiba bedea bia Ācōrē purudebemada jaradia panla. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panla Ācōrē purudebemarāda beadi carea. ¹⁷Baribara Ācōrēba diada leyra ni maārī bida jōēa. Bajāda idjaba naļ ējūā sida jōichaara bla.

Jesuba mīā amaira biē blađa ada

Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

¹⁸Ēberāba idji quimada amapeđa dewara wērāda edaibara daunema bla. Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaibara maļ umaquīrā sida daunema bla.

Lazaro idjaba ēberā bio bara bađa

¹⁹Ēberāda basia bio bara bađa. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara bla lino cadaba djiobadjia. Maļ awara ne cobada dromada ewariza obadjia. Maļ ēberāra naļ ējūāne bio bia basia. ²⁰Maļne ēberā ne neē quiru Lazaro abadada basia. Lazarora ne bara bla dede eđa wābadama egode babadjia. Idjira bio chādaida basia. ²¹Idjia ne bara bla ne cobadađeba jurrudada co quīrā babadjia. Maļne usaba zedapeda idji chādara senebadjidāa.

²²Māwā panane dji ne neē querađara jaidasia. Ara maļda bajānebema nezocarāba idjira Abrahaļ blaмаа edesidaa. Māwānacarea dji ne bara bla sida jaidasia. Maļbe idjira tabarisidaa.

²³Taba uruade bia mīga bađe ne bara bađaba Abrahaļda, Lazaro ume ābaa panla tamba unusia.^k ²⁴Maļ carea jigua jarasia: “Zeza Abrahaļ, mļ quīrā djaburia Lazarora diabuedua. Idji jawa jīwīnīra baidoba begueapeda mļ quīrāme begueade zebidua. Naļ taba uruade mļra bio bia mīga bla.” ²⁵Baribara Abrahaļba panusia: “Poya diabueēa. Warra, quīrānebadua bla zocai baside ne jūmane bia basida, baribara Lazarora biē basia. Idira Lazarora necai bla, maļne bara bio bia mīga bla.” ²⁶Maļ awara uria dau care bađa dadjirā ēsi bla. Maļ bēra blaмаа wā quīrā bea sida poya wānaēa. Idjaba jāmaļba ni abađa poya daimaa zedaēa.”

²⁷⁻²⁸Maļne ne bara bađaba jarasia: “Zeza Abrahaļ, māēteara mļ quīrā djaburia Lazarora mļ zeza diguidāa diabuedua mļ djabarā juesuma panla jaramārēa nama sāwā bađa. Mļa quīrāē bla ādjirā sida nama bia mīgade zedida.” ²⁹Baribara Abrahaļba idjia jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba bapedada sida ādjirāba eropanla. Maļdra ijanida panla.” ³⁰Maļne dji ēberāba panusia: “Zeza Abrahaļ, maļga carea ijanāēa. Baribara abal beudada ārēbapeda ādjimaa jarade wāibara, ādjia cadjiruara igaradapeda ijanā.” ³¹Baribara Abrahaļba jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyra, Ācōrēneba bedeabadarāba bapedada sida ijanāēbara, beuda ārēbađaba jarabara sida ijanāēa.”—

k 16:23. Taba urua. Griego bedeadē bl bla “Hades.”

Ācōrēba cadjirua obadarā cawa oya
Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

17 ¹Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:
 –Ēberā cadjiruade ðaebibadara baraa. Mañra ewariza māwā ðaya baribarā ne cadjirua obibari ēberāda mīā djuburi ðla. ²Bariduaba dji dromaé quedeada cadjiruade ðaebibarā, Ācōrēba mañ ēberāra bio cawa oya. Mañ cawa oira bio zarea ðai bēra biara ðla mañ ēberā ochirude yuda jānapeda pusade ðatabuedida.

³Mañ bēra quīrācuiteda ðeadaua. Bā djababa bāda bié oibarā, idjira quēādua. Idjia bié oēda igaraibarā mañ oēda quīrādoada. ⁴Ābari ewaride idjia bāda ðarima siete bié oibarā, mañbe ðarima siete bāmaa wāpeda māa bié oēda quīrādoada aibarā, idjia oēda quīrādoada.–

Daia biara ijābidua

⁵Mañne Jesuba edadarāba idjia jarasidaa:

–Daira carebadua biara ijāni carea.–

⁶Jesuba jarasia:

–Mostaza ta djuburi quiru quīrāca bārāba maārī bida ijā panlbara, za ða bacurua bā carrara ēūtapeda pusade ðade wāduada abāda ara mañda bacuruba bārā bedeara ijācasia.

Nezocaba oida ða

⁷Bā nezocada ējūāne traja ðapeda wa oveja waga ðapeda zedacarea ĵlaa idjia jaraica “chūmedua ne comārēā”? ⁸Māwā jaraēa. Ātebarā jaraya: “Ara nawena ne djudua. Mañbe djiopeda māmaa enedua coi carea. Mañbebarā bara ne coida ðla.” ⁹Bāa jaraðara bā nezocaba oda bēra ĵlaa idjia bia ðlada aica? Māwā oēa idjia oida ðadrā oda bēra. ¹⁰Ara mañ quīrāca bārāba odida panlra jūma osidara nāwā jaraðida panla: “Daira dji nezoca edaara quedeaa; ababe daiba odida panladrā osidaa.”–

Die ēberāra aida bara ðeada

¹¹Māwānacarea Jesura Galileadeba Jerusaleānaa wāsia. Wābarāde Samaria druade jūēne wāsia. ¹²Puru zaquede jūēbarāde die ēberā aida bara ðeada idjima zesidaa. Baribarā caita jūēnaē basía. ¹³Jesua nāwā jīgua ðiasidaa:

–ĵJaradiabari, Jesu, dairāra quīrā djuburiadua!–

¹⁴Jesuba ādji unuside nāwā jarasia:

–Sacerdoterāmaa wānadua bārā biapedadara acādamārēā.–¹

Ara mañda ādjira wābarasidaa. Wābadaðe aþeda biacuasidaa. ¹⁵Mañ unuside aþa Ācōrēa jīgua bia bedea ðada Jesumaa jēda zesia. ¹⁶Egode

¹ 17:14. Levitico 14:1-32.

barru cobepeda Jesua bio bia bɫada asia idji biabida carea. Mañ ēberāra Samariadebema basia. ¹⁷Jesuba idjia iwidisia:

–¿Dji biapedadara die panléca? Waabema nuevera ¿sama pan? ¹⁸Nañ judioé awara ¿ni abalɫa Ācōrēa bia bedede jēda zeé basica?–

¹⁹Mañne Jesuba dji ēberāa jarasia:

–Pirabaripeda necai wādua. Bɫa wārāda ijāna bēra biasia.–^m

Ācōrē jūmarā Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰Pariseorāba Jesua iwidisidaa:

–¿Ācōrē jūmarā Boro bebɫɫada sāɫbe ununi?–

Mañne Jesuba panusia:

–Ācōrē jūmarā boro bebɫɫade ni cārē sida ununaéa. ²¹Mañ bēra poya jaraɫéa: “Dadjirā Borora nama bɫa” wa “awuá bɫa.” Ātebɫɫ Ācōrēa ēberārā sodebɫɫ dji boroda bebaria.–ⁿ

²²Mañbe Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Ewarī zareada zeya. Mañ ewaride bārāba mɫ, Nañ Djara Edadara maāri bida unu quīrānia, baribɫɫ ununaéa. ²³Mañne āɫɫɫɫɫa jaraɫia idjira nama bɫa wa awuá bɫa. Baribɫɫ acɫde wārānada. Ādjira ēpērānada. ²⁴Baa purewa edabɫɫde jūma nañ ējūāra ānabaria. Ara mañ quīrāca mɫ, Nañ Djara Edada zebɫɫde jūmarāba ununia.^o ²⁵Baribɫɫ mañ ewarī jūēi naēna mɫra bio bia mīgaida bɫa. Idjaba idibema ēberārāba mɫra igaradida panɫa.

²⁶Nañ Djara Edada zeī ewarira Noé ewaride bada quīrāca baya. ²⁷Mañ ewaride ēberārāra ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, idjaba dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane badobɫɫdaa. Māwānacarea dopapada zepeda ēberārāra jūma nābɫɫ quinisidaa.^p

²⁸Lo ewaride bida ara mañ quīrāca basia. Ēberārāra ne co duanabadjia, ne nēdo duanabadjia, ne nēdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia. ²⁹Baribɫɫ Lo Sodomaneba ēdrɫacarea bajāneba ɫɫɫ uruada cue quīrāca zesia.^q Mañgɫɫa dji ēberārāra jūma bá quenasia.^r

³⁰Mɫ, Nañ Djara Edada zebɫɫ ewaride ara mañ quīrāca māwāya. ³¹Mañ ewaride dji de ārɫ bɫra idji dede eda wāiē bɫa ne edai carea. Dji peade bɫra diguidaa ne jɫɫde wāiē bɫa. ³²Lo quima sāwānada quīrānebadada.^s ³³Bariduaba nañ ējūāne bia bai carea jɫɫ bɫbɫɫ aduaya. Baribɫɫ ne jūmada aduaibɫɫ, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

m 17:19. *Biasia.* Griego bedede mañ bedeba idjaba jara bɫa “ēdrasia.” **n 17:21.** *Ēberārā sodebɫɫ.* Griego bedede mañba idjaba jara bɫa “bārā tāēnabɫɫ.” **o 17:24.** *Nañ Djara Edadara zebɫɫde.* Griego bedede āɫɫɫ cartade ababe bɫ bɫa “Nañ Djara Edadara.”

p 17:27. *Genesis 6:5-17; 7:6-24.* **q 17:29.** *ɫɫɫ urua.* Griego bedede bɫ bɫa: “ɫɫɫ urua, azupre bara.” **r 17:29.** *Genesis 18:20deba aba 19:25daa.* **s 17:32.** *Genesis 19:26.*

–Jūmarāba cawa paṇḷa āgoso powua nūmḷma ne beudara tabḷda. Ara mañ quĩrāca jūmarāba cawadīa.–

Pēdra vērbā mīā sēna

–Bārāba dji cawa obari jipaé baba jaradara ūrīsidaa. ⁷Ācōrēba edadarāba diamasi āsa bida quīrā djaburia iwiđi panane ģidjia jipa o badeba carebaéca? ģDārāica panui carea? ⁸Māa jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. Baribarā mā, Naļ Djara Edada zebārāde ģnaļ ējūāne wađi mā bedea iļā panada unune zeica?–

Pariseo idjaḅa Romanebema boro itea parata jaṛa pebari

¹⁰–Ĕberāda umē Ācōrē de dromanaa ewari iwidide wāsīdaa. Aba pariseo basía. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jaṛṛ pebari basía. ¹¹Pariseo āta nūmḷba ara idjidebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, mǎa blá bia jaraya mǎra dewaraṛā quīrāca ḥaca bēṛā. Ādjira ne dṛḷabadaa, cadjirua obadaa, daunemabadaa. Idjaḇa mǎra jari ḥa Romanebema boro itea parata jaṛṛ pebari quīrāca ḥḷḷá. ¹²Domiaza ḥarima umé ne codaca ewarida obaria, idjaḇa die edabṛaṛa mǎa blá aḇa diabaria.”

¹³Mañne Romanebema boro itea parata jarla pebarira jĩga nũmasia. Baribarla bajānaa aclaé basía. Ātebāra sopuadeba idji so ārlā upeda jarasia: “Ācōrē, mālra quĩrā djuburiadua. Māa jūmawāyā cadjiruada obaria.”

¹⁴Māa bārāa jaraya: pariseo cāyābara mañ ēberāra diguidaa wāsīde Ācōrē quĩrāpita jipa basía. Bariduada dji dromaara ba quĩrāa bābāra Ācōrēba edaara baya. Abaalba ara idjida edaara bālibāra Ācōrēba dji dromaara baya.–

Jesuba warra zaquerā bia jara bāda

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

¹⁵Mañne ācāraaba ādji warra zaquerāda Jesuma enesīdaa idji jawada ārlā bāpeda bia jara bāmārēā. Jesu ume nĩbabadarāba mañ unusīdade djibarirāda quēāsīdaa. ¹⁶Baribāra Jesuba warrarāra trācuapeda idji ume nĩbabadarāa jarasia:

–Idu warra zaquerāra mālmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobādebemara ādjirā quĩrāca panā bērā. ¹⁷Māa wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quĩrāca abaalba Ācōrēda ēpēēbāra, mañ ēberāra Ācōrēba pe erobaēa.–

Parata bara ba Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

¹⁸Ēberā dji droma bāba Jesua iwidisia:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea ħmāa cārēda oida ba?–

¹⁹Jesuba idjía jarasia:

–ĤCārē cārēā mālra dji biaada a ba? Ni abaalda dji biaēa, ababe Ācōrēdāra dji bīaa. ²⁰Bāa cawa bāa Ācōrēba obi ba bedeara. Nāwā jara bāa: daunemarādua, mīā bearādua, ne drāarādua, sewadeba djārāra bīé jararādua, ba zezara ba papa sīda wayadua.–^v

²¹Dji ēberāba panusia:

–Cūdra edaalba māa jūma mālgāra o bāa.–

²²Mañ ūrīpeda Jesuba idjía jarasia:

–Wadi bāa ne aba oida bāa: bāa ne erobāra jūma nēdobuepeda dji paratara ne neé quēdeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Mañbe mā ume nĩbade zedua.–

²³Mañ ūrīsīde dji ēberāra bio sopuasīa bio bara ba bērā. ²⁴Jesuba idjira māwā bāda unusīde nāwā jarasia:^w

–Wārāda bio zarea bāa ēberā ne bara bāba Ācōrēra idji Boroda bai carea. ²⁵Ne bara bāba Ācōrēra idji Boroda bai cāyābara cameyoda āguja urīade eda wāichaara bāa.–

v 18:20. Exodo 20:12-16. w 18:24. *Idjira māwā bāda.* Griego bedeade ācāra cartade māla neēa. Idjaba ācāra cartade bā bāa: “Idjira sopua bāa.”

²⁶Mañ ũrĩpedadaba iwidisidaa:

–Māwāra Ācōrēba ¿caidrā ēdrā edai?–

²⁷Jesuba panusia:

–Ēberāba poya ocara Ācōrēmaarā oicha ðaa.–

²⁸Mañne Pedroba jarasia:

–Ba ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.–

²⁹⁻³⁰Jesuba ādjía jarasia:

–Māa wārāda jaraya: abaaba Ācōrēda idji Boro ðai carea idji deda, djibarirāda, djabarāda, quimada, warrarā sida ameibara, idjia amena cāyābara nañ ewaride bio auðuara edaya. Idjaba jirūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai ðaya.–

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

³¹Jesuba doce edadarāra awara edepeda jarasia:

–Ācōrēneba bedebadarāba mñ, Nañ Djara Edadadebemada cartade basidaa. Dadjirā Jerusaleñe jüēbadae ādjia ðapedadara jūma māwāya. ³²Ācraaba mñra judiorāeā jida diadia. Mñra ipida bié jaradia idjaba mñ quirādarara idodia.* ³³Mañbe mñra udapeda beadia. Baribara ewari ũbeade mñra lrēbaya.–

³⁴Mañgādebemada ādjirāba ni maāri bida cawaðae basía. Ādjia cawa crīchadae bēra adua panasidaa idjia cārēda jara ðada.

Jesuba dauberrea ða biabida

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

³⁵Jesu Jerico puru caita jüēbarāde ēberā dauberrea ðada o icawa parata iwidí ðada chūmasia. ³⁶Idjia ēberārā ðaga zebadada ũrísíde iwidisia cārē cārēā māwā duanada. ³⁷Mañne ācraaba jarasidaa:

–Jesu Nazaredebemada zebara bēra ðaga duanaa.–

³⁸Mañ carea dauberrea ðara jigua biasia:

–¡Jesu, Davideba zeda, mñra quirā djuburiadua!–

³⁹Idjira Jesu nocoare wābadarāba quēāsidaa chupeamārēā. Baribara jiguaara biasia:

–¡Davideba zeda, mñda quirā djuburiadua!–

⁴⁰Mañ ũrísíde Jesura nūmesia. Mañbe dauberrea ðara caita enebipeda iwidisia:

⁴¹–¿Cārēda quirīā ða mñla oida?–

Dauberrea ðaba panusia:

–Mñ Boro, mñ dauba unuida quirīā ðaa.–

⁴²Jesuba jarasia:

–Unu ðedua. Baa ijāna bēra biasia.–

x 18:32. Isaía 50:6; 53:5.

⁴³Ara mañda unu ðepeda Jesu caiðu nĩbaðe wāsia. Idjia Ācōrēra bio bia jara nĩbasia. Mañ unupeðadarā biða Ācōrēra bia jara panesidaa.

Zaqueoba Jesu ununa

19 ¹Jesura Jerico purude jũēpeða wāyā wābala basía. ²Mama ēberā Zaqueo abadada basia. Mañ Zaqueora Romanebema boro itea parata jala pebadarā boro basía. Bio ne bara basia. ³Idjia Jesura unu quĩrĩā basia. Baribala ēberā maārĩ quiru bēřā ēberārā powua nũmla poya unuē basia. ⁴Mañ bēřā Jesu wābala na pira wāpeða sicomoro bacurude āta wāsia. ⁵Māwā ðaðe Jesura arima jũēsia. Mañbe ātaa acpeða jarasia:

–Zaqueo, isabe edaa zedua. Idi mĩra ba dede cāĩne wāya.–

⁶Ara mañda Zaqueora ðasrida edaa zepeda Jesura idji dedaa edesia.

⁷Mañ ununapeða jũmarāba Jesuðebemada nāwā bié beða duanesidaa:

–Jāñ Jesura ēberā cadjirua obari dede cāĩne wāsia.–

⁸Idji dede Zaqueora Jesu quĩrāpita nũmpeða jarasia:

–Mā Boro, ne neé quedearā mla erobāðebemada ēsadra diaya. Mañ awara sewadeba djarāneda auðu edaðabari mla ðarima quĩmārē jēda diaya.–

⁹Jesuba idjia jarasia:

–Idi Ācōrēba bala, ba ēberārā sida ēdra edasia, Abrahāba iñāna quĩrāca bala iñā ða bēřā.^y ¹⁰Wārāda mla, Nañ Djara Eðaðaba dji adua beða ēdra edai carea jalaðe zesia.–

Paratadeba ne jara ða

Mateo 25:14-30

¹¹Jesura Jerusaleā caita ða bēřā dji arima duanla crĩcha panasidaa ara mañ ewaride Ācōrēra ādjirā Boro bai carea zeida. Jesuba jara ðara ũrĩ panla bēřā ne jara ðadeba nāwā jarasia:

¹²–Ēberā dji dromada tmla dewara druadaa wāsia jũmarā boroba idjira ara idji druadebema boroda ðamārēā. Idjia crĩchasia māwānacarea jēda zeida. ¹³Wāi naēna idji nezocarāda die trāpeða paratada waibla ādjiza diasia.^z Mañne jarasia: “Mā neēmisa nañ paratara waribidada.”

¹⁴Baribala idji druadebemarāba idjira bio quĩrāma panla bēřā, ēberārāda diabuesidaa jũmarā boroa nāwā jaraðamārēā: “Daiba quĩrĩāc panla idjira dai boro baida.”

¹⁵Māwāmĩna dji boroda ðesia. Jēda zedaçarea idji nezocarāra trācuasia idjia parata diadara waribisida cawaya. ¹⁶Mañne aba na zepeda jarasia:

y 19:9. Abrahāba iñāna quĩrāca bala iñā ða bēřā. Griego bedeade ðá ðla: “ðara Abrahā warra bēřā.” z 19:13. Paratada waibla. Griego bedeade ðá ðla “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida ðasia.

“Mā boro, bla parata diadara māa ɓarima die auɗu waribisia.” ¹⁷Mañ carea dji boroba jarasia: “Bia ɓla, nezoca bia. Māa mañrī diadara bla ariɗe oda bēra māa bla jɗwaɗɗa die puruda ɓaya.” ¹⁸Dewara nezocada zepɗa jarasia: “Mā boro, bla parata diadara māa ɓarima juesuma auɗu waribisia.” ¹⁹Mañ carea dji boroba jarasia: “Māa puruda juesuma bla jɗwaɗɗa ɓaya.”

²⁰Mañbe dewara nezocada zepɗa jarasia: “Mā boro, bla parata diadara nama ɓla. Māa wuɗɗe ɓarɗa waga eroɓasia. ²¹Māwā osia ɓara waya ɓa bēra. Māa cawa ɓla bla quĩrɗa djuburiacada djārɗɗa edai carea. Mañ awara djārɗa upɗaɗara ewabaria.”

²²⁻²³Mañ carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara ɓadjia jara ɓaɗɗe eɓɗa ɓla māa jaraɗara oé basida. Bla mñra māwā ɓaɗa bio cawa ɓasibara ɗcārɗe cārɗa parata wagabada dede mā paratara ɓaɗe wāɗe basi? Māwā oɗabara mā paratara dji eabaɗa sida edacasia.”

²⁴Mañbe dji boroba dji arima duanla jarasia: “Idjia eroɓara jārɗɗa dji die eroɓla diadadua.” ²⁵Adjirɗa jarasidaa: “Baribara, dai boro, idjia die eroɓa.” ²⁶Dji boroba jarasia: “Māa jaraya: dji ariɗe obarɗa mā auɗuara diaya, baribara dji ariɗe ocaa māa mañrī diada sida jārɗa.”

²⁷Mañ awara mā ãdji boro baida quĩrɗa pananara enenapɗa mā quĩrɗa quenanaɗa.”—

Jesu Jerusaleñne jũena

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juañ 12:12-19

²⁸Māwā jaradacarea Jesura nocodaa Jerusaleñnaa wāsia. ²⁹Wāɓaraɗɗe Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyaɗe jũesia. Mañbe idji ume nĩbabadarɗa umé puruɗa diabuesia. ³⁰Adjia nāwā jarasia:

—Puru quĩrɗe ɓaɗa wānaɗa. Jũɗɗaɗe ɓarɗa burro zaɓɗa ununia. Mañ burro zaɓe ãrɗa waɗi ni aɓaɗa wānaca. Ēra eɗaɗaɗe enenadua. ³¹Mañne aɓaɗa ɓarɗa cārɗe cārɗa jāwā Ēra panɗa iwiɗibara jaradadua: “Dadji Boroba quĩrɗa ɓa.”—

³²Ara mañda wānapɗa Jesuba ãdjia jaraɗa quĩrɗa unusidaa. ³³Burro Ēra panɗe djibariba ãdjia iwiɗisia:

—¿Cārɗe cārɗa mā burrora jāwā Ēra panɗa?—

³⁴Adjirɗa panusidaa:

—Dadjirɗa Boroba idjima eɗebisia.—

³⁵Ara mañda burrora Jesumaa eɗeɗaɗe ãdjia cacuaɗe jã panara burro ãrɗa ɓasidaa. Mañbe Jesura ãrɗa chũmanapɗa eɗesidaa. ³⁶Jesu wāɓara nocoare ēberɗaɗa cacuaɗe jã panara tōcua wāsidaa idji bia eɗaɗi carea. ³⁷Jesu Olivo eyaɗe eɗa wāi carea ɓaɗe jũma idji ume nĩnaba Ācōrɗa jigua bia beɗe duanesidaa. Bio ɓasrida panasidaa Jesuba ne ununacada ãdji quĩrɗa o ɓaɗa bēra. ³⁸Adjirɗa jara duanasidaa:

¡Bio bia ðla jūmarā Boro Ācōrē trāneba zebārara!^a

¡Jāābebarā dadjirāra Ācōrē ume necai duanania! ¡Bajāne ðara dji Dromaara ðla!

³⁹Mañ carea ācārā pariseorā arima duanaba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, ¡ba ume nībabadarāra chupeabidua!–

⁴⁰Baribarā Jesuba ādjía jarasia:

–Mā wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibārā mōgarada ðagadia.–

⁴¹Jesu nocoðaa wābarāde Jerusaleā puruda unusia. Mañ puru carea jīāsia. ⁴²Mañne jarasia:

–¡Ba cawabarābara naāga ewaride caideba bara necai baida! Baribarā dau barā ða quīrāca ða bēra ða mālgara poya cawaēa. ⁴³Mañ bēra ewari aba ða dji quīrūra ða ume djōne zedia. Bara jūrā edadapeda ða icawa mōgarara egoro sida boromea buedia ni abarda ēdrānamārēa. ⁴⁴Ba egode ðaebibada ða jūma ða ēberārāra quenania.^b Ādjirāba ni abaa mōgarara dewara mōgara ārā ðedaēa. Māwā odia Ācōrēba ēdrā edamārēa diabuedara ða cawaðae bēra.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jaracuada

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juañ 2:13-22

⁴⁵Jesu Ācōrē de droma dajadaare jūēbarāde Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo ðea sida zocārā duanasidaa. Jesuba jūma ādjirāra āyā jaracuasia. Nāwā jarasia:

⁴⁶–Ācōrē Bedeade nāwā ðā ðla: “Mā dera dji iwidibada dea.” Baribarā bārāba “ne drābadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanā.–^c

⁴⁷Jesuba ewariza Ācōrē de droma dajada jaradia ðabadjia. Mañne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, ēberārā dji droma ðea bida idjira bea quīrāa panasidaa. ⁴⁸Baribarā poya beadaē basía jūmarāba idji bedeara ewariza ūrī panā bēra.

¿Cai trāneba Jesuba jaradia ða?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

20 ¹Ewari aba Jesuba Ācōrē de droma dajada ēberārāa be ðea bia Ācōrē ādjirā Boro baiðebemada jaradia ðasia. Mañne sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida zesidaa.

²Ādjirāba Jesua nāwā iwidisidaa:

–Daia jaradua, ða nama o ðara ¿caiba obi ða?–^d

³Jesuba ādjía jarasia:

a 19:38. Salmo 118:26. **b 19:43-44.** Jeremia 29:3-4. **c 19:46.** Mā dera dji iwidibada dea. Isaías 56:7. Ne drābadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11. **d 20:2.** Ba o ðara. Mañba jara ða Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jaracuadada, cacua biē ðea biabidada, idjaba purua jaradia ðada.

–Māa biḁa bārāa iwiḁiya. Panunadua. ⁴¿Caiba Juaāra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne Ḃlba?–

⁵Maāne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne Ḃlba diabuesiada aḁibara idjia jaraya: “Maāda ¿cārē cārēā ījānaé basi?” ⁶Baribara ēberāba diabuesiada aḁibara, puruba dadjirāra mōgaraba taḁari beaḁia. Purumaarā Juaāra Ācōrēneba bedeabari basía.–

⁷Maā bērā ādjirāba nāwā panusidaa:

–Daiba adua panla caiba diabuesida.–

⁸Maā carea Jesuba jarasia:

–Māēteara māa biḁa bārāa jaraéa caiba māa jāwā obi ḁada.–

Djārā néu acḁbadadebema ne jara Ḃl

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

⁹Māwānacarea Jesuba ēberārāa ne jara ḁaḁeba nāwā jarasia:

–Ēberāda ḁasia. Maā ēberāba uvada idji ējūāne úsia. Maābe idji néura ācara ēberārā jawaḁa ḁasia. Ādjirā ume beḁea ḁasia néu zaubaraḁe jūmasāwā idjía diadida panla. Maābe tama wāpeḁa mama dārāsia. ¹⁰Uva jara idji nezocada aba diabuesia néuḁebema idjía diadida panla edaḁe wāmārēā. Baribara néu acḁ panla dji nezocara puoḁapeḁa jēda jaretabuesidaa ni cārē sida diadaé.

¹¹Maā carea dewara nezocada diabuesia. Baribara maāga sida puoḁapeḁa bié jaradapeḁa jēda jaretabuesidaa ni cārē sida diadaé. ¹²Maā carea dewarada diabuesia, baribara maāga sida bio puoḁapeḁa āyā jaretabuesidaa.

¹³Maā carea néu djibariba ara idjiduba jarasia: “¿Jāābe māa sāwā oi? Mā warra bio quīrīā ḁada ādjimaa diabueya; āībērā idjidra wayaḁisicada.”

¹⁴Māwāmīna idji néu acḁ panla dji warra unubadaḁe jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba eroḁara jūma edaya. ¡Idjira beatadia! Māwābara dji ējūāra dadjirā itea ḁeya.” ¹⁵Ara maāda dji warrara néu āī edeḁapeḁa beasidaa.

Bārāmaarā néu djibariba ¿sāwā obá? ¹⁶Araa wāpeḁa ādjirā jūma quenapeḁa idji néura dewararāa acḁbiya.–

Dji arima ḁeaba maā ūrīsidade jarasidaa:

–Biara ḁla Ācōrēba maāgara idu māwābiéda.–

¹⁷Baribara Jesuba ādjimaa acḁpeḁa jarasia:

–Māēteara ¿cārē cārēā Ācōrē Bedeaḁe nāwā ḁl ḁl?

De obadaba mōgara igarapeḁaḁara dji biara ḁada ḁesia.^e

¹⁸Bariduada maā mōgara ārā ḁaeibara aḁeḁa jūma ḁagaḁzoaya, idjaba maā mōgarada abaḁ ārā ḁaeibara dji ēberāra pepedeḁa taḁeya.^f

¹⁹Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biḁa cawasidaa Jesuba maā jara ḁaḁeba ādjirāda bié jarasida. Jesura jida quīrīā panasidaa baribara puruda waya panasidaa.

^e 20:17. Salmo 118:22. ^f 20:18. Isaía 8:13-15.

¿Romanebema boro itea parata jarla pebadade diadida panlca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

20-21 Mañbe judiorã dji dromarãba ãcarã diabuesidaa Jesuda quĩrãcuita acldamãrẽã. Mañgarãba Jesu biẽ bedebalarãda ùrĩsidara ara mañda jidadapeda ãdji druadebema boro jlwade diadida crĩcha panasidaa. Ëberã biarã quĩrãca wãnapeda Jesua nãwã iwĩdisidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panla bla jipa jaradiabarida. Bãra ni abalare bacada, ãtebãrã wãrã bedea Æcõrẽ odebemada jũmarãa jaradiabarida.

22 Mãẽteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata jarla pebadaza ¿dadji judiorãba diadida bia ðalca wa biẽ ðal?–

23 Baribãrã Jesuba cawa ðasia idjira nẽbrade ðadi carea mãwã panlãda. Mañ bẽrã jarasia:

–[¿Bãrãba cãrẽ cãrẽã mãra biẽ bedebabi quĩrãã panl?]^g 24 Mãã parata pichida aba acłbidadua. ¿Cai quĩrãdarrada nañ paratade ðal? ¿Cai trãda ðal?–
 Ædjirãba panusidaa:

–Romanebema boroðeda.–

25 Mañ carea Jesuba ãdjĩa jarasia:

–Mãwã baibãrã Romanebema boroðera Romanebema boroa diadadua, idjaba Æcõrẽnera Æcõrẽa diadadua.–

26 Ædjirãba Jesura jũmarã quĩrãpita poya biẽ bedebidaẽ basĩa. Ætebãrã idjia jaraða carea bio cawa crĩchadaẽ bẽrã abeda chupea duanesidaa.

Beudarã ãrẽbaðidebema Jesuba jaraða

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

27 Mãwã panlne ãcarã saduceorãda idjimaa zesidaa. Saduceorãba ijãnacaa beupedaðara ãrẽbaðida. Mañ bẽrã Jesua nãwã iwĩdisidaa:

28 –Jaradiabari, Moiseba dadjirã itea ðasia ãberãda warra neẽ ðade jaidabãrã, idji djababa dji pẽdra wẽrãra edaida ðada dji djaba jaidada itea warra unui carea.^h 29 Ewari aba djabarãda siete panasidaa. Dji nabemada quima edasia, baribãrã warra neẽ jaidasia. 30 Mañ carea dji djaba idjiarebemaba dji pẽdra wẽrãra edasia baribãrã idji sida warra neẽ jaidasia. 31 Mañ carea dji ùbeabemaba edasia baribãrã idji sida warra neẽ jaidasia. Jũma dji djabarãba mã wẽrãra edasidaa baribãrã warra neẽ jaidasidaa. 32 Mãwãnacarea dji wẽrã sida jaidasia. 33 Mañ siete djabarãba abari wẽrãda edasidaa. Mãwãra ãrẽbaði ewaride ¿sããgãba idjira erobei?–

34 Mañ carea Jesuba panusia:

–Nañ ãjũãne ãberãra quima edabadaa idjaba quima diacuabadaa.

35-36 Baribãrã ãberãrã Æcõrẽba bia unu ðada ãrẽbaðia. Mãlne ãdjirãra

g 20:23. Griego bedeadẽ ãcarã cartade bedea corchetede ðara neẽa.

h 20:28. Deuteronomio 25:5-10.

quima edadaéa ni quima diadaéa. Waa beudaéa. Ādjirāra Ācōrē
 bajānebema nezocarā quīrāca beadia. Ārēbapedada bēra Ācōrē warrarāa.
³⁷Mañ awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmānebemada cartade
 ʔaside cawabisia beudarāra Ārēbadida. Idjia Ācōrēra nāwā trā jarasia:
 Abrahāñ Ācōrē, Isa Ācōrē, idjaba Jacobo Ācōrē.ⁱ ³⁸Idjira beu ʔea Ācōrēéa
 ātebāra zocai ʔea Ācōrēa. Ācōrēmaarā jūmarāda zocai ʔeaa.–

³⁹Mañ carea ācāra judiorā ley jaradiabadaba Jesua jarasidaa:

–Baa aride panusia, Jaradiabari.–

⁴⁰Jesuba jūma bia panuna bēra dewararāba iwididida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɖara ʔcai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

⁴¹Mañbe Jesuba ādjia iwidisia:

–ʔsāwāērā ēberārāba jara panā Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɖara
 Davi warrada? ⁴²⁻⁴³Daviba Salmo cartade nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mā boroa jarasia: mā jāwa araare chūmedua āba ba
 ume dji quīrūrā mā ba jāwaeda ʔabāraɖadaa.^j

⁴⁴Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɖada Daviba mā Boroada asibāra, ʔsāwā
 Davi warra bai?–

Jesuba judiorā ley jaradiabadarā bié jaraɖa

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

⁴⁵Jūmarāba ūrī duanane Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁶–Judiorā ley jaradiabadadebemada quīrācuiteda beadaɖua. Ādjirāba
 djoio nēbāa beada jā awua ʔeaa. Mañ awara purude nīnane quīrābadaa
 ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. Judiorā dji jarebada dede ādjira dji
 dromarā chūmebadade chūme quīrābadaa; ābaa ne cobadade biɖa ara
 mā quīrāca obadaa. ⁴⁷Pēdra wērārāba erobeara jūma jārībadamīna dji
 biarāda crīchabiɖi carea jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēa iwidibadaa. Mañ
 carea Ācōrēba ādjirāra biara cawa oya.–

Pēdra wērāba Ācōrēa ne diada

Marco 12:41-44

21 ¹Māwā ʔaɖe Jesuba unusia ne bara ʔeaba Ācōrē de dromane ne
 dia panāda. ²Mañne unusia pēdra wērā ne neé quiruba parata
 eɖaara quiruda umé diabāraɖa.^k ³Mañ carea Jesuba jarasia:

–Māa wārāda bārāa jaraya: jāñ pēdra wērā ne neé quiruba auɖuara
 diasia jūmarāba diapedada cāyābara. ⁴Ādjirāba dji aɖubadadā diasidaa,
 baribāra wērā ne neé quiruba ne coi carea erobaɖada jūma diasia.–

i 20:37. Exodo 3:2-6. j 20:42-43. Salmo 110:1. k 21:2. Parata eɖaara quiruda umé.
 Griego beɖeade bā ʔaa “lepta umé.”

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

⁵Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada. Mōgara biya quēdeaba o coblacādada idjaba ēberārāba Ācōrē itea nebia edepedādaba biya coblacādada. Māwā panāne Jesuba ādjia jarasia:

⁶—Bārāba nama unu panāra ewari aba jūma ārīnia. Nañ mōgara capedādara jūma todogozoaya.—

⁷Mañ bēra ādjia Jesua nāwā iwīdisidaa:

—Jaradiabari, Ācōrē de droma ¿sālbe todogozoai? ¿Cārēneba cawadi mañ ewarira caita bāda?—

⁸Jesuba panusia:

—Quīrācuīta beadadua ni abalāba cūrūgarānamārēā. Zocārāba jaradia ādjidra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Mañ awara dji ewarira bio caita bāda adia. Māwāmīna ādjirāra ēpērānadua. ⁹Bārāba ūrīnia puruda dewara puru ume djō duanāda idjaba ara ādjiduāba djō duanāda, baribāra dauperarānadua. Mañgāra jūma māwāida bāa. Baribāra jirūarebema ewarira ara māda jūēā.—

¹⁰Mañ awara Jesuba jarasia:

—Aba puruda dewara puru ume djōnia; abal druadebema borora dewara druadebema boro ume djōnia. ¹¹De uremia minijichiada baraya, puru zocārāne jarrabada zeya, idjaba cacua biē bāda quīrātanoa odjacuadā. Mañ awara bajāne ununaca badada ununia. Mañba ēberārāra bio ne wayadā.

¹²Baribāra mañ naēna bārāra biē odi carea ēpēnia. Ācōrē jidapadēda judiorā dji jarebada dede ededā. Mañbe cawa odapadēda preso bābidā. Idjaba mā ijā panā carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bida ededā. ¹³Mañne bārāba mānebemada ādjirā quīrāpita jaradia. ¹⁴Baribāra crīcharānadua mañ ewaride dji bororā cārēda jaradida bārā bedēde panāēda cawabidi carea. ¹⁵Mābāra bārā crīcha cawaada diaya bedēda cawadamārēā. Mañ bēra bārāba jarabādara bārā quīrāma panāba ni cārē sida poya biē jaradaēā.

¹⁶Ara bārā zezaba, bārā djabarāba, bārā ēberārāba, bārā ume dji biarā bida bārāra jida diadā. Māwā bārāra ācōrē quenabidā. ¹⁷Mā ijā panā carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁸Baribāra bārā jaurera māa ewariza bio waga erobaya. ¹⁹Mañ ewari zareade bārāba mā ijā panāda igaradaēbāra, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

²⁰Bārāba ununia sordarāba Jerusaleā purura jūrābdada. Mañ unubadade cawadā dji puru jūma ārīni ewarira jūēsida. ²¹Mañne Judea druade beara eyadaa isabe wānadua, Jerusaleāne beara ēdradadua,

1 21:18. *Mā bārā jaurera ewariza bio waga erobaya.* Griego bedēde bā bāa: “Bārā budara ni abāda aduāēā.”

dji puru caita beara purudaa wārānadua. ²²Mañ ewaride Ācōrēba idji purura cawa oya.^m Idji cartade bapedadara jūma māwāya. ²³Mañ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erōbea sida bio mīā djuburi beadia. Jūmarāda bia mīgadia Ācōrēba nañ purura cawa obara bēra. ²⁴Ācāra necoba quenania, ācāra drua beaza jida edecuada. Mañne judiorāēba Jerusaleāra ādji jawaeda eropania aba Ācōrēba bāda ewaridāa.ⁿ

Nañ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

²⁵Bārāba āmādaura, jedecora, chīdau sida quīrā awara ununia. Mañgaba unubiya ewari minijichiada zebārada.^o Mañ carea nañ ējūāne ēberārāra bio dauperadia. Ādjirāba cawa crīchadaēa pusa quīrū bāba dji cābāyā jigua nūma bēra. ²⁶Bajāne bea quīrā awara bebārāde ēberārāra bio dauperadia. Nañ ējūāra minijichia nūmada unu panā bēra abeda āyāba neē baecuada. ²⁷Mañnebarā mñ, Nañ Djara Edada jārārāne āba bara zebārada idjaba quīrāwārēā dorrodroa bāda ununia.^p ²⁸Mañ unubāde bāsrīdadua, bārā ēdrādi ewarira ārā bā bēra.–

²⁹Mañbe Jesuba ne jara bādeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa baridua bacuruda bio quīrācuīta acādadua. ³⁰Bacuru itucu nūmebārāde bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida. ³¹Ara mañ quīrāca bārāba jūma mañ unubāde cawadia Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita bāda.

³²Māa bārāa wārāda jaraya: nañ ewaridebema ēberārā beudi naēna māra jūma māwāya. ³³Bajāra jōya, nañ ējūā sida jōya baribara māa jaradara wārāda māwāya.

³⁴⁻³⁵Quīrācuīta beadada Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānadua idjaba nañ djaraba o quīrā bāra orānadua. Nañ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānadua. Quīrācuīta beadaēbāra, mañ ewariba bārāra jidaya animarā jidabada dji animarā ārā cawaēne baebāri quīrāca. Mañ ewarira jūmarā ārā cawaēne zeya. ³⁶Mañ carea bio quīrācuīta beadada. Ācōrēa ewariza iwiđi pananadua mañ ewari minijichiadebemada ēdrādi carea idjaba mñ, Nañ Djara Edada quīrāpita peradi neē panani carea.–

³⁷Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia bapeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia. ³⁸Mañ bēra diapededa ēberārāra Ācōrē de dromanaa wābadjidāa Jesuba jaradia bā ūrīni carea.

Jesu beadi carea crīcha jara panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juañ 11:45-53

22

¹Pañ ēsābari neē cobada ewarira caita basia. Mañ ewarira judiorā Egiptodeba ēdrāpedada quīrānebābada ewari abadaa. ²Mañne

m 21:22. Daniel 9:25-27; Osea 9:7. **n 21:24.** Isaías 63:18. **o 21:25.** Isaías 13:9-10.
p 21:27. Daniel 7:13-14.

sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesu beadi carea crīcha jarā panasidaa. Baribarā puruda waya panā bēřā ebuda o quīrīāē panasidaa.

³Maŵā ɓaɓe diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Maŵ Judara Jesuba doce edadebema basia. ⁴Judara sacerdote bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa bida wāsia. Ādjirāa jarasia sāwābarā Jesura jidabida. ⁵Maŵ ūrīsidea ādjirāa bio ɓasridadapeda idjia paratada diadiada asidaa. ⁶Bia ɓada apeda Judara wāsia. Maŵbe idjia jarabadjia ēberāřā neēne Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarā ume ne coɗa

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juaŵ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

⁷Paŵ ēsābari neē ɓa cobada ewarira jūesia. Maŵ ewaride judiorā Egiptodeba ēdrapeda quīrānebaɗi carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa.⁸ Maŵ carea Jesuba Pedroa, Juaŵ sida diabuesia maŵ cobadara ādji itea ode wānamārēa. Nāwā jarasia:

–Dadji judiorā Egiptodeba ēdrapeda quīrānebaɗi carea cobadara jūma ode wānadua.–

⁹Maŵne ādjia iwīdisidaa:

–¿ɓa sāma quīrīa ɓa daiba maŵgara ode wānida?–

¹⁰Jesuba panusia:

–Puruɗe eda wāɓade bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caiɗu wānadua idji wābarā deɗaa. ¹¹Maŵ de djiabarā nāwā jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba naŵda iwīdibisia: mŵa, mŵ ume nībabadarā bida Egiptodeba ēdrapeda quīrānebaɗi carea cobadara ¿sāma coɗi?” ¹²Maŵne idjia ātaarebema deŵa waiɓada jūma biya o nūmɗa acɓiya. Mama oɗadua.–

¹³Wāɓade Jesuba ādjia jarada quīrāca unusidaa. Ara maŵda Egiptodeba ēdrapeda quīrānebaɗi carea cobadara osidaa. ¹⁴Ne coɗi bēřā Jesura, idjia diabuedarā sida mesa icawa chūpanesidaa. ¹⁵Maŵne ādjia jarasia:

–Mŵ bio bia mīgai naēna mŵa wārāda naŵ cobadara bārā ume ābaa co quīrīa ɓasia. ¹⁶Mŵa bārāa wārāda jaraya: naŵ coɗaba waa coēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe eroɓebarɗaa. Naŵ cobadaba jara ɓa jūma māwānacarea wayacusa coya.–

¹⁷Maŵbe tazada idji jawade edapeda Ācōrēa bia jarapeda nāwā jarasia:

–Naŵra doɗadua. ¹⁸Mŵa jaraya: uva ɓara waa doēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe eroɓebarɗaa.–

¹⁹Maŵbe paŵda idji jawade edapeda Ācōrēa bia ɓada asia.

Cōrācuapeda ādjia diabarɗe nāwā jarasia:

–Naŵra mŵ cacuaa, bārā carea diabarɗa. Coɗadua. Mŵ quīrānebaɗi carea ara naŵ quīrāca o pananadua.–

²⁰Ara maŵ quīrāca ne copedacacarea tazara idji jawade edapeda jarasia:

–Nañ tazade ðara mñ oa bārā carea erozoabaríá. Mñ oadeba Ācōrēba bārā ume bedeá djiwiðida ðabaríá.^r ²¹Baribarí mñ jidabira nama mñ ume ne co ða.^s ²²Wārāda mñ, Nañ Djara Edadara bia mīgaida ða Ācōrēba jarada quírāca, ðaribarí mñ jidabi ēberāra bio mñ djoburi ða!–

²³Mañ carea idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwidi duanesidaa caibarí Jesura mñwā oida.

¿Caida dji dromaara ða?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

²⁴Mñwā panane ara ādjiduba iwidi duanesia caida dji dromaara ða cawaya. ²⁵⁻²⁶Mañ carea Jesuba ādjía jarasia:

–Ni abalba idjira dji dromaara ðada crīchaié ða. Nañ ējüānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadaa idjaba ādji purura carebabariada abadaa. Baribarí bārāra mñwā ðeadié paní. Dji drōāra ðara dji cūdraara ða quírāca ðaida ða. Dji borora nezoca quírāca ðaida ða. ²⁷Ēberāmaara ¿caida dji dromaara ða: dji mesađe ne coi carea chūmebarida wa dji ne cobibarida? ¿Dji mesađe chūmebarida dji dromaara ðaléca? Baribarí mñra dji dromada ðamīna nama bārā tāēna nezoca quírāca ða.

²⁸Mñ bia mīga ðaside bārāba mñ ume jūma droasidaa. ²⁹Mañ bēra mñ Zezaba mñ ðada quírāca mñ bārāra dji bororāda ðacuaya. ³⁰Mñ puruđe bārāra mñ ume ne codia. Bārāra Israeldeba yōpedada doce puruðebema bororāda ðeadi bēra bugue biya quedeade chūpanania.–

Pedroba Jesu igaraéana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juañ 13:36-38

³¹Mañ awara Jesuba jarasia:

–Simoñ, Simoñ, diauruba Ācōrēa iwidiisia bārā mñ sē ðadeba mñ ijā paníra igarabi carea. ³²Baribarí mñ Ācōrēa iwidiisia ða ijā ðara igararāmārēā. Mñwāmīna igaraya. Baribarí ða jēda crīchapeða ða djabarāra carebadua biara ijānamārēā.–

³³Mañ carea Pedroba Jesua nāwā panusia:

–Mñ Boro, mñra ða ume ababe preso wāida crīcha ðalé; ātebarí ða ume beuida crīcha ða.–

³⁴Jesuba idjía jarasia:

–Mñ jaraya, Pedro, ara nañ diamasi eterre berui naēna ða ðarima ūbea mñra unucaada aya.–

Ewari zarea jüēbaríá

³⁵Mañbe Jesuba ādjía jarasia:

–Māa bārā parata neé, buchaca neé idjaba jĩrũne jābada neé diabueside ¿ne care baesidaca?–^t

Ādjirāba panusidaa:

–Ni cārē sida care baee basía.–

³⁶Mañ carea idjia jarasia:

–Baribara māa jaraya: idira parata erobabara ededua. Buchaca bara babara mañ sida ededua. Djōbada neco neé laba idjia cacuade jābarira nēdobuepeda aba nēdodua. ³⁷Māa jaraya: Ācōrēneba bedeabariba mānebema bādara wārāda māwāida bla. Nāwā basia: ara idjida ēberā cadjirua quĩrāca idu beabisia.^u Mānebema bapedadara wārāda jūma māwāya.–

³⁸Mañ carea ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, nama djōbada necoda umé eropanla.–

Jesuba jarasia:

–Besia. Waa bedearānadia.–

Jesuba Olivo eyade Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹Mañbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wāsia idjia obari quĩrāca. Idji ume nĩbabadarā sida wāsidaa. ⁴⁰Araa jũesidade Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēa iwididadua mā igarada amaaba.–

⁴¹Mañbe Jesura mōgara tabarida ba tamlane wāsia. Chĩrāborode cobepeda Ācōrēa nāwā iwidisia:

⁴²–Zeza, bamaa bia babara, māra idu bia mĩgabirādua. Baribara māa quĩrā ba quĩrāca orādua, ātebara bla quĩrā ba quĩrāca odua.–

[⁴³Māwā bade bajānebema nezocaba abada idjia diae zesia. ⁴⁴Jesura bio sopua ba bēra Ācōrēa wetara iwidī basia. Mañne idji jara oa quĩrāca egorodaa erozoasia.]^v

⁴⁵Jesuba Ācōrēa iwidī bapeda jēda wāsia. Mañne idji ume nĩbabadarāra sopuaba cāi panla unusia. ⁴⁶Mañ carea ādjia jarasia:

–¿Cārē cārē bārāra cāi pan? Pirabaridapeda Ācōrēa iwididadua mā igarada amaaba.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juañ 18:2-11

⁴⁷Wadi Jesu bede baē ēberārāda zocārā jũecuasidaa. Judada ādjia nocoare basia. Idjira Jesuba doce edadebema basía. Jesu uridarraē isōi carea caita wāsia. ⁴⁸Mañne Jesuba idjia jarasia:

–Juda, isōbaradeba ¿mā, Nañ Djara Edadara bla jida diaica?–

⁴⁹Jesu ume nĩnaba cawasidaa idjira jidadida. Mañ carea nāwā iwidisidaa:

t 22:35. Luca 10:1-20. **u 22:37.** Isaías 53:12. **v 22:43-44.** Griego bedede zocārā cartade mañ umébema versículora neéa.

–Dai Boro, ¿necoba djõnica?–

⁵⁰Ara mǎwǎbɔɾɔɽe ʔbɔɔɔba sacerdote dji droma nezoca ɔɔwɔɔɔɔ jɔwɔ araarebemada tɔtasia. ⁵¹Mañ carea Jesuba jarasia:

–¡Djõrǎnadua! ¡Idu ɔɔɔɔɔdua!–

Ara mañda dji ẽberǎ ɔɔwɔɔɔɔɔ tǎpeda anibisia. ⁵²Mañbe Jesuba sacerdote bororǎa, Ǽcõrẽ de dromanebema zarrarǎa, dji droma ɔea zepedadarǎa bida nǎwǎ jarasia:

–Bǎrǎba ¿cǎrẽ cǎrẽǎ neco bara, bacuru bara mǎra jǎwǎ jidade ze panɔ? ¿Mǎwǎra mǎra ẽberǎ minijĩchiaca? ⁵³Ewariza mǎra Ǽcõrẽ de droma dajada bǎrǎ tǎena ɔɔdamĩna jidaɔaca basía. Baribɔɾɔɽ ara nawena Ǽcõrẽba diaurua idu poyabi ɔɔa. Mǎwǎ bǎrǎba o quĩriǎ panɔra o panɔa.–

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juañ 18:12-18, 25-27

⁵⁴Jesura jidaɔapeda sacerdote dji droma dedaa edesidaa. Pedroba tɔɔɔɔɔba ẽpẽ nĩbasia. ⁵⁵Mañne Ǽɔɔɔɔba de duɔa tɔɔɔɔɔ coaɔapeda caita chũpanesidaa. Pedro sida ǎdjirǎ tǎena chũmesia. ⁵⁶Mǎwǎ ɔɔɔe nezocawẽrǎ ʔbɔɔɔba Pedrora tɔɔɔ cǎ chũmɔda unupeɔa bio ɔɔɔ nũmesia. Mañne jarasia:

–Za ɔɔra Jesu ume nĩbabadjia.–

⁵⁷Baribɔɾɔɽ Pedroba nǎwǎ mẽrǎsia:

–ɔɔa jara ɔɔ ẽberǎra mǎa unucaa.–

⁵⁸Dǎrǎẽne dewaraba Pedrora unupeɔa nǎwǎ jarasia:

–ɔɔra ǎdjidebemada jǎwǎ ɔɔa.–

Mañ carea Pedroba jarasia:

–Ache, mǎwǎẽa.–

⁵⁹Mǎwǎnacarea dewaraba jarasia:

–Wǎrǎda za ɔɔra Jesu ume nĩbabadjia. Idjira Galileadebemada jǎwǎ ɔɔa.–

⁶⁰Baribɔɾɔɽ Pedroba panusia:

–Ache, mǎa adua ɔɔa ɔɔa cǎrẽda jara ɔɔda.–

Pedro wadibida bedeɔa ɔɔɔe eterrera berusia. ⁶¹Ara mǎwǎbɔɾɔɽe Jesuba Pedrora jẽdaa pɔɔɔɔa ɔɔasia. Mañne Pedroba quĩrǎnebasia Jesuba idjía jaradara: eterre berui naẽna ɔɔa ɔarima ũbea mǎra unucaada aya.” ⁶²Ara mañda Pedrora ǎyǎ wǎpeda bio sopuaba jĩasia.

Jesu bié opedada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

⁶³Mañne Jesu jida eropanɔ ẽberǎrǎba idjira ipida bié jarabadjidaa idjaba puobadjidaa. ⁶⁴Jesura quĩrǎ ɔɔraɔapeda ubadjidaa. Mañne nǎwǎ jarabadjidaa:

–¡Ǽcõrẽneba bedeadua! ¡Daia jaradua caibɔɾɔɽ ɔɔra usida!–

65 Mañ awara ne quĩrātanoa jara pananeba Jesura bié jarabadjidáa.

Jesu dji dromarā quĩrāpita bada

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juañ 18:19-24

66 Āsa badacarea purudebema dji dromarāda ābaa dji jaresidáa. Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida duanasidáa. Mañbe Jesura ādjirā quĩrāpita enebisidáa. Idjía nāwā jarasidáa:

67 –Dairāa jaradua: ¿bāra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?–

Jesuba panusia:

–Māa bārāa jarabāra sida ijānaéa. 68 Mañ awara māa bārāa cārē cārēā ijānaé panāda iwidiabāra panunaéa. Idjaba māra ēdra bādaéa.^x 69 Baribāra idiba ātaa mā, Nañ Djara Edadara Ācōrē ne jūma poya bā jawa araare chūmaya.↵

70 Mañ carea jūmarāba iwidisidáa:

–Māwā baibāra ¿bāra Ācōrē Warraca?–^z

Jesuba panusia:

–Māē, bārāba māwā jara panā.–

71 Mañne ādjirāba jarasidáa:

–¿Dadjirāba waa cārēda jarañdi? ¿Ara idji iteba jara bāéca idjira Ācōrē Warrada?–

Jesu Pilato quĩrāpita bada

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juañ 18:28-38

23 ¹ Ara mañda jūma dji dromarā ābaa dji jare panāra piradradapeda Jesura Pilatoma edesidáa.^a ² Mañbe Jesura Pilato quĩrāpita nāwā bié jara duanesidáa:

–Dairāba ūrīsidáa nañ ēberāba dai purura quĩrūbīga bāda. Romanebema boro itea parata jara pebadade idjia diabi ama bāa. Mañ awara jara bāa idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Mañba idjira jūmarā boroada a bāa.–

³ Mañ carea Pilatoba Jesua iwidiisia:

–¿Bāda wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, bāa māwā jara bāa.–

⁴ Mañbe Pilatoba sacerdote bororāa, ēberārā arima duanāa bida jarasia:

–Māa unué bāa nañ ēberāra bedeadē bāda.–

⁵ Baribāra wetara jara duanesidáa:

^x 22:68. *Idjaba māra ēdra bādaéa.* Griego bedeadē Ḅcra cartade māra neéa.

^y 22:69. Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. ^z 22:70. Salmo 2:6-7. ^a 23:1. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilator Judea druadebema boroda bāasia. Dji boroda bāasia poa 26deba aba 36 babarādaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidáa ādjia preso bēarā beacara panā bērā. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidáa.

–Idjia jaradia ɓaɗɓeɓa dai judiorāra quĩrũbiga ɓaa. Naārā Galilea druade mǎwā osia idjaba nañ purude bida mǎwā o ɓaa.–

Jesu Herodemaa edepedada

⁶Mañ ũrĩside Pilatoba ādjía iwidisia Jesura Galileadeɓema cawaya.
⁷Mamabemada cawaside Jesura Herodemaa diabuesia cawa omārēã.^b Herodera Galileade dji boro basía baribara mañ ewaride Jerusaleñ purude basia.
⁸Jesura trā ɓaga ɓa bēra dārāɓara basía Herodeba idjira unu quĩrĩā ɓada. Mañ bēra Jesu unuside bio ɓasridasia. Idjia unu quĩrĩā basia Jesuba ne ununacada obaraɗa.
⁹Herodeba Jesua quĩrātanoa iwidisia, baribara Jesuba ni cārē sida panuē basía.
¹⁰Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima panasidaa. Ādjia Jesura bio bié jara panasidaa.
¹¹Mǎwā panane Herodeba idji sordaorā bida Jesuda ipida bié jara duanasidaa. Djio biya quiruda Jesua j̃ɓidapeɗa idji carea ipida duanasidaa. Mǎwānacarea Herodeba idjira Pilatoma jēda diabuesia.
¹²Mañ ewarideba ātaa Pilatora Herode ume dji quĩrũ baɗada dji biada panesidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juañ 18:39–19:16

¹³Mañbe Pilatoba puru bororāda, sacerdote bororāda, puru sida ābaa trācuasia.
¹⁴Ādjirāa nǎwā jarasia:
 –Bārāba mǎmaa nañ ēberāra enesidaa jaradi carea idjia purura quĩrũbiga ɓada; baribara bārā quĩrāpita bio iwididamīna bedede ɓada unuēã.
¹⁵Herode bida idjira bedede ɓaéda ununa bēra mǎmaa jēda diabuesia. Mañ bēra ebuda ɓaa idjira beadié panada.
¹⁶Ababe soaba ubipeɗa ēdra ɓaya.–
¹⁷Poaza mañ ewaride Pilatoba preso beada aba ēdra ɓaɓadjia.^c
¹⁸Baribara jūma dji powua nūma ēberārāba nǎwā ɓia jarasidaa:
 –jJāāgara beabidua! jBarrabádra ēdra ɓadua!–
¹⁹Mañ Barrabára preso basia puru quĩrũbigada carea idjaba mīā beada carea.
²⁰Pilatoba Jesuda ēdra ɓa quĩrĩā ɓa bēra purua waya bedeasia.
²¹Mǎwāmīna waya jīgua ɓia jarasidaa:
 –jCrude cachi beabidua, crude cachi beabidua!–
²²Mañne Pilatoba waya ādjía jarasia:
 –jBaribara nañ ēberāba cārē cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oé ɓaa beadi carea. Mañ bēra soaba ubipeɗa ēdra ɓaya.–
²³Baribara ādjirāra waɗibiɗa jīgua ɓia duanasidaa Jesu crude cachi beabimārēã. Mañ awara sacerdote bororāba ara mañ quĩrāca jīgua jara duanesidaa aba Pilatoba j̃jāɓaraɗaa.^d
²⁴Mañ bēra Pilatoba ādjirāba jara panā quĩrāca osia.
²⁵Barrabāba purura quĩrũbigadamīna idjaba mīā

b 23:7. Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. **c 23:17.** Griego bedede zocārā cartade mañ versículora neéa. **d 23:23.** Sacerdote bororāba. Griego bedede ālara cartade mǎra neéa.

beadamĩna Pilatoba idjira ědra ħasia ěberārābala iwidiƨedada bērā.
Małbe ādjia quĩrĩā panla quĩrāca Jesura obisia.

Jesu crude cachi ħapedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juał 19:17-27

²⁶Jesu crude cachidi carea edesidade Cirenenebema Simołda puruđaa zebala basía. Jesuba cru eronĩbadara mał Simoła ataubidapeda idji caidu edebisidaa.

²⁷Ādji caidu ěberārāda bio cābana wābada basía. Małne ācala wērārāda Jesu carea jiā panasidaa. ²⁸Jesuba ādjimaa ačapeda jarasia:

–Jerualeñebema wērārā, mł carea jiārānada; ātebala ara bādjı carea, bārā warrārā carea bida jiānada. ²⁹Ewari aba ěberārāba jaradia: “Bio bia beaa wērārā warra tođacara idjaba ju dawadacara.” ³⁰Małne eyaa nāwā jaradia: “Dai ārā ħaedia.” Dewara eyaa jaradia: “Daira ānā nūmadua.”^e ³¹Ēberārāba mł, bacuru onoa quĩrāca ħada beadiɓala,^f bacuru pō quĩrāca ħeara ɓsāwāni?–^g

³²Jesu ume crude beadi carea ěberā cadjiruarāda umé edesidaa. ³³Ējūā Boro ɓawala abadama jūēsidade Jesura crude cachi jira ħasidaa. Dji ěberā cadjiruarā sida crude cachi jira ħasidaa, aba Jesu jalwa araare, aba idji jalwa ačlare. ³⁴[Małne Jesuba jarasia:

–Zeza, ādjia o panla quĩrādoada. Ādjia adua panla cārēda o panla.–]^h

Mał awara sordaorāra ne jemenesidaa Jesuba cacuađe jā badara sāwā jedecadi cawaya.ⁱ

³⁵Jūma małgara ěberārāba ačl duanasidaa. Małne dji bororāba idjira ipida bié jara duanesidaa:

–Dewararāda carebasia.^j Ācōrēba idjida dadjirā ědra edamārēā ɓasibala, ɓara iduba poya ědrałéca?–

³⁶⁻³⁷Mał awara sordaorā arima duanaba Jesura ipida bié jarabadjidaa. Ādjia Jesua uva ɓa oregueada diade wānapeda jarabadjidaa:

–Bada wārāda judiorā borobala, ara baduba ědraɓua.–

³⁸Jesu boro nocoare bedeada cachi jira ħasidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabadada. [Griego bedeade ācala cartade bedea corchetede ɓara neēa. ⁱ ^{23:34}. Salmo 22:18. ^j ^{23:35}. Carebasia. Griego bedeade ɓā ɓla: “Ēdra edasia.” ^k ^{23:38}. Griego bedeade ācala cartade bedea corchetede ɓara neēa.

³⁹Małne ěberā aba cadjirua oda carea crude cachipedadaba Jesura nāwā bié jarabadjia:

–Bada wārāda Ācōrēba ědra edabari diai jaraɓabala, baduba ědraɓeda dai sida ědra ɓadua.–

e 23:30. Osea 10:8. **f 23:31.** Ācōrēba ědra edabari diai jaraɓara edauđe “bacuru tucuda” abadjidaa. Isaía 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13.

g 23:31. Ezequiel 15:1-8. **h 23:34.** Griego bedeade ācala cartade bedea corchetede ɓara neēa. **i 23:34.** Salmo 22:18. **j 23:35.** Carebasia. Griego bedeade ɓā ɓla: “Ēdra edasia.”

k 23:38. Griego bedeade ācala cartade bedea corchetede ɓara neēa.

⁴⁰Baribara dewarabemaba idjira nãwã quẽasia:

–¿Ba sida cawa o panamĩna wadibiða Ācõrera wayaẽca? ⁴¹Wãrãda dadjira nama jira pananida panla cadjiruada opedada bẽrã. Baribara za ba eberãba çcãrẽ cadjiruada osi?–

⁴²Maãbe idjia Jesua nãwã jarasia:

–Ba jumarã boroda bebãrãde mãra quĩrãnebadua.–

⁴³Maã carea Jesuba idjia jarasia:

–Mãa wãrãda jaraya: bara nane mã ume bajãne baya.–^l

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juañ 19:28-30

⁴⁴⁻⁴⁵Umatipa ãmãdaura quisia. Maãba nañ ejũara hora ùbea jũma pãima nũmasia. Ācõrẽ de dromane eda wua eatã jira bara esidra cõa dogosia.^m ⁴⁶Ara mãñe Jesuba jĩgua jarasia:

–Zeza, mã jaurera ba jawade babãra.–ⁿ

Mãwã jarapeda iyãdrasia.

⁴⁷Maã unuside sordaorã boro arima laba Ācõrera nãwã bia jarasia:

–Wãrãda nañ eberãra jipa basia.–

⁴⁸Jesu crude beabada acãde wãpedadaba jũma mãwãnara ununapeda sopuadeba ãdji so ãrã u duanada jẽda wãsidã. ⁴⁹Mãwã duanane jũma Jesu unubadarãba, wẽrãrã Galileadeba idji caidu nibapedadarã bida tamãba acã panasidã.

Jesu tãbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juañ 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹Èberã Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druadebema basia. Èberã bia basia idjaba jipa basia. Ācõrera jumarã Boroda bemãrẽã jãã basia. Idjira judiorã dji bororãnebema basia baribara bedeã ausidãde bia bada aẽ basia. Ādjia opedadara biẽ unusia. ⁵²Maã Josera Pilatomaã wãpeda Jesu cacuada iwidisia tãbari carea. ⁵³Maãbe Jesura edaa edapeda borobaba barapeda mõjẽ uria corodade eda basia. Maã uria corodade ni abaa bẽwãrãda wadi badaca basia.

⁵⁴Ãnãũbada ewarira ãrã ba bẽrã judiorãba mã ewari carea ne jũmada o eropananida panasidã.

⁵⁵Ãcãra wẽrãrã Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidu wãsidã. Jũenapeda mõjẽ corodara unusidã. Idjaba unusidã Jesura eda babadada. ⁵⁶Mamaãba jẽda wãnapeda ãdjirãba bẽwãrã parãbada querada osidã. Nurẽma ãnãũsidã Ācõrẽ leyba jara ba quĩrãca.^o

l 23:43. *Bajã.* Griego bedeadẽ bã baã “paraíso.” Mama jipa beã jaidapedadarãra bia duanã. **m 23:44-45.** Exodo 26:31-33. **n 23:46.** Salmo 31:5. **o 23:56.** Exodo 20:10.

Jesu Ārēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juaļ 20:1-10

24 ¹Nabema ewari domianebemane wērārā diapededa Jesu t̄baripedadamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā p̄ar̄abada quera opedadara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]^p ²Baribarl mōgara waiblaa dji uria jūātr̄a badara orrocawa cobada unune wāsidaa. ³Dji uriade eda wāb̄adade dadjirā Boro Jesu beudara ununaé basía. ⁴Maļ carea ādjia abeda cawa crīchadaé basía. Cawaéne ādji caita ēberāda umé odjasidaa. Maļ ēberāba cacuadaē jā panlra dorrodor̄oa basía. ⁵Maļ carea wērārā bio dauperab̄adaba edaa b̄arrusidaa. Maļne dji ēberārāba ādjía jarasidaa:

–¿Cārē cārēā bārāba zocai b̄ada beudarā tāēna jar̄a panl? ⁶Idjira nama b̄aéa Ārēbada bērā.^q Wadi Galileade panasidade idjia bārāa jaradara quīrānebad̄adua. ⁷Idjia nāwā jarasia: “Āc̄ar̄aba m̄a, Naļ Djara Edadara ēberā cadjiruarāa jida diadida panla. M̄lra crude beadia, baribarl ewari ūbeade Ārēbaya.”^r

⁸Maļnebarl ādjirāba quīrānebasidaa Jesuba māwā jaradada. ⁹Ara maļda wērārā jēda wānapeda Jesuba edadarā once panlā, waabemarāa bida ādjia unupedadara nēbar̄asidaa. ¹⁰Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume panl bida Jesuba edadarāa māwā nēbar̄asidaa. ¹¹Baribarl wērārāba jara panlra crīcha neé b̄aca b̄ada bērā ādjirāba iĵānaé basía. ¹²Māwāmīna Pedrora ara maļda Jesu t̄baripedadamaa pira wāsia. Dji uriade eda ac̄aside ababe dji bēwārā bar̄a b̄ada wuada unusia. Maļ carea cawa crīchaé diguida wāsia.

Emaú purudaa wābada ode nībapedada

Marco 16:12-13

¹³Ara maļ ewaride Jesu iĵā beadada umé Emaú puru zaquedaa wābada basía. Maļ purura Jerusalēneba mīgaé b̄a.^s ¹⁴Ādjia jūma Jesu māwānanebemada bedea nībasidaa. ¹⁵Māwā bedea nīnane Jesura caita zepeda ādji ume nībasia. ¹⁶Baribarl Jesuda māwā b̄ada Ācōrēba ādjía idu cawabié basía. ¹⁷Maļne Jesuba ādjía iwidisia:

–¿Bārāba cārēda jara nīna?–

Maļ ūr̄isidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panl̄ada.^t ¹⁸Aba Cleopa abadaba panusia:

–Zocārā Jerusalēne jūēpedadadebemaba ģababe b̄abarl̄ adua b̄aca naļ ewaride sāwānada?–

p 24:1. Griego bedeaē āc̄ar̄a cartade bedea corchetede b̄ara neéa. **q 24:6.** *Idjira nama b̄aéa Ārēbada bērā.* Griego bedeaē āc̄ar̄a cartade mālra neéa. **r 24:7.** Luca 9:22; 18:31-33. **s 24:13.** *Mīgaé b̄a.* Griego bedeaē b̄a b̄a “sesenta estadia.” Maļ tamara once kilómetro quīrāca b̄a. **t 24:17.** *Maļ ūr̄isidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panl̄ada.* Griego bedeaē āc̄ar̄a cartade b̄a b̄a: “¿Cārē cārēā sopua panl̄a?”

¹⁹Jesuba ādjía iwiðisia:

–¿Cārēnebemada jara panΛ?–

Ādjia panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada jara panΛΛ. Idjia oðadeba idjaba jaradebeba cawabisia idjira Ācōrēneba bedeabarida. Ācōrēba, puru bida idjira bia unusidaa. ²⁰BaribarΛ puru bororāba, sacerdote bororā bida idjira crude cachi beabisidaa. ²¹Daiba crīchasidaa idjiabarΛ dadji Israel purura bié ðadebemada ēdrl ðaida. Māwāmīna idji beapedadara idiba ewari ūbea ðΛ.

²²BaribarΛ ācrlΛ wērārā dai tāēnabemaba jarapedada carea दौर wetara cawa crīchadaé panesidaa. Ādjira idi diapededa idji tΛbaripedadamaa wāsidaa. ²³Dji bēwārāra ununaé bērā daimaa jarade zesidaa ādjia bajānebema nezocarāda unusidada. Maāgarāba ādjía jarasidamanaa Jesura ārēbasida.

²⁴Maā carea ācrlΛ dairānebemaba acΛde wāsidaa. Idji tΛbaripedadama ara wērārāba jarapedada quīrāca unusidaa. BaribarΛ idjida ununaé basía.–

²⁵Maā carea Jesuba ādjía jarasia:

–jJūma Ācōrēneba bedeabadarāba jarapedadara bārāba ijāna ama panΛΛ! jBārāra crīcha neé panΛΛ! ²⁶¿Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradara dji Dromada bei naēna bia mīgaida basiéca?–“

²⁷Maābe Ācōrē cartade idjidebema ðapedadada jūma cawa jarasia. Moiseba ðadada, Ācōrēneba bedeabadarāba ðapedada sida jūma cawa jarasia.

²⁸Māwā nīnane ādji wāðada purude jūēsidaa. Maāne Jesura nocoðaa wābarΛ basía. ²⁹BaribarΛ ādjirā ume ðemārēā nāwā bio bedeada djuburiasidaa:

–Ewarira queuboðo bērā wārādua. Dai ume ðedua.–

Maā bērā ādji ume ðesia. ³⁰Ne cobadade Jesuba paāda edapeda Ācōrēa bia jarasia. Cōrācuapeda ādjía diasia. ³¹MaānebarΛ Ācōrēba ādjía idu cawabisia Jesuda māwā ðada. BaribarΛ Jesura ara maāda nēbasia.

³²Maāne ādjiduba nāwā jarasidaa:

–Idjia Ācōrē bedeada cawa jara nībaside ¿dadjira bio ðasrida pananaé basica?–

³³Ara maāda ādjira jēda Jerusaleānaa wāsidaa. Maāne Jesuba edadarā once panΛra dewararā ume ābaa dji jare panΛda unune wāsidaa.

³⁴Maāgarāba nāwā jara panasidaa:

–jJesura wārāda ārēbasia! Simoāna ara idjida unubisia.–

³⁵Ara maāda ādjia bida nēbarΛsidaa ode sāwāpedadada. Ādjia jarasidaa:

–Jesuba paā cōrācuaside daiba cawasidaa idjida māwā ðada.–

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaā 20:19-23

³⁶Wadibida maāgΛdebema bedeada duanΛne Jesuda ādji ēsi odjasia.
[Maābe ādjirāa jarasia:

–¡Necai pananadua!–]ʷ

³⁷Mañ unusidade ãdjirãra bio dauperasidaa, bẽwãrãda mãwã ßada crĩchasida bẽrã. ³⁸Baribãrã Jesuba ãdjía jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã bãrãra daupera panã? ¿Cãrẽ cãrẽã ijãnaé panã mãra ãrẽbasida? ³⁹Mã jãwara, mã jĩrũ sida acãdadua. Mãda jãwã ßa. Mãra tãnadua. Jaurera djara neé ßa, mãñne acãdadua: mãra djara bara ßa.–

⁴⁰Mãwã jarapeda idji jãwara, jĩrũ sida acãbisia.^ʷ ⁴¹Mãwãmĩna ßãsrĩdaba ãdjia wadi poya ijãnaé basía. ãdjia abeða cawa crĩchadaé basía. Mãñ carea Jesuba ãdjía nãwã iwidisia:

–¿Bãrãba codira neé panãca?–

⁴²Mañ carea ãdjirãba Jesua beða baðada diasidaa. Urrajõ sida diasidaa.^x ⁴³Ara mãlda ãdji quĩrãpita cosia.

⁴⁴Mãwãnacarea ãdjía jarasia:

–Mã wadi bãrã ume ßaside jara ßabadjia mãñebema naẽna ßapedadara jũma mãwãida ßada. Mãra Moiseba ßasia, ãcõrẽneba bedeabadarãba ßasidaa, idjaba Salmo cartade biða ßã ßa.–

⁴⁵Mañbe Jesuba ãdji crĩchara ewasia ãcõrẽ beða cawadamãrẽã.

⁴⁶Nãwã jarasia:

–ãcõrẽ cartade nãwã ßã ßa: ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradara bia mĩgaida ßa. Beudacarea ewari ùbeade ãrẽbaya. ⁴⁷Mañbe idji trãneba idji ijã beaba ãberãrãa jaradia cadjiruada igaradapeda ãcõrẽmaa zedamãrẽã. Mãwãbãrã ãcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaya. Mãlgãra naãrã Jerusaleã purude jaradapeda jũma puru beaza jarade wãnia. ⁴⁸Ara bãdji dauba mã mãwãnara jũma unusidaa. ⁴⁹Wãrãda mãã bãrãmaa mã Zezaba diai jaradada diabueya. Mãra idji Jaurea. Mãñ bẽrã bãrãra nama Jerusaleãne pananadua aba idji ãßa bajãneba zeida ßa edabadaðaa.–

Jesu bajãnaa wãna

Marco 16:19-20

⁵⁰Mãwãnacarea Jesuba ãdjirãra Jerusaleã puru dajadaa Betania caita pe edesia. Mañbe idji jãwara ãtaa wapeda ãdjirãra bia jarasia ãcõrẽba careba ßamãrẽã. ⁵¹Mãwã beða ßa ãcõrẽba idjira bajãnaa edesia.^y

⁵²ãdjirãba Jesua bia beða pananapeda bio ßãsrĩdaa Jerusaleãnaa jẽda wãsidaa. ⁵³Mamaãba ãtaa ãdjirãra ewariza ãcõrẽ de droma dajadaare wãbadjidã ãcõrẽa bia beðeadi carea.^z

v 24:36. Griego beðeade ãcãrã cartade beða corchetede ßara neéa. w 24:40. Griego beðeade ãcãrã cartade mãñ versiculora neéa. x 24:42. Urrajõ sida diasidaa. Griego beðeade zocãrã cartade mãra neéa. y 24:51. Hecho 1:9-11. z 24:53. Griego beðeade ãcãrã cartade mãñare ßã ßa: “Amén.”